

SAB. Sorenskrivaren i Sunnhordland

I. A. 17b

Tingbok 17. mars 1677 – 19. november 1678

Teiknforklaring

[...] er utfyllt av avskrivaren, t.d. etter klåre manglar eller utelatingar. Der spørsmålsteikn eller utropsteikn er nytta, er det for å markera uvisse med kva som står i originalen, eller ei markering av at det verkeleg står slik skrive.

<...> er margnotisar i originalprotokollen

|-...-| er overstrykingar i originalen

`...´ er skrive over linja i originalen.

Oppløyste forkortingar er skrivne med kursiv. Marketeikn och skillingsteikn er skrivne som *march* og *schilling*. Einskilde svært frekvente forkortingar som t.d. Rd (riksdaler) og dei ulike variantane av Ko(ngelig) Ma(yestet) er ikkje oppløyste.

Eg har retta meg etter avskriftsnormalen i Diplomatarium Norvegicum XXII, dvs. at berre i ord etter punktum, samt i eigennamn og einskilde andre ord som t.d. månadsnamn, einskilde titlar og tiltaleformer er det nytta stor forbokstav. Einskilde stader er det sett inn punktum der eg har sett det som naturleg. Ligaturen <β> vert transkribert som <sz>. Romertal er av ortografiske årsaker transkribert som arabiske tal.

Sidetal er utheva og skrivne fortløpande i teksten mellom skarpe klammer. Utheva er også den innleiande teksten kvar gong det er halde ting. Dette er gjort av meir praktiske årsaker, slik at det skal vera enklare å finna kvar einskilde tingmøte.

I tingbøkene er det ofte i denne tida innført restanselister over manglande innbetalt skatt for kvar gard. Desse listene har truleg lita interesse for dei fleste av lesarane, og det er i tillegg svært arbeidskrevjande å skriva dei av. Difor er desse listene utelatne frå og med tingbok 17b for Sunnhordland. Den innleiande teksten, samt sluttsommene er tekne med i avskrifta, medan sjølve restanselista er utelaten. Denne kan enkelt finnast i tingboka om det finnest nokon som har trong for å sjå sjølve listene. Elles kan eg visa til dei føregåande tingbøkene (til og med tingbok 17a) for dei som ynskjer å sjå eksempel der restanselistene er transkriberte. Utelatne restanselister er markert med skarpe klammer, som inneheld ein kommentar frå avskrivar.

Tingbok nr. 17b er noko skadd. Særskilt gjeld dette øvre og nedre ytre hjørne av foliane, som stort sett er skadde gjennom heile tingboka, men verst i den første tredelen av protokollen. Der det manglar tekst er dette markert med [...], og dersom det av konteksten går fram kva som truleg har stått i dei manglande partia, er teksten kursivert og sett mellom tilsvarende skarpe klammer.

Jo Rune Ugulen
Statsarkivet i Bergen, juli/august 2002

[SAB. Sunnhordland tingbok nr. 17b, 1677-1678]

[1a]

Anno 1677 den 17 Martj [.....] **paa Spidtzøen i Føens schibbrede.** Ne[ruerende laug]rettismend som retten betiente, [nemblig] Berøen, Johannes Steenszuog, Aschel[... ..]stue, Knud Hyszingsta, Mattis Langelan[d,.....]lland och Hellie Omundszen Grønaasz, [sampt bunde] lehnszmanden Lauridtz Tottland.

Kongl. Ma. fouget wellfornemme mand Johan Tor[szen] lod lesze for neruerende ting allmue Hansz Ma. naadigste obne breff at alle ducaton schall gaa och g[.....] hallffottende *march* dansche courant myntt, disz[ligeste] albertus eller krytdzdaller for sex *march* dansche, [.....] och alle gluchstadische och gottorfische dytkener at [.....] for fulde, nemblig sex schilling dansche, men d[.....] fremmede dytkener at were forbøden, och ellers o[m] den øffrige myntt at forholdis effter førige w[d]gangne forordning. Daterit Kiøbenhaff[n] den 30 May 1676.

Diszligeste Hans Ma. naadigste obnebreff och forb[ud] paa ald søefollch, at ingen i denne besuerlig kr[igsz] tid sig wdaff Hans Ma. riger och lande maa beg[iffue] wnder liffues och godtzes fortabelsze. Daterit Kiø[ben]haffn szlott den 15 Decembris 1676.

Iligemaade forkyntt baron Juells breff [och] forklaring om proviantschatten, at for 1 t[ønde] biug aff huer fuldgaard schall giffues wdj penn[ge] 2 ½ rd, 1 *tønde* ertter 3 ½ rd, 1 *tønde* rug 3 rd 1 ort, 1 *tønde* blandkorn hallffottende ortt, 1 *tønde* haff[re] 5 ortt, for it lessz høe 2 rd, och kand samme [.....] betallis med tørfisch, wogen 1 szlettdaller, rø[chet] kiød 5 *march* 8 *schilling*, smør 1 wog 11 *march* 12 *schilling*, salted kiød[d] 20 *march* *tønden*, och det wdj døgtige ware. D[aterit] Christiannia den 3 Novembris 1676.

Johan Torson lod lesze Otte Anderszen till ha[nnem] wdgeffne kiøbebreff paa Kaareuigen her [wdj] schibbredet beligende, aarlig schyldende ½ løb smør m[ed] paastaaende husze och bøgning, sambt saau[i]schouff och wdmarch som ½ løb kand [....] k[....] Huorfore hannem er giffuet och bet[alt.....] och 1 rosenobel i schøttningsøre [.....] [1b] [.....] 17 Martj 1677.

[Anno] 1677 den 29 Martj paa Sunde i Huszenes udj [Qu]indherritz schibbrede med effterschreffne sex laugrettszmennd [v]eret forszamblede retten at betienne, nemblige gammell Johanes Røsszeland, Johannes Wnderimb, Erich Diurszen Møchlebost, Johannes Røruig, Olle Røsszeland och Fartein Røe.

Frembkom for retten Maren, sallig Peter Bells paa Leeruigen, och indlagde en forhuerffuet och højanszeenlig schriffblig steffning offuer Peter Tiesen i Teerøen, formedelst 30 rd hun til hannem har leffuerit effter hans derpaa wdgiffne beuiszes formeld, som hun formeentte hand nu burde at tilbage leffuere, effterdj hun iche har naad sin begiering; anseende hun er en fattig wehrløs enche och szit højlig behøffuer, effter samme steffnings widre indhold for retten oplest, daterit Bergenhussz den 28 Februarj 1677.

Indgaff dernest Peter Tiesens beuisz paa samme pennges at haffue anammet som hand loffuer ved sin ned reise till Kiøbenhaffn at anwende paa Kongl. breff och frihed at ehrlange at Maren Bell maatte bruge sin louglig nering paa Leeruig, och huisz hun iche szligt schulle naae, daa loffuer hand om gud sparer liff och beholden reise, at leffuere Marj Bell sine 30 rd igen, och holde hinde schaadeszløs, daterit Leeruig den 9 Augustj 1674. Och satte Maren Bell

i rette om iche Peter szit løffte burde effterkomme, med hindis penge at leffuere tilbage, tillige med 1 rd hun leffueret hannem till reiszepenng, saa och ald herpaa anwentte bekostning, och derpaa war domb begierende.

Herimod at suare møtte *forschreffne* Peter Tieszen och foregaff at effterdj hand iche kom till at reise sielff saa sende hand pengene ned, huor om hand dog iche haffde Maren Bells wille eller sambtøche, meget mindre nogen beusiz till huem de ere leffuerede. Loffuede derfor at wille [2a] betalle Maren [B]e[ll] wille bje hannem [.....]en[.....]

Derpaa bleff for rette affsagt at effte[r.....] legges Peter Tieszens beusiz och egen ha[and.....] baarett aff Maren, *sallig* Peter Bells, 30 [rdr.....] sin ned reise till Kiøbenhaffn loffuer at [.....] till Kongl. breff och frjhed at erlange, h[.....] nering at maa bruge paa Leeruig, och saa frem[bt] hun szligt ej schulle naae, daa beloffuer hand samme penge igien till hende at leffuere. Saa effterdj] Peter Tieszens reise iche er fortganget, meget m[indre] nogen frjhed till Maren Bell forhuerffuet, nu [...] det tridie aar, daa bør hand samme 30 rd med d[en] rixdaller till reiszepenng, och ald anden anw[endt] billig omkostning till Maren Bell at igien gi[ffue] inden fiortten dage, saa hun effter beusis [.....] bliffuer schaadeszløs i allemaader, eller szligt effter louglig adferd wed namb och wordering aff hanz boe och godtz huor det findis at ma wdsøgis.

Anno 1677 den 31 Martj paa Silde i Ettne med [effterschreffne] sex laugrettismend weret forsza[m]blede [retten] at betiene, nemblig Johannes Fiøszne, A[sch]ild Øffstab[øe,] Iffuer Støelle, Søren *ibidem*, Joen och Ingebrigt Tesz[dall.]

Frembkom for retten Olle Torchildszen paa Teigen och indgaff en højanszeenlig forhuerffuet steffn[ing] offuer Johanes Torszen paa Silde, med hans børe[n] och med arffuinger, som ere lodzeigere med Ol[le wdj] *forschreffne* Silde, att effterdj Olle ejer i gaarden 1 løb 9 *marcher* smør, som altid, och till dene dag, fø[llg]er [b]øx[ell] och herlighed, och derfor begierthe at hand effter No[rgis] loug maatte faa szin partt wed rigtig scheell [och] schiffte wdsteent, saa hand kand wide at br[uge sit] eget indengierdis, saauit hannem best g[.....] ehr, baade wdj hussz och jord, med widre steff[ningens] indhold for retten oplest, daterit Bergenhus[sz] den 20 Februarj 1677.

Herimod at suare møtte Erich Johansen paa Silde, [och] foregaff at staa allene for godtzet, hand haffuer [.....] det aff sine sødschinde paa en søsterlod n[er.....] møtte nu ingen flere end hand allene. [.....] en schrifftelig steffning offuer *forschreffne* Ol[le] [2b] [.....] *effter*]dj hand schall haffue [m]ageschiff och [.....] aff sine med arffuinger saauit at hand i gaarden Silde, er eigende 2 løber och 3 *marcher* smør [oc]h derfor at were største laadzeiger, och meener at bør raade bøxell offuer alt effter lougen, och at jorden nu iche burde wdstennis men forbliffue som tillforen och hand at were bøxelmand, med widre samme steffnings indhold for retten op lest, daterit Bergenhussz den 14 Martj 1677.

Huor imod Olle Teigendall paa eschet at Erich Silde wille beusize at hand i jorden saa meget er eigende som steffningen formelder, meentte der hossz hand haffde nu indtet till Erichs steffning at suare, men burde haffue maanidz warszell effterdj hand bor wden tinglauget. Begierede at hanzsz jordepantt maatte bliffue wdsteent effter Norgis loug och rett.

Daa efftersom Olle Teigendallen som en rett odellsmann till en løb och nj *marcher* smør i Silde altid har hafft och fult bøxellsherligheden, och nu wed den høje øffrighedz steffning offuer szine interesserende med eigre, søger sin partt fra deris wed rigtig schiffte och steining at faa adschilt. Huorimod Erich Silde med indlaugde steffning protesterer at hand ejer 2 løber och 3 *march* smør som er støre laad, och derfor at burde bøgge ald gaarden. Alligeuell hand ingen kiøbe eller adkombst breffue har at frembuisze, meget mindre giffuet sin wederpartt

louglig warszell. Huorfor och efftersom Norgis loug *Kiøbe Balchen* 18 *capitel* formelder, at alt huad nogen ejer tillhaabe huad heller det er agger eller eng, som schiffes kand, daa schall dend schiffte raade som schiffte will, som lougen sziger om odells schiffte.

Haffuer wj derfore begiffuet ossz till at grandsche och beszigtige gaarden inden gierds paa agger och eng, och deraff effter lougen schiffit och wduist *forschreffne* Olle Teigendall saauit paa hanzsz landschyltzt stoerhed kand komme, som er fra [3a] [.....] paa [.....] hussz huor wj har [.....]et [.....] bechen, derfra gaar schifftet lige [.....] offuer Kielderflochet, och derfra [.....] om hagen till Rejnen aff fiørings[.....] op ad wed den synderste ende aff Larsz[.....] tuertt i bøegaarden huor wj ottepa[.....] effter huer andre imellom bechen paa de[n *østre*] och bøegaarden paa den westre side, har nedsz[*att*] saa Olle Teigendalls eigen i Silde, bliffuer [.....] gierdis med agger och eng den nordre och øf[*fuer*]ste partt, och Erich Silde med interesserende [*att*] føllge den nederste och synder partt imello[m *wd*]steeningen och Præstegaardens eigen. Och formedelst at ald hussze tofften er paa Olles partt, saa och fordj at hans enge jord er noget tyn[*d*,] daa er det anszeet, och ham saa meget mere aggerjord tillagt. Huor imod Erich Silde och szine med eigre schall haffue och beholde deris hussze och hussze tofft, med hossz liggende liden[.....] lige som det nu forefindis, saa och szin frj [.....] w-behindret weje till och fra, saauell till sch[.....] som ellers, lige som de altid och hidintill h[.....] och fult haffuer. Och huisz Kallffuetræ so[m] findis indhegnet, at brugis tillfældigt lige [som] en huer har laad och anpartt i gaarden.

Anno 1677 den 6 Junj holtis allmindelig waar[*ting*] paa Øffre Lillebøe paa Storen med allmue[n] aff Føens och Fiere schibbreder. Neruerende effter[*schreffne*] laugrettismend som retten betiente, nemb[*lig*] bonde lehnszmanden Larsz Tottland med To[.....]stue, Niellsz Haauig, Olle *ibidem*, Olle Nøchling, Ja[.....] Grindemb och Siffuer Schimmeland aff Føens [*schibbrede*.] Diszligeste Samuell Øchland aff Fiere schibbrede, m[*ed*] Peer Eidtzuog, Olle Allendall, Siffuer Øffreb[*øe*,] Larsz Westuig, Tolleff Houglannd och Peer Erffue.

Kongl. Ma. fouget *Seigneur* Johan Torson præsenterede och lod lesze for neruerende ting allmue, effterfø[*llge*]nde høje øffrighedtz breffue och paabude, n[*emblig*] [3b] [*<I>*]e gode herrer, [*He*]r baron Jens [*Juels oc*]h Her [*ge*]neral krigszcommissar Roszendkrandzis [*missi*]ve til amptschiffren *Seigneur* Henrich Koch, meldende, [*e*]ffterdj endeell baade geistlig och werdtzlig, saasom laugmend, præster, tolder, fougder och schriffre, som ryttere at rede aff deris bestillinger, och siden med femb rixd maantlig at wnderholde er paalagt, dereffter godwilligen andre ryttere haffuer wdredet, i formoding at were befrijet for de maantlig wnderholdtz penng, nemb[*lig*] 5 rd for huer hest. Mens effterdj i samme goduillig hielp, en stoer w-lighed er worden befunden, och iche billigt den ene mere end den anden offuer æffne schulle betyngis, daa schall dennem som samme ryttere opbragt, at forstaa med fuld mundering, for huer i forbemelte wnderholdtz penng, som de giffuer, affregnis 40 rd, och saaledis det ene mod det andet liqvideris, och dennem som hallffue och ¼ partt haffuer wdred effter proportion, huilchet till ingen consequens schall treches for andre, iche heller nogen aff szit jordegodtz for samme wnderholdtzpenng befries. Daterit det Kongl. *general* krigs commissariat den 23 Februarj 1677.

<2> Hanssz Høje Excellentz Her stattholders befalling och paabud paa Hans Kongl. Ma. wegne, at den ordinarie och proviant schatt, sambt maantlig rytterhold wdj Bergenhussz stiftt for indwerinde aar, paa maade och willchor som for forleden aar effter daa wdgifffen schattebreff (kaaber schatten huisz termin allerede er expirerit, sambt høe och korenschatten wndtagn, huor med til widre wdfordrende beroer) schall leggis, paa biudis och wdgifffues, daterit Aggershussz den 9 Martj 1677, wnder Hans Excellentz Her cancelers haand.

<3> Iligemaade Hans Høje Excellentzis befalling at aff huer præstegield wdj Bergenhussz stiftt tuende gode och døgtige heste till artiglerietz fornødenhed [4a] schall forschaffis. D[aterit]

<4> Med hosszføllgend[e] woris [.....] missive och befalling till fougden [.....] aff dette fougde[r]ietz allmue [.....] hallff rixdr, isteden at tillforen [.....] och pengene paa schriffuerstuen at indle[ffuere.] Daterit Bergenhussz den 1 Maj 1677.

Forkyntt Otte Anderszens kiøbe breff till Johan Torson paa Sæbøe liggende wed Kaareuigen, aa[rlig] schyldende it hallfft pund smør med bœxell, do[ch at] schall niude sin frj och w-behindret søewej med nøust, søbod och nadens opligelsze wed søen, [...] fore Otte bekiender szig at were betalt me[...] schøttningsøre. Daterit Kaareuigen den 24 Martj 1677, wnder hanssz egen haand.

Kongl. Ma. tolder *Seigneur* Anders Rasmuszen lod lesze welbaarne Berent Ornings till hannem wdgiffne obligation paa fembtj rixdr, huorfore hand p[ant]tsetter hannem sin anpartt i Saugwog saug so[m] Anders Anderszen en tid lang wden Hans Welbaarenhedz minde brugt haffuer, indtill Anders Rasmu[szen] eller hans arffuinger deris penge bekommende[s] worder. Daterit Orningsgaard den 3 Februarj 167[7.]

Iligemaade for kyntt Otte Anderszens wdgif[fne] beuisz till forschreffne Anders Rasmuszen paa it hallfft hundrede rixdr in specie som aarlig effter 6 proc[en]to schall for renttis, och derfore till forszichrin[g] panttsetter saa meget aff Horneland som d[er] paa kand komme. Daterit Horneland den 1[.] Janvarj 1677.

Toldren Anders Rasmuszen lod lesze toldbetient[t] Bastian Christianszens wdgiffne schrifttelig ehr[kle]ring, att effterdj hand i sin druchenschab har formastet szig imod hannem med w-bequembs or[d] daa bekiender hand dertill iche at haffue haftt nogen rett, eller aarsage, effterdj hand iche w[ed] andet med hannem end huis en ærlig man[d och] Kongl. tolder wellsømmer och anstaar. Daterit H[.....] den 26. Apri[is 1677?] [4b]

[Paa Hans E]xce[llentz H]er general krigszcommissarj Roszen[krandtz]is wegne, bleff liudelig fredliust Hans [Ex]cellentzis schouge, nemblig Wattne, Øffre Øchland, Allmaas, Iszdall och Petertejens schouge, at ingen, entten Hans Excellentzis bønder eller andre der wdj schall huggen nogen szlags hugst, were szig tømmer, biellcher, bottner, staffuer eller knapholt, enten at selge eller kiøbe, eller i andre optenkelige maader aff schougene at wdføre, wnder tillbørlig till talle och straff effter lougen.

Fougden steffent Larsz Andersen paa Øchland for en bomme hossz hannem er funden, som Hansz i Hidschen er tiuffstaallet fra, och war opbrøt.

Hand møtte och berettede at hand och en liden dreng fantt bommen paa søen och bar den hiemb. Gich saa ned till søes, och som hand komb till bage igien, daa war bommen opszlaget. Siden samme dag leffuerede hand bommen till strandfougden fuldmegtig Jenssz Lesting, som hand igien till Hanssz Hidschen har ladet leffuere.

Affschediget at Larszes grande Gunder Øchland schall herimod steffnis som herom har giort nogen bekiendelsze for fougden, saa gaes herom effter loubogen huisz rett er.

Bentt Michellszen steffent Arne Yttre Haauigen for en liden oxsze hand har taget till szig,

som hannem war panttszatt aff gammell Raszmus Sorttland, som siden boede i whren. Arne møtte, `sagde' at Raszmus szatte hannem oxsen for bøxell for Whren, daa war oxsen ichon it hallfft aar gammell. Men effterdj hand har weret schyldig Bentt tillforen, saa wilde hand iche forholde ham den. Oxsen er tilstede och gaar paa Nøchling. Effter huilchen leilighed Bentt følger oxsen och anammer den naar hand will, och effterdj [5a] Arne siellff bek[ie]nder a[t] effter at Bentt haffde me[.....] hand at bøde for w-louglig ta[.....]

Bentt Michelszen steffent Haldoe[r] en queren hand hannem har aff [ki]øbt [.....] och iche har betalt, begierede domb. Haldoer møtte och berettede at quernen ligger hossz hannem lige god, er endnu iche oplagt. Hanssz fattigdom er saa stoer at hand for maar iche at styre dend. De bleffue forligte at Haldoer schall føre hannem quernen hiemb igien inden 8 dage, och giffue Bentt till roffkiøb 1 rdr, huor paa hand tog hannem for retten i haand.

Nielsz Rode wdj fuldmagt paa Lye Fastings w[egne] i Bergen steffent Anders Andersen Walluatte[n] for 32 rd 4 march 13 schilling, och indlagde en schrifftelig regning aff hans bog. Men Anders møt[te iche] eller nogen paa hans wegne. Schafferen w[dj] Sæbøe hiemplet at hand war louglig steffe[nt] med 14 dages warszell. Thj bør hand giff[ue] steffnefald 1 march søllff effter lougen.

Bentt Michellszen beklagede for retten at der findis adschillige tøszer och drengs som br[uger] kiøbmandschab med tobach, och ellers andre [.....] kiøber slagter til forprang, hannem i ha[nsz] borgelige næring till schaade och affbreg, som giffuer store schatter och schylde. Formeen[te] saadant w-rett at were, huorføre [Ko.] Ma. fouget liudelig forbød at ingen sig med nogen saadan w-louglig brug schull[e] laade finde, saa frembt de iche wille lide tilltalle och straff som wed bør.

Bentt Michellszen fredliuste sine øer, nembl[ig] begge Kommelløene, Suinøen och Torsch[.....] ligger wnder Syndstabøe sambt en scho[.....] [5b] [.....] kalle[.....]gen, at ingen wnderstaar [.....]ette [d]eris smaller er[!] creature i øene [e]ller schiude fuell, eller tage eg i ørne, eller huge i schougetejen saa frembt de iche wille till tallis och straffis effter lougen som ved bør.

Arne Yttre Haauig steffent Bentt Michellszen som haffuer sine hussze staaende paa hans grund i Giattung, med formeening at Bent bør giffue 1 rixdr i grundeleje effterdj hand ejer [de] $\frac{3}{4}$ partter i jorden med bøxell. Bentt Michelszen møtte och berettede at husene har staaet der i mange aar, och hand har hafft der szit brug i 24 aar, och giffuet aarlig 2 march, meentte det war noch. Husene staar wed fiæren, engen wden ald schaade. For mentte Arne kunde iche tage eller begiere mere end hans formand som daa war bøxellraadig. Affsceediget at Arne schall laade stedet med sex mend beszigtige och taxere, saa kand paa siges huad aff samme grund bør gange med rette.

Peter Bell paa sin moders wegne steffent Jens Wattlj for 3 rd 1 ort hand har bekommet i rede penngs och ware, begierede dom til betalling. Jenssz møtte, benegtet $\frac{1}{2}$ rd aff pengene, loffuede at betalle med det snariste hand kunde faa noget tømmer solt och affwentt i penngs. Affsagt at Jens Wattlj bør betalle Maren Bell inden fiortten dage wnder wordering i hans boe, med paagaende billig omkostning at maa wdsøgis.

Cornelis Aassze paa sin søn Haldoer Megelantz vegne steffent de Waagemend till at fremblegge Her laugmandz dom om det nedbrutte queren hussz. Indre och Niellsz Waage møtte [6a] och haffde iche laugman[dtz domb be]rettede at der[is h]osszbo[nde] dem paa Megeland.

Beroer till Her laugmandz dom[.....] som partterne daa retter szig [.....] de Waagemend, som indsteffente [.....] laugmand bør forschaff, saafrembt [.....] dommen ej schall effterkommis.

Ella Herridtzdall steffent Elling Biørdall effter førige till talle om landschylt i atten aar aff ½ wett koren. Men efftersom paa høsteti[nget] er ganget domb at alle lodzeigere schulle mø[de] med deris adkombstbreffue formedelst Elling foregiffuer at eje forschreffne hallffue vett, och det nu aff Olle Biørdall fornemmis at hand har løst aff sine sødschinde nogle partt[er], daa har hand først at tage deris kjøbebre[ffue] beschreffuet till sagens bedre opliuszning, saa schall der bliffue paakientt huis rett er.

Niellsz Baardsen Øchland steffent Michell Tod[.....] for 3 rd 1 ½ ort paa hans sallig faders vegne. Michell møtte och formeente at pengene war betalt och hand war indtett schyldig. Affsagt at Michell som gielden benegter b[ør] at lougwerge szig siellfftridie effter *Kiøbe Balchen 2* [capitel.]

Anno 1677 den 8 Junj holtis allmindelig vaa[r]ting paa Sanduigen med allmuen aff Schone[ui]g och Fieldbergs schibbreder. Neruerende effterschreffne laugrettismend som retten betientte, nemblig Olle Teigendallen, Suend Aaszemb, Tosten Tunge[s]uig, Arent Øllfernes, Knud Hillestad och Nie[llsz] Millie aff Schoneuigs schibbrede. Diszligeste Lar[sz] och Siffuer Houge, Siffuer Wdbioe, Hansz Ner[....], Johannes Sæbøe och Tollach Arneuigen aff Fie[ld]bergs schibbrede, med begge bonde lehnszmendene Christoffer Ebne och Osszmond Nerimb.

Huor daa Kongl. Ma. fouget Johan Tor[son] for de tillstede werende allmue opl[essze] [6b] [førind]førte den høje øffrighedtz breffue [och paa]bude, som widre paa nest forhen[ho]lde[nde] Føens schibredz waarting ere extraherit.

Her Peter Heltberg sognepræst til Fieldbergs præstegield ehrschinnde for retten, och lod læsze Erich Johanszen Hegge, Nielsz Johanszen, Torbiøn Johanszen, sambt Olle Ormszen Hombletuett paa sin quinde och hindis tuende søstris wegne, deris till hannem wdgiffne kjøbe och schiøde breff paa deris sambtlige jordepartter i den gaard Store Roen i Øllen liggende, tilsammen schyldende 1 løb ringer 6 march smør for 66 rdr till æuig odell. Daterit Fieldbergs Præstegaard den 24 Februarj 1676.

Iligemaade forkyntt Mogens Tungeszuig, Torbiøren Larszen, Torbiøren Suendtzen Sanduig, Larsz Suensen, Christen Tindeland, Tolluff Tøriszen Houglan och Olle Johanszen Indre Hettland, deris til forschreffne Her Peter Heltbarg vdgiffne kjøbe och schiøde breff paa Lille Roen liggende i Øllen, schyldende aarlig en løb smør, huorfore de bekiender at haffue oppebaaret fyllist och fuld werd, mindste penge med meste, och derfor loffuer at hiemble hanem och hans arffuinger at til frij odell och ejendomb. Daterit Fieldbergs Præstegaard den 22 Junj 1676.

Endnu lod welbeme[ltte] Her Peter Heltbarg lesze och forkynde Haldoer Øffstabøe, Torbiøn Sujnelj och Siffuer Ydstenstad i Ryføllche, deris till hannem wdgiffne kjøbe och schiøde breff paa ½ span smør i Store Roen, huorfore denem er giffuet penng 9 rdr. Daterit Kyeuigen den

4 Octobris 1676.

Diszligeste Olluff Rasmusen paa Roen, hans schiøde och affstaaelszesbreff till offtbemelte Her Peter Heltberg paa 3 wetter koren, och sex *marcher* med bøkell. Huor fore hanem er giffuet for samme jordepartt i Store Roen fembtj rd och 4 rd i schøttningsøre [7a] till it fast och w-røgeligt kiø[b] aasædet at niude till æuig o[dell]

Iligemaade Anbiøren St[illisz]eiche [.....] velbemelte Her Peter Heltberg paa en hallf[f] landschuld i samme Store Roen, huorfore [.....] giffuen och betalt 9 rd 1 ort. Daterit Fieldbe[r]gs Præstegaard den 16 Aprilis 1677.

Fougden steffent Siffuer Stangeland formedelst hand schall haffue giffuet en brudgom, Tore Indre Hambre, en penge i haanden som schall were w-rigtig myntt. Wille wide huemb den har mynttet eller giort effterdj den schall were aff hor[?].

Men effterdj Siffuer højlig benegter saadan penge iche at haffue wdgiffuet, och ingen schall hannem det offuer beuisze, ingen penge eller prouff denne gang frembføris, wden brudgomme[n] som saadant for retten bekiende, daa beroer det denne gang till widre beuisz.

Mattis Jacobszen i Øllen steffent Siffuer Stang[elandz] søn, tienendis hosz Olle Jenszen paa Vestereide, wed naffn Johannes, att efftersom nogen ord er falden imellom hannem och Mattis Hiszdall paa Øllens kierchegaard saaledes at Johannes er bleffuen till talt aff Mattis at hand schall haffue løjet som en tiuff och schellemb, det hand sagde at hand haffde taget hans faders øg och redet den offuer fieldet, for huilche ord hand haffuer maatt bøde till szit herschab 4 rd, som hand meente Johanes bør komme ham till gode igien, effterdj hand iche kand beuisze at hand togh øget.

Men Johannes møtte iche. Hans mattmoder Karen Dall suarede at drengen spurde Matt[is] om hand haffde taget øget, hand lagde hanem ingen sag till, at hans øffrighed har steffent hannem fordj hand schielte paa Johannis, det ka[nd] hand iche bedre.

Fougden formeente Johanes sielff burde møde i rette til sagens widre forkl[aring]. Beroer [.....] [7b]

[.....]t Frønszdall steffent Jacob Wjeland for[me]delst hand gjør hannem indtrengszell, och forfang med fæbeitter och hugster paa hanssz lejemaall Hallsznøe Kloster tillhørende, och det imod rigtig schiffte och marchesteene. Formeente saadant v-rett at vere, och begierede dom til rette.

Jacob møtte och berettede at haffue brugt som sine formend, begierede at danemend maatte besee och forfare aastedet, huilchet saalenge beroer efftersom wj iche wed i dene sag at dømme inden tinge, wden foregaaende siun och beszigtelsze.

Mattiesz Jacobszen steffent Olle Jenszen Vestereide for huisz hand er hannem schyldig. Indlaugde Olle Jensens beuisz liudende paa 6 rd, end samt it regenschab och anteignelsze till sammen offuer regnet med rentte och alt til 12 rd 5 *march 3 schilling*.

Karen Dall møtte och indlagde sin mandz regning imod Mattiesz Jacobszen, nu i hans neruerelsze effter regnet paa adschillig ware igien bekommet som beløbber til 11 rd 1 *schilling*. Saa det befindis at Olle Jenszen bliffuer schyldig 11 *march 2 schilling*, som Karen Dall beloffuede at betalle med forderligste. Huor imod handschiffen daterit den 22 Martj 1658, bør Olle Jenszen at igien leffueris och cassis.

Osszmund Nerimb bonde lehnszmand steffent samtlig sallig Arne Lundis arffuinger for schatten aff Lunde for anno 1668., 10 rd 1 ort, som de for holder, och hand maa betalle.

Anbiøren Willffuenes møtte och formeente at de burde niude gaarden schattfrj formedelst den aff ildebrand war opganget. De nød iche frjhed mere end for toe aar som war pro anno 1669 och 1670.

Fougden berettede at der er opkommen schatt cammer order, at de schall ichon haffue it aars [8a] frjhed i schatten. Thj bero[er.....] order i rette legges, at dero[m kand kiendis] huisz rett er.

Hellge Tomas`datter` Bielland steffen[t H]anssz [Wdbioe] for 2 march rest paa sin løn och 3 ort kiør[.....]

Hanssz møtte och berettede at hun fich 4 allen wadmell i steden for en trøje, meente det war for meget.

Affszagt Hans Wdbioe bør betalle paasteffe[nte] 1 rd 8 schilling till Hellge Tomas datter inden 14 dage, wnder namb i hanssz boe med paa gaende om kostning schaadeszløs.

Michell Silde steffent Gudmund Tøriszen huszman[d] i Lunde til betalling for `huis` hand søges for paa hanssz wegne. Men hand møtte iche. Osszmond Nerimb hiemplet at hand war loug[lig] steffent. Thj bør hand giffue steffnefald 1 march [søllff].

Johannes Joenszen tillholdende paa Øffstabøe, frembkom for rette och liudelig tilbød sine odellsfrender 1 pund och ½ march smør i Yttrenes, dennem til kiøbsz at will offuerlade, eller hand at will szelge det till huemb hand will. Dog haffde hand herimod iche gjort dem nog[et] lougsteffne effter Odells Balchen 4.

Bondelehnszmanden Christoffer Larszen steffent Chlausz Axellszen Smid tillholdende i Wogen for szlagszmaall paa Johanes Tollochszen till hussze paa Breche. Men hand møtte iche. Christoffer hiemplet at hand war louglike steffent. Thj bør hand giffue steffnefald 1 march [søllff].

Peer Eritzland, Gunder Ljen och Olle Sunde steff[ent] Larsz Sunde formedelst hand schall haffue talt nogen w-sømmelig ord paa dennem til forkleinering och nachdeell. Det de formeente w-rett och w-tilbørligt at [w]ere.

Lauridtz Haldoerszen Sunde møtte, och be[rettede] [8b] [at] hand widste indtet aff saadant, er noget scheid daa er det passerit i druchenschabff. Hand widste indtet med de gottfollch i nogen w-schichelige maade, eller andet end huisz ærligt och gott ehr, och dennem wellsømmer och anstaar i alle maader.

Torbjøn Bougstøe steffent Olle Sunde for medelst 1 tønne malt hand aff hannem har bekommet, som iche war fuld, och dog will haffue 2 rd for den. Meente hand burde kortte saauitt rett er.

Olle møtte, bekiender siellff at der war noget i sechen igien, men det bleff hannem till giffuet paa købet.

Aff sagt at Olle Sunde bør komme Torbjøn till gode paa samme malt 2 march, sambt betalle till hannem paa hans quindis schreder 2 rdr och for 4 aars løn 16 march, er tilsammen 5 rd, som Olle bør betalle till Torbjøn inden fiortten dage wnder namb i hans boe.

Olle Sunde steffent Torbjøn Bougstøe for at hafue huget i sin schoug.

Torbjøn berettede at haffue huget i fellidtz fæbeitte noget lidet w-duelige tømmer til en setterbod som staar i marchen, och iche er werdt 3 march om den stod wed søen. Ellers har hand huget 2 andre træ till en bru, som Olle har sielff giffuet hannem forloff til och widre iche.

Affszagt at wj iche kand schiøne at Torbiøn nogen w-louglig schoughugster har beganget, effterdj samme liden setterboe er till gaardens nøtte, och huget i fellidz beitte. Thj bliffuer Torbiøn for dene tilltalle frj.

Christoffer Larszen Effne steffent Ølluer och Mallene Æbne effter førige tilltalle om nogen agerstøcher der bruger ind paa hanssz eng. [9a] det hand formeener w-rett [.....] gamble schifftebreff at were [.....] samme breff, for retten ople[st] neruerelsze som er med eigre [.....]

Ølluer møtte tillige med Olle Aszl[achszen paa] hanssz moders wegne, och indlagde [.....] beszeiglet schifftebreff, begge daterit den 15 [.....] 1638, huor effter de formeente ingen w-rett at giøre, widere end deris formend.

Thj bleff herom retten affszagt, at effterdj begge schifftebreffuene offuereens stemmer, at den westre partt schall haffue it aggerstøche ind paa den østre parttis eng, huor om det ene breff som Christoffer Larszen fremb ligger i sehdellished melder, at det schall lige strax hossz egeledet. Daa wed wj iche at Westre Effnis beszidere bør at bruge eller tillholde szig mere end it aggerstøche effter schifftebreffuedz formeld som wj iche i nogen maade wedkommer at for andre, men bør at staa wed sin fulde magt, och parterne szig der effter at rette i allemaader.

Wjer Ryllestad steffent Haldoer Ollszen paa sin quindis Christj Tiellflodz wegne, som ejer ½ lø[b] smør i Ryllestad, Pouell Tielleflott paa szine børenes wegne, som ejer 1 span smør *ibidem*, och Madelle Johans datter iligemaade ejer 1 spand smør sammestedz, med formeening at effterdj hand ejer ½ løb i samme gaard, hans quindis odell, och de alle ere lige wdj bondestand, saa formeente Wjer at bur[de] were bøxellraadig for szitt eget, och war domb begierende effter lougen.

Her imod at suare møtte *forschreffne* Haldoer Olszen sambt Larssz Sanduig paa Pouels och Mallenes wegne, och wndergaff sig loug och domb hua[d] dommer och danemend for rett finder.

Bleff derpaa saaledis for rette aff [sagt] at effterdj ingen aff jordrotterne ejer [.....] [9b] [...] Rullestad, och de paa alle szider ere aff en lige bondestand jeffn gode, thj bør Wjer Peerszen at niude och føllge bøxellen aff szin hallffue løb hans quindis odell, med sambt saauit bøxell aff it span præstegodz efftersom hand har lod och dell i gaarden till, och det effter lougen *Landsleye Balchen 1 capitel*.

Gundelle Christoffersdatter Øffstabøe steffent Pouell Øllffuersen *ibidem* formedelst hand haffuer taget hindis jordepartt fra hinde nu i waar wden loug och dom, der hun dog har betalt sin tilbørlig rettighed. Men hand møtte iche, bleff berett at Pouell liger paa bye wejen, och war iche hiemme daa hand bleff steffent. Beroer derfor till widre steffnemaall och neste ting.

Anno 1677 den 9 Junj holtis allmindelig waarting paa Hejland med allmuen aff Ettne schibbrede. Neruerende *effterschreffne* laugrettismend som retten betiente, nemblig Tore Nernes, Niellsz Øffrenes, Iffuer Tøriszen Schieldall, Larsz Ouesta, Aszlach Ramme, Joen Teszdall, Haldoer Haaheimb, Jenssz Røg, Ingebrigt Teszdall, Søren Støelle och Haldoer Haaheimbsznes, sambt bondelehnszmanden Alduold Bierchenes.

Kongl. Ma. fouget Johan Torson lod lesze for den tillstede werende allmue, de 4 den høj øffrighedtz breffue och paabude, som widre paa nest forhenholdende Føens schibbredtz waarting ere extraherit och indførtt.

Fougden steffent Olle Kaldemb for szlagszmaall paa sin grande Rasmus *ibidem*, nest for de nu seniste højpaabudne bededage. Formeente hand derfor burde at lide och bøde som wed

bør. Rasmus møtte och berettede at Olle gaff hannem it szlag med sin haand wnder øret och widre szlagsmaall scheede der iche. [10a]

Olle foregaff at Rasmus ga[ff] ond mund.

Affszagt at O[llle] samme puist och neffuehug effter *MandhelgeBalchen* [19 capitel] 4 *march* søllff, effterdj det war paa de t[ider] burde holde fred och schichelighed, och ber[.....] de højpaabudne bededage, som daa af[f] war forkyndet.

Fougden steffent Olle Nielszen Grindemb for szlagsmaall paa Joen Grindem, hans grande, nu paa fierde julle dag sidstforleden. Joen klage[de] at Olle szlog hannem wed szit øj[e] tilblodz. Nielsz Steene paa sin søns wegne haffde herimod ingen billig gienszigelse.

Derfore affszagt Olle bør bøde for samme szlagsmaall wdj jullefreden beganget 4 *march* søllff.

Fogden steffent Tolloch Effuinszen Fossze och Erich Østrim formedelst de ere kommen for tillig med deris høstruer, begierede dom effter forordningen.

De affsoenet med Johan Torson. Tolloch loffuede at giffue 2 rd, och Erich 1 ½ rd, som de schulle be[ta]lle till høsten førstkommende.

Fougden steffent Larsz Ouestad och Ingebrigt Teszdall formedelst de iche wille føllge lehnszmanden i wintter till Fladeragger daa hand med sex mend schulle møde der och giøre wnderretning daa *Her* vice laugmand Lillienschiold schulle for rette szig commission, wdinden krigsz styrs schattens taxering.

Larsz Ouestad møtte, berettede at hand war e[n] gammell mand. Ingebrigt foregaff at haffue ontt i sin fod, och kunde iche gaa til Iszbrunen.

Ingebrigt affsoenet med fougden at schall fo[r] sin w-lydighed giffue 2 rdr at betalle til høs[ten.] Larssz effterlod fougden sin mottuillighed for hanssz fattigdom schyld for 1 ½ rdr.

Niellsz Rode paa Johans Steenszuogs wegne steffent Haldoer Lunde for 2 ½ rd for en hest hand nu i femb aar har weret schyldig och iche will betalle.

Niellsz Øffrenes suarede paa Haldoers wegne at hand har szentt pengene wd med r[.....] [10b]

Affszagt Haldoer Lunde bør suare sin mand och betalle Johannes Steenszuog samme 2 ½ rdr inden fiortten dage, wnder namb och vordering i hans boe med paa gaende billig om kostning schaadeszløs.

Alduold Bierchenes steffent Mogens Røgh formedelst hand nu i waar wdj Giere kierche har offuerfaldet hannem med en ond schieldz mund, truet och wndszagt hannem. Begierede rett offuer hannem at maatte bøde effter lougen om hand ehragtis for en wisszmand, och om hand dømmis for en gallen mand daa at lide der effter.

Joen Graffuelszetter proffuede her om at Mogens førde saadan larm och bulder wdj kierchen, at præsten kunde iche faa liud at messze epistellen.

Ananias Bugge berettede at huisz Mogens iche haffde hafft wndseelse for hannem, daa haffde hand fløjet Alduald paa hoffuedet i kierchen. *Her* Hans bad klochren at schulle szette Mogens ind at follch kunde haffue liud.

Mogenszes grande Jens Røg klagede paa hannem at hand om nattertide flyffuer gallen med szitt schallchhed och will jage hans fæ paa ellffuen.

Larsz Ouestad klagede at Mogens om nattertide nedbryde hans gierde om Træett, och indjager szitt fæ som opæder gresszet, hannem till stoer schaade.

Tingallmuen berettede at Mogens om natter tide flyffuer gallend i bøgden fra en sted og gaard

till en anden, och gjør follch w-roe och larmb, naar de heldst will haffue rolighed. Mogens Røg møtte herimod och brugte adschellige w-nøttige ord, sambt tog i och ruschet Larssz Ouestad for retten, och gaff onde ord.

Alduold Bierchenes war endelig domb och rett begierende. [11a]

Derpaa bleff saaledis affszagt a[t ef]fter[som Mogens] Røgh en langsommelig tid har [lø]bben [.....] och w-schichelighed, som dene heelle meenig[e allmue er] bevust, och nu i kierchen wnder gudtz tien[istes] for rettning giort bulder och w-liud [.....] truzzell och offuerlast paa Alduald Bier[chenes,] som hand `iche` har hafft nogen aarsage eller r[ett] till. Effter huilchen lejlighed, saa och effterdj han[d] allermest om nattertide om løbber m[ed] w-roelig wæsen i gottfollchs hussze och gaa der hand burde at were hiemme i szit eget hus[sz.] Thj bør hand for samme begaaede w-schichelige i gudz hussz, och wdenfore, at straffis med hallszjernet paa kierche bachen i allmuens paasziun paa en dagsz tid. Och huis hand der aff iche tager nogen forbedring, daa bør hand som en anden gallen mand at hefftis, och were i hans frenders forwaring effter lougen.

Olle Suentzen Kaldemb steffent Rasmus Kaldemb formedelst hand har saed 4 *marcher* jord wdj det hallffue pund hand lejede aff Niellsz Frette. Formeentte det w-rett at were.

Rasmus møtte och berettede at haffue kiøbt det aff rette arffuinger, och meentte at maa bruge szit eget.

De bleffue forligte herom med haandebaand at Olle Suentzen, som lejede samme jordepart i forleden høst aff bœxellmanden, schall høste dem ringe partt Rasmus saed haffuer, och deraff betalle schatt och landschyld, sambt giffue Rasmus szit sækoren igien, som er 4 span, och for arbeidet 1 rixortt, och saa till trede jorden om waaren, och den frembdellis at niude angerløs.

Larsz Hellieszen Grindemb steffent sin grande Olle Nielszen for w-tilbørlig schieldzord pa[a] hannem och hanssz quinde. Men effterdj hand iche møder sielff, och hans fad[er] Nielsz Steene iche kand gjøre ehrkling, d[aa be] [11b] [r]oer det till hand sielff kommer tillstede paa neste ting.

Anno 1677 den 11 Junj holtis allmindelig waarting paa Toffte i Ølluebøgden med allmuen aff Quindheridz och hallff Strandebarmbs schibbrede. Neruerende effterschreffne laugrettismend som retten betiente, nemlig Olle Nielsen Hiellmeland, Hans Asch, Johans Onderimb, Tore Sanduig, Olle Røsszeland och Elias Røraaen aff Quindherrit schibbrede. Sambt Hagtor Aachre, Torbion Øffsthussz, Peer i Traa, Knud Bondhussz, Iffuer Meehussz och Gottschallch Fladbøe aff det hallffue Strandebarms schibbrede. Diszligeste bonde lehnszmanden Olle Sunde aff Quindherridz schibbrede och Larsz Nere Woge paa sin broder Hanssz Mundemb wegne.

Kongl. Ma. fouget Johan Torson lod lesze for till stede werend allmue de 4 den høje øffrighedtz breffue och paabude, som widre paa nest forhenholdende Føens schibbredz waarting findis extraherit och indførtt.

Lest for retten Peter Tieszen i Teerøens wdgiffne obligation till Pouel Haffneraassz paa 50 rd in specie, szom aarlig effter 6 procento schall for renttes, och effter it hallfft aars opszigelsze betallis, wnder forszichring och pantt i hans godz och formue, rørendis och w-rørendis. Daterit Haffneraas den 16 Decembris 1676.

Lehszmanden Olle Sunde steffent Johannes i Lund for w-bequembsord formedelst hand kiorde Kongl. proviant ned tillszøes med hans øg. Mens Johanes møtte iche, bleff berett at hand med exeqverne er vdj fløttning.

Peer Semb steffent Tore Sanduigen for 3 rdr hans *sallig* werfader Loduig Sanduig war *sallig* Tomas Richertszen schyldig, begierede domb. Beroer till schifftebreffuet kommer i rette till forklaring om Tore schall suare till samme gield, saa gaaesz derom huisz rett er. [12a]

Søren Neerhussz steffent sin[e gr]ande[r i Traa]uigen formedelst de iche will gi[øre] der[is] gaard ferdig, at iche hans fæ g[aa]rde[.....]
Sallig Larssz Traauigens quinde o[ch ...]sze[.....] quinde møtte och berettede at Sør[en] ha[ffde] fæbeitte och march nest optill deris bøeg[aard] och will dog indtet giere med dem. Affsagt at effterdj Neerhusszes grund och eign er paa den syndre, och Traauigs grund och bøde paa nordre szide, d[aa b]ør opsiderne paa bege gaardene at giere tillige huer sin halff[ue] partt, saauitt de haffuer jord och grund til, effter lougen *LandsleyeBalchen* 29 capitel.

Hans Excellentz Her general krigsz commissarius Roszenkrantzis tiener och fuldmegtig Jørgen Peersen steffent Hanssz Mundemb med interesserede brødere for wold och røffuerj, at de har taget it diur fra Hans Exellentzis schötter, sambt hans bøssze, och szlaget hannem till. Formeente de derfor burde bøde och lide som wedbør.

Larsz Nereuoge och Sualle Anderszen møtte och berettede at deris broder Hans Mundemb ligger haardelig siug. Jørgen Peerszen har ladet jage och schiude i deris odellschouge w-tilbørligen, som ham indtet wed kommer eller har nogen lod eller deell wdj. Hans herre har iche sielff imedens hand war hiemme giortt det. Formeente Jørgen burde at beuisze at Hans Excellentz hannem det har befaleet. De gaff schatter och Kongl. contributioner for deris odell och ejendom, meente det der fore at burde niude med fred.

Sualle Anderszen begierede at maatte faa ind førtt at Peer i Schaaret sagde hand staar och liffuer for retten, at Sualles hund jagde iche diuret paa søen. Jørgen Pederszen sagde de som woldzmennd och røffuere har offuerfaldet Hans Excellentzis schöttere. Jørgen begierede och at Ko. Ma. fouget wille laade tage Hans Mundem i bolt och jern och føre till Bergenhussz, effterdj hand szig med nogen trusselsord har ladet szig med forliude.

Beroer till Hans Mundem kommer i rette, och daa kand Jørgen Peerszen till samme tid ind[legge] [12b] den paa beraabende adellige frjhed, eller sallig Anders i Waages tilladelsze at maa jage i deris odells schouge, saa gaaes herom huisz rett er.

Engell Giøn paa sin søster Bottilde i Hoombs wegne steffent Anders i Øjerhaffn formedelst hand schall haffue formeentt hinde at hugge der i schouffuen. Formeente det w-rett at vere effterdj hun och hindis børen har arffuet en tri[diap]artt i gaarden.

Anderssz møtte och berettede at daa de trende brødre Knud Bondhus, Peer i Øjerhaffn och Guldbrand Øffuerhussz ejede ald Øjerhaffn, da bleff dem en forligelsze imellomb giort om schouffschiffte, huilchet dannemend ere bevust, och haffuer Knud Bondhussz holt sig der effter till sin partt, och ingen sinde brugt paa det sted som nu hans arffuinger szig till tager. De 2 tølter saugtømmer Bottilde Hoomb lod huge der i waar, ligger der endnu i beslaug paa en rett. Begierede at hans `prouff` widre om sagens opliuszning maatte forhøris.

Torben Øffsthussz och Ellend Schiellnes wantt herom at Knud Bondhussz haffde sin schoug partt wdj Werhoffdschougen, och effter at schougen bleff brøderne imellomb schiff, daa till holt sig den sallig mand iche nogen hugster paa det sted hans arffuinger nu har felt tømmer paa. Huor paa de wille giøre deris æd. Det samme want och Berie Ænes.

Men effterdj Engell Giøn beraaber sig paa andre widne, daa giffues ham saalenge dilation. Imedeller tid niuder Anders det tømmer enchen Hoom felt haffuer, till endelig domb er ganget.

Knud Aschieldszen Neerhussz steffent Joen och Torben Aaruigen for grundelej aff sagen som

staar paa en grund hand ejer lod wdj, och de nu i sex aars tid iche har vilt betalle.

Olle Heszuigen møtte paa de indsteffentes vegne wegne[!], och berettede at de loffuede at wille betalle Knud Neerhussz. Aff sagt, at effterdj prouisten Her Elias som [13a] er største lodzeiger sig har ehrkleret at [.....] iche tager widre grundeleje end for [.....] anpartt, och wj befunder ar sagen er [.....] wand saauell forszuunnet at den[?] aarlig [.....] giffues Knud Neerhussz for sin partt aarl[ig] hallff rixd. Thj bør Joen och Torben [Aa]ruig at betalle saadan grundeleje till Knud Nerhusz fra den tid och aar saugen er komme i brug, och det inden fiortten dage wnder namb och wording i de[r]is boe.

Mallene sallig Her Rasmuszes i Strandebahrm steffent Hans Jacobszen som szider i Galtetejen wnder Fureberg paa hindis grund, med formeening at effterdj det er lejlendingen till nachdell och schaade, daa hand at burde entuige pladzet.

Hansz møtte, formeentte hand burde side och niude pladzet effter sine indlagde sedellers formeld. Hand kunde iche gaa paa en bar houg.

Affsagt at effterdj welbaaren Berent Orning, som har beuilget Hansz Jacobsen pladzet, sig siden schrifftlig har ehrkleret at Hans Welbaarenhed har ingen rett till stedet widre end ½ sauggrund. Her Rasmuses egen beuillings sedell liuder ej heller paa hans liffstid, till med har Hanssz ej betalt sin aarlig affgiff till den sallig mandz effterleffuersche, som hand billig burde, och derfor i rette setter om hand iche stedet bør entwige. Thj kand wj iche ehragte Hans Jacobszen bør side der, jordrotten till traadz och mottuillighed, men hand at bør fare derfra och giøre pladzet rødelig till første fardag, wden hand det anderledis med den gode matrone kand haffue i minde.

Anno 1677 den 19 Junj paa Wdbioe i Fieldbergs schibbrede med effterschreffne 12 laugrettismend effter louglig tillneffning weret forszamblede retten at betiene, nemblig Niellsz Hejebøe, Haldoer Ljen, Knud Stuemoe, Tolloch Wnderhougen, Jacob Wieland, Olle Østereide, Jahanes Søreberie, Larsz Øjorde, Torben Sanduig, Anders Tindeland, Christen *ibidem* och Colben Wdbioe. Neruerende bonde lehnszmand[en] [13b] Osszmund Nerimb *etcetera*.

Kongl. Ma. fouget Johan Torson wed sin wdschichede tiener och fuldmegtige Niellsz Rode lod i rette fremb kalde Otte Ollsen for lejermaalls begengelsze med Maritte Ollsdatter, som med huer andre ere wdj biurd och blod bezlegted, och szatte wdj rette huad de derfor effter Kongl. forordning burd[e] lide.

Huor imod at suare møtte *forschreffne* wngkarell Otte Ollsen och wedgich sin forszeelsze. Bekiende det at were scheid for hallffandet aar siden da de begge tientte wdj Fieldbergs præstegaard. Hindis baren fødde hun hossz hans søster paa Hillestad, och nu i waar er hun faren her aff lehnet och tilbyen. Hand haffde for nogen tid siden giort sin wnderdanigste supplication herom till Hans Kongl. Ma. om naadigst opreisning at ehrlange, men er iche i denne besuerlig krigstid frem kommen till nogen befording. Formeente sin forszeelsze iche at were saa stoer effterdj de ere hin anden ichon i tredeje lige lede bezlegted, nemblig fra sallig Effuind Hettland som war hans faders farfader, och Maritte Ollsdatters (dend hand har besoffuet) faders morfader. Berettede at haffue soenet och chlareret begge deris bøder hossz fougden Jan Torson och till med staad kierchens disciplin. Begierede derfor at med hannem iche wdj strengeste maatte fortfaris, som hand dog indschød til dannemendz gode schiøn.

Men fougdens tiener satte i rette, som tilforen, at effterdj Otte iche har kundet forschaffe Hans Kongl. Ma. naadigst opreisning for huisz aarsage hans hosszbonde saalenge med sagen har ladet *henstaa*, om hand daa iche burde lide effter Kongl. forordning som wedbør.

Derpaa bleff saaledis retten affsagt, at effterdj Otte Ollszen sielff bekiender och wedstaar at haffue [14a] auffllet baren med Maritte Ollsdatter [.....] tillsammans nest

sødschindbøren, och hindand[en] lige lede beszlegtet, och for samme forszeelsze aff[soenet] med Kongl. Ma. fouget, och staad sin kierche [.....] bod. Thj bør hand for samme begangne synd [at] rømme dette stiftt huor hand szig forszeett haffuer och begiffue sig paa fischelejerne norden fore paa tou aastid, och naar hand derfra fører rigtig geistlig och werdtzig øffrighedz widnisbiurd at hand denne offuer hannem gangen domb szom forskreffuett staar, har effterkommet, och szig der schicheligen forholdet, daa maa hand siden we[re] perdonerit sambt bygge och boe huor hannem løster effter derom wdgangen Kongl. forordning daterit Kiøbenhaffn szlott den 24 Februarj 1658.

Anno 1677 den 20 Junj paa Allendall i Fiere schibbrede effter fougden Jan Torsens schriftelig befalling till effterschreffne sex mend aff Storens sogen, nemblige Knud och wnge Johanes Hyszingsta, Haldoer och Omund Escheland, Erich Løning och Hanssz Aadland, weret forszamblede retten at betiene wdinden rigtig jordeschiffte imellomb idtzigze paaboende lejlendinger sammestedt.

Huor daa Olle Ramuszen och hans suoger Haldoer Suendtzen frembstod och beklagede at deris grande Knud Ollszen och hans søn Pouell Knudzen tilholder szig mere i gaarden med agger och eng end deris anpartt effter landschyldens stoerhed kand paa komme, som de formeentte w-rett at were, och derforre aff ossz war begierende wj den tuist wille beszee och ligne, saa derpaa alle sider, som wdgiffuer schatt och tunge kunde wederfahrnis den deell billigt och rett er.

Huor imod Knud Ollszen Allendall och hans søn formeentte at waar deris gammell brug, och det siden wed arff ehr tillfalden, till sammen ansees daa schall det iche were mere end huis dem billig bør. De haffde siellff optaget adschillige ager støcher och forbedret deris partt med, som deris grander iche kand regne szig wdj, med widre deris foregiffuende.

Begaff wj ossz derforre i parternis neruerelsz[e] till om tuistede jord Allendall indengier[dtz at] [14b] beszigtige, som er och schylder till sammen gammell landschylt 6 wetter koren och 2 phund smør, som beløbber alt til smør bereignet tou løbber ½ phund, huor aff Knud Allendall ejer 4 pund 4 ½ marcher smør, och Olle Allendall 2 pund 7 ½ marcher, som er dend tredie part i gaarden och 3 ½ marcher. Och Knud de 2/3 partter ringer hallffierde marcher. Effter huilchen landschyltzt stoerhed wj haffuer schiffte och wduist Olle Rasmuszen och sin suoger Haldoer Suensens engepartt at were dend syndre, och begynde fra Kiercheleet och gaar lige tuertt igienem husetofften ned i Sørholt paa Sichehougen, derfra lige op i en jord faste steen, som wj haffuer hugget it korssz wdj, och derfra tuertt imod Hagebøen. Saa huis engejord der findis paa den nordre side dette schiffte, att tilhøre forskreffne Knud Ollszen med sin søn Pouell Knudzen at nyde.

Aggerne belangende daa befindis der en stoer w-lighed at Olle Rasmuszen med sin suoger iche har fyllist effter deris landschyltzt stoerhed, men efftersom Knud Ollszen och hans søn har optaget ager jord och lagt arbeide derpaa førend engejorden dem lougligen med sexmend er imellomb schiffte, daa siunis ossz at de bør niude deris arbeide. Saauell gott ad, som Olle Rasmuszen sin anpart i saameget enge jord, och derforre effter szlig leilighed det paa begge sider saaledissz lignet, at Knud Ollszen schall lige fra szig till Olle Rasmuszen den ager wed bechen, som kaldis Rougageren, med sambt de tuende aszallfleche och it lidet myreflech, huor wdj kand saas tillsammen 2 ½ woger koren, och ligger alt paa Olles egen engepartt. Och dermed siunis ossz, de paa alle sider effter gaardens leilighed ere beholden och rigtigst adschieldt.

Husszene angaaende daa bleff Knud tillagt aff Olles partt at schall föllge en mallet sengebod med lemb paa, 1/3 partt i fæhuszet till schillerummet eller knipingen, det mindste rum i smallhuszet och 3/8 partter i laaen, sambt frj brug paa loffuen effter løeparttens stoerhed. Huor imod Olluff [15a] Rasmuszen niuder staburet, en gammel g[.....] bore stuen med ildhusszet, det største r[umb i] smallhuset, øgeschutten, sambt det stør[ste] ahnpartt i fæhuszet

och de øffrig 5/8 partter i [*laaen.*]

Samme *forschreffne* 20 Junj betientt retten paa Allendall med *effterschreffne* aff lehnszmanden paa fougden befaling till sagde mend, nemblig Knud All[*en*]dall, Michell Todzuold, Torbiøn Qualluog, Sue[*nd*] Ljer, Størchor och Samuell Wig.

Huor daa fremb komb Pouell Knudzen Allendall paa enchen Ella Herritzdalls wegne, och frembeschet Elling Ollszen Biordall effter førige till talle om 18 aars resterende landschyld aff $\frac{1}{2}$ wett koren, som er tillsammen med tridiebøxellen 9 rd 3 ort. Begierede dom til betalling.

Paa Ellings wegne møtte Gunder Biordall, och formeentte, som tilforen, at Elling ejede sielff godtzet.

Daasom sagen paa sehniste høsteting bleff opszett att alle interesserende lodzeigre schulle frembuisze deris adkombst till opliuszning huad huer rettelig er tillhørige i Biordall. Saa frembstod nu Siffuer Rambszeland och indgaff it kiøbe breff til hans wehrfader Baard Øchland wdsted den 19 Octobris 1650, liudende paa $\frac{1}{2}$ løb 7 $\frac{1}{2}$ *marcher* smør, 7 span 6 *marcher* koren. Diszligeste Olle Herritzdalls kiøbebreff till Siffuer Rambszeland paa $\frac{1}{2}$ løb smør $\frac{1}{2}$ wett koren daterit den 20 Decembris 1675, er 1 $\frac{1}{2}$ løb 1 $\frac{1}{2}$ *marcher* [*smør*] 6 *marcher* koren.

Olle Ollszen Biordall fremblagde it arffueschiffte breff daterit den 4 Aprilis 1649, at hand tilfalt effter sin sallig fader 22 *marcher*. Dernest løst aff Tosten Lunde och hans søster 22 *marcher* smør. Endnu fremblagt it panttebreff daterit den 3 Novembris 1652 paa 8 *marcher* smør 1 span och 6 *marcher* korn, och for det tridie frembuist it kiøbebreff at hafue kiøbt aff sin broder Michell Wintter $\frac{1}{2}$ pund smør, daterit den 3 Novembris 1650, er 1 løb ÷ 4 *marcher* smør och 2 *march* korn.

Ella Herritzdall ejer i Biordall 17 $\frac{1}{2}$ *marcher* smør och $\frac{1}{2}$ wett koren, och Johannes Eiche $\frac{1}{2}$ pund smør.

Ehr alt tils[*ammen*] [**15b**] 3 løber $\frac{1}{2}$ *march* smør, saa det fornemmis at Elling indtet i gaarden ejer eller tillkommer, men aff det kiøbe breff till Baard Øchland forfaris at hand har solt sin partt, och i ingen maade for ossz beuiszer at hand mere ejer i nogenmaade. Huor effter Pouell Knudzen paa enchen Herrisdalls wegne war endelig dom begierende.

Derpaa bleff affsagt at effterdj Elling Biordal søgis aff sallig Olle Herritzdalls enche for landschyld aff $\frac{1}{2}$ wett korn i 18 aar med tridie bøxell, huor imod hand forewender at eje godtzet sielfff, det hand i ingen maade kand beuisze, men aff dissze nu i rette lagde adkombster, breff och seigell, fornemmis at andre ere rette och sande ejere till Biordall. Thj bør hand paa steffente landschyld och forfalden tridie bøxell at ehrlege och betalle till enchen Herisdall, till sammen 9 rd 3 ort, inden 14 dage, vnder namb och wordering i hanssz boe och godtz effter lougen.

Anno 1677 den 25 Junj paa Søer Huglen i Føens schibbrede med *effterschreffne* 12 laugrettismend weret forszamblede, nemblig Peer, *gammell* Johanes, Knud och wnge Johannes Hyszingstad, sambt Haldoer och Omund Escheland aff lehnidtz, diszligeste Omund och Simen Spidtzøen, Indre Grindemb, Christen Eide, Sambson Wold och Torchild Nessz aff Hallsznøe Chlosters laugrett, wdinden ager och engs schiffte och deelling imellomb Halsznøe Chloster paa den ene och Iffuer Knudzen paa den anden side.

Huor daa welbemelte Iffuer Knudzen for ossz fremblagde en forhuerffuet schrifftelig steffning paa aastedet op lest in forma, at efftersom hand wdj samme gaard Sørhuglen er ejende 2 løber smør och 2 huder, och Hallsznøe Chloster iligemaade 2 løbber smør och 2 huder, huor aff en huer schall føllge bøxell och herlighed, huilche tuende [**16a**] jordepartter dog iche rigtigen f[r]a hue[r *andre*] schall were schiffte och adschilt, och derforre [.....] Hallsznøe Chlosters ombudtzmand, erlig och wellfornemme mand Johan Frjm[*and*] samme jorde schiffte at wer[e] offuer werende, det Iffuer Knudzen war begierende wed wdst[*eening*]

effter lougen, at maatte worde adschildt, och fremblagde hans adkombstbreff och mageschiffte, med sallig *Mester Jens Schielderup*, førige superintendent offuer Bergens stigt, som haff[uer] affstaaet *forschreffne* 2 løber smør och 2 huder i Søerhuglen till Iffuer Knudtzen imod andet jordegodtz i Føens och Fiere schibbreder, daterit Bergen den 4 Jullj 1663. Endnu indgaff Iffuer Knudtzen it afftags breff daterit den 25 Junj 1647 at sorenschriffueren med sex mend daa haffuer afftaget paa chlosterpartten 1 bochschild, formedelst en fischebech paa bøen, som nu indtet er at faa wdj.

Daa effter steffningens anleding och woris landszloug, som formelder: at den schall schiffte raade som schiffte begier, och ingen maa anden det hindre, haffuer wj derfor wdj begge partters wellfornemme Johan Frjmandz och Iffuer Knudtzens egen neruerelsz begiffuet ossz till at besigtige samme gaardz godhed paa agger och eng med leng[de] och brede inden gierdis, och den saaledis, for wden træd, i tuende lige partter adschildt.

Nemblig fra øffuerste huszhammeren huor wj it par marchesteene har nedszatt, och tuertt igiennem hussze tofften wdj houge det andet par marchesteene nedszatt, derfra gaar schifftet lige op ad Schellmerhougen och derfra ned wdj en asch, som bleff schaar[et] it korssz wdj. Siden gaar det fra aschen och tuertt ned i søen, huor det tridie par marchesteene er nedszatt, och strecher sig samme schiffte wdj ost sydost och west n[orvest.] [16b]

Huad Træett norden fore sig er anbelangende, daa strecher det szig fra dend store steenrøsz liggende [.....]n och lige effter compasset i øster, till bøegaarden, nemblig Træet paa den nordre och Sør Huglens gamble hiemme jord paa dend syndre side. Huilchet Træe, som nu aff tuende husszmend beziddis, wj saaledis igien i tuende lige partter har schiffet och adschildt, nemblig fra *forschreffne* steen røisz och lige imod it hiørne wdj dedz bøegaard, huor wj trende par marchesteene lige effter huer andre har nedszatt, och strecher sig samme schiffte norden till østen och syden till westen. Om huilchet jordeschiffte, som paa begge sider ere jeffn gode, forbemelte tuende gode mend sig saaledis har forænit at Johan Frjmand paa Kongl. Ma. och Hallsznøe Chlosters wegne har taget och kaaret den nordre partt med ager och eng, sambt den østre partt aff Træet, och Iffuer Knudtzen den syndre partt aff hiemmejorden med ager och eng, sambt den westre partt aff Træet. Och schall en huer niude frj och w-behindret de ordinarj gamble weje, saasom søweje med nøst tofft, item driffe och kiørszell weje fra fieldz til fiere lige som de haffuer weret aff gammel tid.

Husszene anlangende daa følger chloster partten sin deell lige som Iffuer Knudtzen dem har anammet daa hand lejede jorden, nemblig en laae, it fæhussz, en borestue, it stabur och en glassz boed, huilchet nu best for jordens deelling quemmer sig, at dend nordre laae och fæhussz bliffuer wed den nordre partt Hallsznøe Kloster tillhørende, sambt den westre borestue, staburet och en glassz boed, laug før och wed magt holden. De [17a] øffrige hussze paa gaarden aff Iffuer [Knudtzen] med bekostning opbøgt, hannem och hans [ar]ffuing[er] derfor at følge och tillkomme, sambt enn huer szmie, paa egen grund at føre och henszette naar dem løster.

Anno 1677 den 17 Augustj holtis sommerting pa[a] Hiorttaassz paa Haltlestrand i Strandebahrms sch[ibbred.] Neruerende effterschreffne laugrettismend Knud Larszen Bondhussz, Ellend Schiellnes, Arne Graffdall, Giertt Mundemb, Tomas Hiortteland, Johans Forhoffd, Siffuer Nessz, Torben Øffsthus, Hagt[or] Aachre, Zacharias Øje, Torchild och Hanssz Omma, sambt bnde lehnszmanden Hanssz Mundemb.

<1> Kongl. Ma. fouget Johan Torson præserterit, och fremblaugde som lydelligen bleff op lest, Hans Ma. allernaadigste obne breff at effterszom en perszohn wed naffn Johannes Lyserus schall haffue sammen schreffuet en boge kaldet Das königliche Mars Callender, som till Freibrug[!] udj Tyszland i ne[st] forledet aar 1676 er trøgt, och siden dedz exemplarie i dissze riger och lande indførtt. Huilchen bog hossz alle dissze wnderszaatter forbiudis

huerchen at selgis, lides eller døllgis, men dennem fra samme forargelige bogs leszing entholder, och dedz exemplarie till borgemester och raad i kiøbstederne och amptmenderne paa landet strax leffuere, wnder it tuszinde rixdallers straff till questhuszet och de fattige, och huo iche de mideller haffuer, at straffis paa kroppen och beme/te Johannj Lysero aduaret wnder liffs straff aff dissze riger och lande at begiffue, och szig der aldrig mere laade finde. Daterit Kiøbenhaffn szlott den 15 Maj 1677.

<2> Hans Høje Excellentz Her stattholder Gyldenleffues befalling at saasom fornemmis aff *general commissariatet* huorledis en partj wille forstaa de sidste wdgiffne schattebreffue, och der wdj gjør adschillige difficulteter och ophold, med der paa budne contributioners ehrleggelsze. Thj befallis alle och en hu[er] [17b] ved kommende alluorlig, at de familie schatten saasom dend erszatt paa det Kongl. schattcammer ligesom i fior, wden nogen ophold eller forhaell clarerer, som de agter at forszuare. Ex Mossz den 6 Junj 1677, med Her *general krigsz commissarius* Roszenkrandtzis paa schriffat Hans Excellentz Her canceler Marschallch dette till en huers bedre effterretning paa alle publique steder wdj stiftet wille laade for kynde, at iche nogen med w-widenschab til wndschylding i effterladenhed sig schulle kunde behielpe. Daterit det Kongl. *general comissariat* den 7 Junj 1677.

<3> Hansz Excellentz Her cancelers befalling at som fornemmis løszgengere och dagdriffuere paa landet meget til tage och szammen rotte. Tj aduaris och forbiudis alle wed kommende wnder tilbørlig straff szig iche wnderstaar saadanne at hussze, hæle eller herbergere, eller nogen w-louglig madschabj med dennem haffue, men huor de findis at anholde, bøsszer och gewehr fratage, och dem till fougdegaarden forschaffe, huor siden schall giffues ordre huorledis widre med dennem schall forholdis. Daterit Bergenhussz den 6 Julj 1677.

Schatten for neruerende aar bleff effter matriculen och schattebreffuedz formeld, en huer gaard och pladz tillschreffuet, effterdj ichon nogen faa aff allmuen møtte till en huers brug at forklare, och derforre saaledis aff fougden, mig och 12 laugrettismend strax forszweiglet.

Anno 1677 den 18 Augustj holtis sommerting paa Øffre Røruig i Quindherridtz schibbrede. Neruerende effterschreffne laugrettismend gammell Johanes Røsszeland, Johannes Peerszen Onerimb, Olle Røszeland, Hans Willfuenes, Erich Diurszen Møchelbost, Johannes Øffre Røruig, Tøris Øffre Musszeland, Tøris Nere Musszeland, och bonde lehnszmanden Olle Sunde.

Kongl. May. fouget Johan [18a] Torson lod lesze for de faa tilstede werende, de trende højjanseenlige breffue och befallinger, som widre paa nest forhendholdende sommerting ere extraherit och indførtt.

Schatten for neruerende aar bleff aff fougden, mig och dissze 9 sorne mend forszweiglet, efftersom ingen flere møtte, meget mindre til en huersz brug at for klare och angiffue, som schattebreffuet till holder.

Anno 1677 den 20 Augustj holtis sommerting paa Yttr[e] Nessz i Schoneuigs schibbrede. Neruerende effterschreffne laugrettismend Niellsz Millie, Gudmund Øllfernes, Mogens Tongeszuig, Tosten *ibidem*, Larsz Seffuereid, Olle Aachre, Knud Hillestad, Haachen Stoerhog, Olle Seffuereid, Gunder Egemoe, Indre Nessz och Olle i Teigendallen, sambt bonde lehnszmanden Christoffer Larszen Effne.

Kongl. Ma. fouget Johan Torson præserterit och lod lesze for dend tillstede werende allmue

de trende højansseelige breffue och befallinger, som widre paa nest forhenholdende Strandbahrms schibbredz sommerting den 17 Augustj er extraherit.

Schatten for neruerende aar aff løbben 2 ½ rd, bleff effter matriculen och schattebreffuedz formeld huer gaard och pladz at wdgiffue, till schreffuet effterdj ej meenige mand møtte till en huers brugsz forklaring, och derforre saaledis aff fougden, mig och forschreffne 12 mend forszeiglet.

De indsteffente sager bleff optaget til maanidz dagen, efftersom dagen och tiden formedelst det Kongl. proviantz anammelse, nu iche wil till reche.

Anno 1677 den 21 Augustj holtis sommerting paa Stangeland i Øllen, med allmuen aff Ettne och Fieldberg schibbreder. Neruerende effterschreffne laugret[tis]mend Niellsz Øffuernes, Rasmus Haaland, Knud Frette, Torbøn Schiold, Siffuer Sande, Aszlach Ramme, Haldoer Echrimb, Haldoer Haaland, Haldoer Lunde, Ingebrigt Teszdall, Michell Liusznes [18b] Haldoer Haahem aff Ettne schibbrede. Diszligeste gammel Johanes Berie, Olle Aarneuigen, Haldoer Ljen, Ingebrigt Quamme, Baard i Wogen, Peer Lunde, wnge Johannes Berie, Rasmus Aaxdall, Steen Opeimb, Gabriel Ryen, Colbein Dallen och Niellsz Hejebøe aff Fieldbergs schibbrede, sambt begge bonde lehnszmendene Alduold Bierchenes och Osszmond Nerimb.

Kongl. Ma. fouget Johan Torson lod lesze for den tilstede werende allmue de trende forindførte højansseelige breffue och befallinger, som widre paa nest forhenholdende Strandbahrms schibbredz sommerting den 17 Augustj er extraherit.

Anno 1677 den 24 Augustj holtis sommerting wdj Berøen med Føens och Fiere schibbreder. Neruerende effterschreffne laugrettismend Peer Hyszingstad, Wie Schimmeland, Torbøn Stue, Haldoer Selle, Joen Grindemb, Olle Gillie, Larsz Nordhuglen, Samuell Mælland, Larsz Petertejen, Erich Hollme, Willomb *ibidem* och Johannes Øchland aff Føens schibbrede. Diszligeste Peer Eidtzuog, Indre Tuette, Ingebrigt Egeland, Suend Ljer, Larssz Westuig, Sebiørn Lj, Tolleff Hougland, Olle Wjhoffd, Peer Erffue, Olle Lohne, Baard Westuig och Olle Strømøen aff Fiære schibbrede. Sambt begge bonde lehnszmendene Lauridtz Tottland och Samuell Øchland.

Kongl. Ma. fouget Johan Torson præseniterit och lod lesze for den till stede werende allmue, de trende forindførte højansseelig breffue och befallinger, som widre paa Strandbahrms schibbredtz sommerting den 17 Augustj er indført.

Johan Torson lod lesze Her Johan Bechmandz till hanem wdgiffne panttebreff paa den gaard Nordtun paa Bremnes, aarlig schyldende 1 ½ løb smør, imod 98 rixd schyldig wdj Kongl. schatter, huilchen gaard Johan Torson schall oppeberge ald rettighed aff, men naar førstebøxel falder [19a] daa allene at niude deraff den fierde par[tt] och de ¾ partter at komme til affkortning paa summen, och Her Johan at betalle ald Kongl. odelschatt aff godtzet. Daterit Bergen den 3 Julj 1677.

Johan Torson lod lesze Her Natanael Madtzens till hannem wdgiffne kiøbe och schiødebreff paa den gaard Waage her i Bremnes sogen, aarlig schyldende sm[ør] 2 pund 6 *marcher* med bøxell til aff Findaassz præsteboells anpart *ibidem*. Diszligeste dend der wnder liggende øde jord Tuerboruigen, schylder aarlig ½ pund smør, hannem till odell och eye, imod rigtig betalling och affkortning wdj forfald[en] Kongl. schatter, daterit Kaareuigen den 22 Augustj

1677.

Christen Gregerszen gastgieber i Mosterhaffn, lod lesze for retten woris gunstige Her cancelers til hannem giffuen schriftelig constitution at maa were gastgieber i *forschreffne* Mosterhaffn, och der selge øll, tobach, brendeuin och anden szlagsz drich for billig betalling, och niude de privelegier och frjheder, som andre gastgiebere effter Kongl. forordning niuder, med saadan willchor at han samme gastgieberie schichelig och wden billige klage holder, huor imod hannem ingen indpasz i szin næring imod Kongl. forordning maa tillfojes wnder straff som wedbør. Daterit Bergenhussz den 25 Februarj 1676.

Schatten for neruerende aar aff løbben 2 ½ rd bleff en huer gaard och pladz at wdgiffue, till schreffuet, effterdj uchen meenige mand møtte til en huers brugs forklaring, och derfor sa[a]ledis aff fougden, mig och 12 mend forseiglet.

Anders Feraassz frembkom for retten paa den fattige mand Effuind Tostenszen paa Nordschou[g] hans wegne, och klagelig till kiende gaff att *forschreffne* gaard Nordschoug, som aarlig schylder 1 løb 6 *marcher* s[mør] bleffue i sommer aff dend schaadelig ildebrand gandsche opbrentt, som gottfolch och meenige sognemend well er bevust, huor om han[d] [19b] begierede it sandferdig tingszwidne, wdj formodning at den fromme øffrighed wille haffue nogen medlidenhed med hannem wdj schatten.

Huortill neruerende tingfolch suarede at det dennem, diszuehr, noch er bevust at samme gaard Nordschoug nu i sommer 8 dage for pintztid szlet och gandsche aff brentte imeden den fattige mand war indreist til Bergen, saa iche it eeneste hussz eller noget andet bleff reddet, men folchet om nattertide neppe wndkom derfra med liffuet.

Anno 1677 den 27 Augustj paa Hysingstad i Føens schibbrede med effterschreffne laugrettismend weret forsamblede retten at betienne, nemblig Aschild Langelang, Torben Stue, Peer, gammel Johanes, Knud och wnge Johanes Hysingstad. Neruerende Kongl. Ma. fouget, wellfornemme mand *Seigneur* Johan Torson.

Huor daa for ossz i rette præserterit *Monseigneur* Arnoldus Peterszen, hoffmester hos Hans Excellentz Her rigens admirall Bielche, och indlaugde en højanszeenlig forhuerffuet steffning offuer Zille Mogens Gyngis paa Leeruig sambt hindis datter och suoger Bastian Christenszen, toldbetientt sammestedt, anlangende rigtighed och forklaring for adschelligt aff hans sallig broders *Mester* Jan Peterszens middell och formue, som hossz dennem schall were beroende, och at suare till huis dennem kand worde offuerbeuist aff den sallig karells mideller at were leffuerit och i bewaring giffuet. Daterit Bergenhussz den 22 Augustj nest tillforen.

Dernest eschet *Monseigneur* Arnold Peterszen at Bastian Christian wilde beuisze sin schiøde och adkombst till hans iboende hussze paa Leeruigen, huorledis hand er kommen till dennem, som hans `broder` sig aff tolderen Anders Raszmuszen tillforhandellet haffuer.

Iligemaade tillspurde hand Maria Chatrina [20a] om femb søllff scheer hans sallig broder hinde ha[r] leffuerit, 1 søllffgeheng kostet 8 rd. Item endel[l] guld, som effter beretning schall staa hossz Ja[.....] men i pantt, diszligeste tuende gull ringe, saa och 20 rixd in specie, med sambt penge at kiø[be] it clavecordium for. Endnu 8 rixd hans sall[ig] broder har leffueret hinde till at boxelle en jordepartt for paa Storen.

Iligemaade til talt Sille Mogens Gyngis for 16 rixd hand paa hindis wegne wdj Kiøbenhaffn har wdlagt for hindis tuende Kongl. breffue och privil[e]gier, om gastgieberiet paa Leeruigen, hui[sz] penge hand formeente Sille nu hannem b[ør] betalle, eller och leffuere samme Kongl. breffue fra szig tilbage, med sambt en gulle ring hans sallig broder hinde har giffuet.

Herimod at suare møtte *forschreffne* Bastian Christianszen med hans quinde och moder Sille

Mogens Gyngis. Bastian indlaugde *Mester Jan Peterszens* quitandz saaledis liudende. Efftersom Kongl. Ma. toldbetientt wdj Sundhorlehn Bastian Christianszen och hans hustrue Marie Catrine Gad, haffuer mig leffuerit alt huis ieg haffuer hafft hossz dennem at fordre, w-beschadiget och i saa och alle andre maader mig saaledis fornøjet och tillfridtz stillet, at huerchen ieg eller minde arffuinger haffuer noget hossz dennem at fordre i nogenmaader, och kiendis ieg mig ingen rett eller præntion at haffue, huerchen till deris iboende hussze paa Leeruigen eller i nogen andre maader, mens haffuer dennem at tache for god fornøjelse, dedz till stadfestelse wnder min egen haand och zignet, Leeruigen den 14 Novembris 1676.

Arnold Peterszen formeente at denne quitanz war w-louglig, men dersom Bastian Christianszen kunde beuisze med offuer werende widne at de saaledis ware forligte, saa wille hand dermed were fornøjet. Huilchet Bastian anloffuede och naffngaff toldereren Anders Rasmuszen, sogne præsten *Her Natanaell* och Mogens Ollszen i Orningsgaard.

Sille Mogens Gyngis foregaff at haffue betalt till *Mester Jan Peterszen* de wdlagde penng for de [20b] tuende konngebrefue, nemblig 12 rd, hun gaff ham sin sedell paa 10 rd, den er hun hannem schyldig endnu och fragaar iche. Den liden ring ehrbød hun at leffuere Arnoldus tilbage igien.

Monseigneur Arnold prætenderit paa schiøde breffuet paa de hussze paa Leeruigen at wille haffue, med mindre Bastian kunde beuisze at hans sallig broder ham dem fuldkommen har transporterit, solt och louglig schiødet och offuerdraget, huor paa hand war dom och rett begierende.

Derpaa bleff affsagt at effterdj Bastian Christianszen iche kand frembuisze lougfaste schiøde och adkombst at sallig *Mester Jan Peterszen* hannem sine hussze paa Leeruigen solt och affhentt haffuer, och Norgis loug *Kiøbe Balchen* 10 och 11 *capitel* formelder at alle kiøbb om jorder, gaarder, hussze eller andet sligt store ting, schall schee med handtag och tuende mendz widne. Item om kiøbet gielder 10 *march* eller mere, schall begge parterne giøre breff imellom dennem effter deris kiøb och forord och neffne deris widne, som hosz war, sted och tid, och haffue derfor schellige mendz indsegell som widste aff deris kiøb, huilchet iche scheid er, meget mindre saadant till tinge lest eller paaschreffuet. Daa kand wj och iche eragte Bastian Christianszen sig med samme hussze bør befatte, men sallig *Mester Jan Peterszens* arffuinger effter det schiødebreff der paa till deris sallig broder aff toldereren Anders Rasmuszen wdgifuet, sig husszene inden tuende soellemercher at tillholde.

De fordrende 16 rixd hossz Sille Noll for hindis tuende Kongl. breffue wdlagt, bør hun beuisze med rigtig quitanz at de til sallig *Mester Jan Peterszen* paa hans broders wegne ere betalte (effterdj den sedell paa de 10 rixd er paa hindis søns Knud Gadz wegne) eller och dennem [21a] inden trende soellemercher at contentere, wnd[er] namb och wordering i hindis boe och godtz.

Anno 1677 den 30 Octobris holtis høste och [sa]geting paa Øye paa Warildtzøen i Strandebahrms schibbrede. Neruerende Ko. Ma. fouget *Seigneur* Jahan Torson med bonde lehnszmanden Hans Mundemb, sambt dissze laugrettis mend som retten betiente, nemblig Torben Øffsthussz, Erich Aachre, Hagtor *ibidem*, Osszmund Schiellnes, Ellend *ibidem*, Giertt Mundemb, Ingild Kiereuigen, Johannes Forhoffd, Anders Øjerhaffn, Joen Huchaas.

Anders Eje i Haallandzdallen lod lesze sine suogre och wehrbrødre Berie Ænes, Sambson Hougen, Olle Guldbrandszen, sambt Larsz Tuett paa sin quindes wegne till hannem wdgifne kiøbebreff paa 1 løb smør och 2 gedschind i Øffuerhussz i Moranger, solt for 54 rd. Daterit Schiellnes den 20 Octobris 1675.

Pouell Hammeraassz lod lesze sin broder Erich Anderszen Aachris till hannem wdgifne obligation paa 115 rd, huorimod hand schall föllge 1 ½ løb smør och 1 hud till wnderpant i

Aachre, och effter Eriches død at følge hannem i fuld betalling. Daterit Aachre den 14 Januarj 1675.

Jenssz Anderszen paa Aarszand lod lesz hanssz moders Herborg Larszdatters till hannem giffuen kiøbebreff paa $\frac{1}{2}$ løb smør i Aarsand med bøxel for 36 rd in specie. Daterit idtzige tingdag den 30 Octobris 1677.

Anders Brønildzen lod lesze sin wehrmoder Christj Waages till hannem giffuen kiøbebreff paa 1 løb och 1 hud i Tuett paa Warrildtzøen, for 80 rixdr. Daterit som i dag den 30 Octobris 1677.

Præsenterit for rettenn *Seigneur* Jørgen Perszen paa Hatteberg paa sin herris, Hans Excellentz Her generalkrigs commissarj Roszenkrantzis wegne, och indgaff en wdtagen højjanseelig steffning offuer Hans Mundemb och alle hans brødre, nemblig Larssz [21b] Anders, Sualle och Omund Anderszen, formedelst de paa adschellige tider, med roff, wold och ran schal haffue wndertaget Hans Excellentzis schötter Peer Østenszen at berøffue, och frataget hannem dyr som i Hans Excellentzis frj schötterj ere schutte, och med hug, szlag och schieldz ord offuerfaldet och hannem bøsszen frataget, och med truszells ord ladet forlyde paa en offentlig kierchebache med stoer schraall och schrig, ej anszeende at i det mageschiffte imellom *sallig welbaarne* Axell Mouatt och Anders i Vaage deris fader, er indført och szambtøcht at velbaarne Axel Mouatt och hans arffuinger schal haffue frj schötterrie paa de tuende jorde Kiereuigen och Nere Voge. For huilchen wold och ran sambt truszellsord formeenis Hans Mundem ej allene bør straffis effter lougen, men stille borgen eller were wdj Koningens jern, som steffningen widre formelder for retten oplest. Daterit Bergenhus den 16 Octobris 1677.

Huormed war och indsteffent Ellend Schiellnes at suare till det dyr hand haffuer weret med at fra tage schötten den 29 Januarj 1677. Diszligeste steffnis Børe Suinland och Ingild Kiereuig at prouffue deris sandhed effter tillspørgelsze om samme dyr daa det bleff taget.

Dernest fremblagde Jørgen Pederszen en extract aff det mageschifftebreff imellomb velbaarne Axell Mouatt och Anders i Vaage, daterit den 25 Maj 1647, at velbaarne Axell Mouat och hans arffuinger altid schulle haffue frj schötterj paa samme gaardes marche och ejendomb. Wnder Hans Excellentz Her general krigs commissarj Roszenkrantzis haand, daterit Christiania den 8 Septembris 1677.

Berie Siffuerszen Nere Voge wantt herom, at nu i wintter effter juell, som hand stod wed middags stund och marchet till fæet, saæ hand at Peer Østenszens hund kom op fra søen [22a] och jagede it diur for szig, och de[.....]igge op ad Suinlandzschougen, huor de ble[.....] widste hand iche, men schöttren saæ hand iche, och widre wed hand indtet herom at szige.

Ingild Kiereuigen proffuede at hand med [...] børen war, nu i waar daa der war falden stoer snee, opfaren i marchen effter schouff til hans fæ, daa bleff børnen war it diur kom farende tuert offuer marchen, och war jaget aff Waage hunden, och foer nord i Sanduigs marchen, och widre widste hand indtet at sige.

Herimod at suare møtte Hans, Lauridz och O[mund] Anderszen, formeentte at Jørgen Peerszen burde beuisze huis hand i steffningen har ladet indføre om wold, ran eller truszells ord, som de w-sandferdig for beschyldes. De haffde højlig aarszage till at besuerge szig offuer schöttren Peer Østenszen, som offuer løbber deris odells schouffue och marche at jage och schyde, hand haffuer ihiel schutt deris hund, som reiste it diur, och for dend schyld tog Hans Mundem bøsszen fra hannem. Indlagde Her commissarj velbaarne Hans Lillienschioldz (daa amptz forualter) hans resolution at det staar supplicanten frit fore at paagribe de krybe schötter som kommer paa andre lejemaall och Kongl. Ma. fouget tillføre, som offuer dem haffuer at hende dom, som hand agter at forsuare. Daterit Bergen den 25 Januarj 1669.

Jørgen Peerszen szatte i rette om de indsteffente iche burde betalle och lide for de tuende diur

de har taget fra schötterne.

Herom bleff afschediget och affsagt, at wj effter de prouff och widnisbiurd nu førtt er, iche kand ehragte de indsteffente at haffue begaaet entten wold eller ran, och derfor indtill louglig opliuszning och beuiszning, for denne till talle at frj were. Belangende schötterens bøssze hannem er frataget, daa efftersom Peer Østenszen wed staar och bekiender at haffue ihiell schutt deris hund som jagede diuret i Hiszdallen, daa wed wj iche de indsteffente sig dermed har forszeett, men Per Østenszen at bør igien giffue [22b] lige saa god hund, som hand drefftt haffuer, och de at beholde bøsszen i forszichring till de for hunden scher fornøjelse.

Anno 1677 den 7 Novembris holtis allmindelige høsteting paa Hillestad med allmuen aff Schoneuigs schibbrede. Neruerende effterschreffne laugretzmend som retten betiente, nemblig Nielsz Millie, Erich Axland, Suend Aaszemb, Larisz Løffuigen, Larsz Sanduigen, Erich Yttrenes, Haagen Stoerhog, Olle Fattland, Torchild Hougen, Olle Teigendall, Olle Seffuereid och Johans Dallen, sambt bonde lehnszmanden Christoffer Effne.

Kongl. Ma. fouget Jahan Torson lod lessze for meenige allmue i Schoneuigs tinglaug, Hans Høje Excellentz Her stattholder Gyldenleffues befalling at baade Kongens och kierchens tiende schulle opbiudis och leffueris wdj betimmelig tid paa de forornede steder wdj magatzinerne som forgangen aar. Daterit leierenn wed Quistrom Broe den 12 Augustj 1677. Med sambt Hans Excellentz Her general krigs commissarj Roszenkrantzis paa schriff till amptschriffueren schulle advertere samme tjender rigtig och wed maall och schich som forleden aar at oppeberge, sambt wdj magatzinerne imod proviantz forwalterens quitanz leffuere, daterit det Kongl. krigszcommissariat den 15 Augustj 1677.

Hans Excellentz Her canceler Marschalls befaling om de personer som szig paa landet opholder och for borgere wdgiffuer, och iche haffuer byens øffrighedz tilladelsze, huilche fougden schall kreffue for deris resterende schatter, och ellers dennem till talle for szlig snilderj, som wedbør. Daterit Bergenhussz den 15 Augustj 1677.

Hans Høje Excellentz Her stattholders paabud, [23a] at till Hans Ma. armees subst[...]dation w-omgengelig behøffues høe och koren schatt offuer ald Norg[is] rige i aar lige som forgangen och førige aaring[er] som wden forhaell paa de tilforordnede steder schall indleffueris. Daterit Oddewold den 6 Septembris 1677.

Med Hans Excellentz Her cancelers paaschriff till fougden Jahan Torson det paa behørige steder till alles effter retning at laade for kynde och at samme schatt wden forhael paa de tilf[or]ordnede steder worder indleffuerit wnde[r] tilbørlig straff. Daterit Bergenhus 25 Septembris 1677.

Fougden Jan Torson lod lesze Anbiøren Peersen Wallens, Indre Tuettis, Anne Peersdatter sallig Gunder Øchlanz, och Sigrj Peers datter sallig Hellie Grønaasszes paa egen och salig søster Karj Peersdatters børenes wegne, deris til hannem wdgiffuen gaffue och affstaaelszes breff paa ½ løb smør i Øffrebouge, at niude och føllge till æwig odell och eige, daterit høst tinget i Fiere schibbrede paa Westuig den 15 Novembris 76.

Her Elias Anderszen i Schoneuigen lod lesze Johans Joenszens till hannem wdgiffne kiøbe och schiøde breff paa 1 pund och ½ march smør med bøxel wdj Yttrenes, imod tilbørlig och nøjagtig betalling. Daterit Kyuigen den 4 Septembris 1677.

Lauridtz Seffuereid paa Daut Robbertszens wegne steffent enchen Leeruigen for 14 rd paa Østen Toerszen Sanduoldz wegne, som paa schiffet er scheid wdleg for, och indlagde Daudiz

fuldmagt daterit Bergen den 8 Junj 1677.

Christoffer Larszen fremblagde Daudiz fuldmagt till hannem at hand schall søge Østen Sanduold for 20 rd 4 *march*, daterit den 20 Junj nest effter.

Beroer derforre paa Daudiz ehrkling huem hand will søge gielden hossz, effterdj den ene hans sedell er mod den anden. [23b]

Ingebrigt [Q]uamme steffent Raszmus Mollnes for gield. Hand comparerede at wille suare, men Ingebrigt møtte iche, eller nogen paa hans vegne.

Johannesz Teigland steffent Olle Glømmie formedelst hand siger szig at will fare aff pladzet och will bryde och afføre husszene hand der op bøgt haffuer. Det Johanes formeente w-rett och imod lougen at were.

Olle møtte, beklagede sin fattigdom, och at hand iche kunde were paa det pladz lenger. Der war indtet at nære eller opholde sig med. Husszene som hand paa egen bekostning har ladet opszette, mentte hand at burde nedtage.

Johans Teigland tilltalde Olle och for 1 rd rest paa sin rettighed, som Olle iche fragich.

Affszagt at effterdj Olle Glømmie har boet paa pladzet i fiortten aar, och Norgis loug iche till steder at huisz nogen hyszer, det igien aldellis at maa afføre, wden huis aaboden iche wdkreffuer. Thj bør Olle Glømmje at laade husszene staa w-rørt naar hand far derfra, och ellers betalle den resterende rixd rettighed inden fiortten dage wnder namb och wordering i hanssz godz.

Lauridtz Schromme steffent Maritte Knudtzdatter husszquinde paa Allszaacher for nogen w-tillbørlig snach hannem paa szagt som widre widne. Men hun møtte iche eller nogen paa hindis wegne. Beroer til widre steffnemaall.

Pouell Ølffuerszen och Gundelle Christoffersdatter paa Øffstabøe frembkomb for retten, och begierede at deris forligelsze om imellomb haffuende tuist maatte worde hørt och indschreffuet till w-røgelig effter rettning paa begge sider. Nemblig at Gundelle har affstaaed for Pouell hindis brugende jordepart it spand smør i Øffstabøe her effter at schall niude och besidde. [24a] Huorimod till wederleg Pouell schall giffue hinde for dette aar 1 *tønde* koren sambt 1 lessz høe och 2 børen hallm, och hun siden at haffue sin frj husszwerelse paa gaarden sin liffuest[*id*] och aarligen at saæ 1 wog koren, sambt szla[*a*] i wdmarchen saa meget hun kand føde 1 koe och 4 smaller med, dog iche i hanssz szlaatte huerchen paa bøen eller wdengier, men dersom hun det anden stedz bequ[.....] kand faa i wdhagen, huor till hun scha[*ll*] saa megen husszeromm som paa ko[.....] Och schall Pouell suare till ald wdgifft, schatt och schyld, och holde Gundelle frj i allemaader, huorom de ware wenligen forligte, och toge huer andre herom for retten i haand.

Anno 1677 den 10 Novembris holtis allmindelig høsteting paa Øffrenes i Ettne. Neruerende effterschreffne laugrettismend som retten betiente, nemblig Haldoer Lunde, Niellsz Grønestad, Iffuer Aldualdszen Schieldall, Jensz Røg, Aschild Øffstbø, Joen Teszdall, Niellsz Frette, Knud Wdstuen, Biøren Wee, Siffuer Sande, Hans Norimb, sambt bonde lehnszmanden Alduald Bierchenes.

Kongl. Ma. fougit Jahan Torson lod lesze for allmuen de trende forindførte høje øffrighedz breffue, med deris paa schriff, som widre paa nest forhenholdende Schoneuigs schibbredz høsteting ere extraherede.

Siffuer Sande lod lesze Anders Tungiszuigs till hannem wdstede panttebreff paa ½ pund smør

och 2 ½ span koren hans quindis odel i Sande, imod 19 ½ rdr derpaa lant och optaget. Daterit som i dag den 10 Novembris 1677.

Knud Wdstuen paa Tolleff Andalls wegne paa eschet Jone Fiøszne for en søllff schee hand for hannem har for kommet. Men hand møtte iche, eller nogen paa hans wegne. Lehnszmanden hiemplet at Jone [24b] war louglig steffent. Fougden satter i rette om steffnefald. Thj bør hand bøde effter lougen 1 *march* søllff.

Raszmus Kaldem steffent Olle Kaldemb for 4 *marcher* smør i jorden hand sielff will bruge, eller och haffue sine pennges igien hand gaff for godzet.

Olle møtte och foregaff at were herom med Raszmus forligt paa waartinget, och loffuede inden 8 dage at leffuere hannem de 4 span koren och 1 rix ort effter forligelsen. Forbliffuer der wed.

Anno 1677 den 13 Novembris holtis allmindelig høsteting paa Østereide med allmuen aff Fieldbergs schibbrede. Neruerende effterschreffne laugrettismend som retten betiente, nemblig Niellsz Hejebøe, Hans Neeruigen, Peer Lunde, Raszmus Axdall, Jacob Stangeland, Johannes Sæbøe, Olle Østereide och Tolleff *ibidem*, med bonde lehnszmanden Osszmund Nerimb.

Kongl. Ma. fouget Jan Torson lod lesze for allmuen de trende forindførte høje øffrighedtz breffue och paabude, med deris paa schriffte som widre paa Schoneuigs schibbredz høsteting den 7 Novembris ere extraherede.

Olle Niellszen paa Klungland lod lesze Larsz Johanszen Fiøsznes till hannem wdgifne kiøbe breff paa 1 span smør och ½ wog koren wdj Klungland, som war hans broder Allff Nielsen nu boende i Kiberg hans arffuelod, och schipper Cort Janszen i Bergen haffde fuldmagt paa at anamme och affhende, huor fore Olle nu haffuer giffuet pennges 22 ½ rd. Daterit idtzige tingdag den 13 Novembris 1677.

Hagtor Achre panttemand till den hallffue Giereuig steffent paa boende Lauridtz Olszen formedelst hand har maatt wdlegge 8 rd ÷ 12 *schilling* wdj Kongl. Ma. schatter for Anno 1675 och 76. Nu i aar beløbber schatterne sig wngfehr 7 ½ rd som fougden søger hannem for. Hand rester ellers paa [25a] landschylden for forledet aar 8 *march* forwden dett aar som endnu indtet er leffueret paa. Hussz och gaard lader hand forfalde, begierede dom och rettens forhielp.

Lauridtz Giereuigen och Jørgen *ibidem* møtte och beklagede deris store fattigdom. Loffuede at wille leffuere huer nu strax 7 *tønder* pachet koren, som schall were werdj till 14 rdr. Landschylde[n] schulle Hagtor faa till tiden, saa hand schulle v[ere] med dem tillfridz.

Affszagt at panttemanden Hagtor Achre [schall] søge sin betalling wed wordering i d[e] 14 [rd] koren, och anden de schyldiges godz och formue for schatterne som er 15 rd 1 ½ ort, och det ind[en] fiortten dage. Belangende landschylden daa dersom hand iche faar den till louglig tid, daa gaaes derom effter lougen.

Jenssz Anderszen steffent Niellsz Sebøe, som till foren boede paa hans jord Øffre Bøe, formedelst hand er faren aff gaarden effter hand haffde boet der wed wngfehr 30 aar, och fløtt til Sebøe for 4 aar sziden, och ladet samme gaard forfalde till schaade. Lehnszmanden med tuende mend som iche er tillstede, har beszeett gaarden, men Niellsz retter szig iche effter at forbedre noget. Formeentte det w-rett at were.

Herimod at suare møtte Niellsz Sebøe och loffuede at wille opbøge bordtag i stuebrøstet med

første, och andet meentte hand schulle iche fattis.

Affsceediget at husszene schall beszigtiges och worderis aff sex mend effter lougen *Landsleye Balchen 2 capitel*, saa gaaes herom huisz rett ehr.

Berent Frønsszdall steffent Jacob Wieland for indtrengszell paa hans lejemaall.

Jacob møtte, berettede at bruge som szine formend.

Affuist till aastedernis beszigtelsz effter sehniste affsceed paa waartinget, som partterne bør at laade szig were effterrettelig. [25b]

Anno 1677 den 16 Novembris holtis allmindelig høsteting paa Øchland i Fiere schibbrede. Neruerende effterschreffne laugrettismend som retten betiente, nemblig Olle Wjehoffd, Chlemed Eidtzuog, Andoer Ouge, Peer Erffue, Olle Hooppe och Anbiøren Enstabouold, med bonde lehnszmanden Samuell Niellszen Øchland.

Huor daa Kongl. Ma. `fogett` Jahan Torson lod lessze for ting allmuen de trende den høje øffrighedz breffue, med dedz paa schriffte, som widre paa nest forhenholdende Schoneuigs schibbredz høsteting den 7 Novembris er indførte.

Anno 1677 den 20 Novembris bleff holdet allmindelig høste och sageting paa Tottland med allmuen aff Føens schibbrede. Neruerende effterneffente laugrettismend som retten betiente Peder Hyszingstad, gammell Johanes *ibidem*, Johanes Steenszuog, Jacob Waarland, Hellie Grønaas, Olle Gillie, Samuell Mælland, Erich Hollme, Omund Escheland, Omund Hillisztuett, Axell Nordtun, Aschild Langeland, och Niellsz Mælland, med bonde lehnszmanden Laurisz Tottland.

Huor daa Kongl. Ma. fouget lod lesze for meenige mand de trende høje øffrighedtz breffue, som widre paa nest forhenholdende Schoneuigs schibbredz høsteting den 7 Novembris ere indført.

Kongl. Ma. fouget Jan Torson frembeschet for retten Hanssz Willombszen raadzman paa Tysze præstegaard, for lejermaalls begengelsze med sin tieniste pige Ingerj Tostens datter, och satte i rette at effterdj hand szligt i szin æchtestand haffuer beganget, om hand daa iche effter lougen burde lide paa szin boeszlaad som wedbøhr, sambt om samme bøder iche till Hans Kongl. Ma. bør hiembfalde, och iche till nogen preste enche, som hand formeentte iche med szaadan høj bod, och Kongl. regalia, imod geistlighedens privilegier, burde haffue at schaffe. Och derpaa [26a] war domb begierende.

Hanssz Willombsen møtte och bekiende sin forszeelsze, indlagde Hans Wellehrwerdighed bispens missive herom till *Her Natanael Madzen* at samme bod schulle tillfalde fattige præsteencher effter geistlighedens sidste privilegier 3 *artichell*, och at hans beschreffuen boe aff fougden, kunde tiene prouisten till effterrettning huad hand for sin forszeelsze b[ør] at bøde. Daterit Bergen den 11 Novembris 167[7.]

Men fougden, som tilforne, begierede dom [offuer] Hans Tyszen, huad quindfollchet er angaaen[de] bøder wedkom presteencher, huor med hand sig [iche] wille befatte imod privilegierne.

Derpaa bleff saaledis retten affszagt, at Hanssz Willombsen som bekiender at haffue forszeet szig med lejermaall i szin æchtestand, bør derfor effter lougen *Arffue Balchen 5 capitel* at haffue forbrutt alle sine løsszøre, och det till Hans Kongl. Ma. at were hiembfalden, och iche till nogen anden, efftersom geistlighedens privilegier sub dato Kiøbenhaffns szlott den 15 Decembris 1670 formelder i dendz 3 *artichell* om præstebøder sin till fattige præste encher schall wdgiffues, huor wnder och schall for staaes om de lejermaall eller andre disz lige

bøder, som ej strecher sig til dend gandsche boes laad och formues fortabelsze, huilche der kand falde paa præstegaardens grund, och schulle wdgiffuis aff deris tieniste follch och tiuende, huor aff wj iche kand forstaa at præsteencher maa optage nogen mandz boeszlaad, som sees Hans Kongl. Ma. allene will haffue szig forbeholden.

Fougden steffent Michell Mogenszen saugmester for lejrmaall med Ingier Larszdatter. De møtte bege och bekiende deris forszeelsze, at deris sammenleje scheede paa Højland. Ellers var Michell begierende dilation till hun haffde fød szit baren, om at fornemme om hindis beschylding war rigtig eller ej.

Michell aff soenet med fougden och loffuede 12 rd, de hallffue penngge at leffuere inden juell, och den anden hallffuepart till paasche. Ingier bleff [26b] till kientt at schall bøde forszig 6 rd, eller och at straffis med fengszell paa krogen effter recessen.

Fougden steffent Gunder Øchland och Larsz *ibidem* for en bomme de schall haffue opszlaget. Hansz i Hidschen war neruerende och berettede at bommen war staallet aff hans søbod och sziden bleff funden paa reche efftersom tiuffuen i stormb och w-wehr wndkom.

Gunder berettede at daa Larsz kom op gaaen fra søen med samme liden bomme i haanden, tog hand sin haand paa den, daa i det samme gich dend op, men der war indtet wdj den i nogen maade.

Huorfore och effterdj Hans Hidschen indtet vil beschylde eller giffue de Øchlandz mend nogen sag at haffue faaet noget aff huis hand midste med bommen, der findis och iche nogen widnisbiurd paa at der war noget wdj bommen daa den kom till Øchland, eller at de haffuer nøtt eller fanget der noget aff i ringeste maade, bommen och till med hafuer weret i tiuffue haand førend den bleff funden paa søen. Effter huilchen leilighed vj iche wed de Øchlandzmend wed kommer her noget till at suare, men for dene sag at bør frj vere.

Bentt Michellszen i Baghollmen steffent Carell Nordtun formedelst nogen groffue w-tilbørlig schieldz ord hand schall haffue laadet falde om hannem i hans frauersze daa arffueschiffet nu schede i høst paa Meehus.

Carell Nordtun møtte och højlig benegted at hand iche wed med sin santz eller sambuittighed at haffue talt eller sagt noget paa den dane mand Bentt Michellszen, har war offuerstadig druchen. Ehrchlerede Bentt Michellszen aldellis at hand indtet wed med hannem i nogen w-tilbørlig maade, eller andet end huis en ærlig dane mand wellsømmer eller anstaar i allemaader, huor med Bent war benøjet. [27a] Carell Nordtun affsoenet och [.....] fougden for szin forszeelsze 1 rixd.

Fougden steffent Arne och Daniel Spidz[øen] for kiøbmandschab med bocher och szlagt, huorom Albert Castens war till wedermælle som [kl]agede derpaa och formeente det w-rett at were.

De indsteffente møtte och bekiende at haffue tag[et] it beest eller andet i betalling for wdla[an]tt rede penngge til Kongl. schatter.

Affsagt at de indsteffente schall huer [giffue] wdj Kongl. schatt aarlig 2 rd effter schat[tebreff]uedz formeld, daterit Hafniæ den 1 May 1674.

Bent Michellszen steffent sallig Jacob Sortlanz enche 8 march 12 schilling, sambt for en kierchekoe. Men hun møtte iche eller nogen paa hindis vegne.

Lehnszmanden steffent Larsz Rasmuszen Gaaszeland for at haffue szlaget Jens Lysting it szlag. Mens Jens møtte iche eller klaget noget. Forbliffuer derfor til widre kiendz gierning.

Erich Anderszen steffent Michell Egeland formedelst hand har opsagt sin jord, naar hand kand faa hans bøxell igien.

Mallene Egeland bar sin datters ord, at nu i sommer daa Michell och hun rode med Erich Andersens quinde paa bywejen, sagde hand at naar hun wille fly hannem sin første bøxell igien, saa kunde hun tage sin jord.

Michell møtte och benegtet at hand aldrig har opsagt sin jord, men will beholde den saalenge hand er mand till at betalle schatt och landschyld. Dette aars landschyld schall hand faa till tiden och inden juell, med sambt 1 rd hand er ham schyldig till foren.

Erich tilltalde och Michell for it foernød hand har mist, och er forkommet.

Michell berettede at hand føde samme liden stud well offuer, och wed *Sancte* Hans dags tid kom det bort i marchen. Meentte hans aabørsel war da wde. Mallene Egeland wantt herom at bestet war ærlig och well fremb fød.

Aff sagt at wj iche kand ehragte Michell at haffue [27b] louglig opsagt sin jord, och derfor iche kand [.....]de hannem dend at fra szige, men forbliffuer for denne til talle frj. Om bestedz offuerfødsze beraabte Michell sig paa at wille føre widre prouff, och derfor saalenge beroer.

Erich Anderszen fredliuste Egelandz schouff, at ingen der wdj maa huge eller huge laade, wnder tilbørlig straff effter lougen.

Anno 1677 den 23 Novembris holtis allmindelig høsteting paa Sunde i Husszenes med allmuen aff Quindherritz schibbrede. Neruerende effterschreffne laugrettismend som retten betiente, nemblig Søren Neerhussz, Johanes Øffre Røruig, Tomas Lande, Olle Niellszen Hiellmeland, Joen Joenszen Møchlebst, Ascild Hougland, Sambson Bielland, Hans Toffte, Hans Vllffnes och Olle Løuig.

Kongl. Ma. fouget Johan Torson lod lesze for ting allmuen de trende høje øffrighedz breffue som widre paa nest forhenholdende Schoneuigs schibbredz høsteting den 7 Novembris er indført.

Fougden frembeschet Hans Haraldszen Møchelbst for lejermaalls forszeelsze med Maritte N. fød i Søue sogen och tillholdende i Schorpen.

Hanssz møtte, bekiende at hand iche haffuer hafft med hinde at giøre mere end en gang, och det for femb aar siden, som scheede om someren paa Wattnestøllen, och war det strax effter hand war gifft med dene quinde.

Beroer till quindfollchet kommer till stede hindis sandhed at forklare. Ellers bød Hans for sin forszeelsze till Kongl. Ma. 20 rdr.

Johannes Røesteen steffent Joen Ollszen husszmand som arbeidet med hannem i schougen sehniste wintter och løbte tømmer wd, formedelst hand har szluppet en stoch løssz som løb paa hans højre been och szlog det mod en steen i syndre, saa der aff er gaaet [28a] mange løssze been, hanem til stoer wanhillsszen, smerte och pine, saa hand ich[.....]fast i aar och dag har giort szig [n]oget till gaffn, och aldrig faa szit helbrede igien. Satte i rette huad hand derfor effter retten burde lide.

Joen Ollszen møtte, bekiende at dene forseelsze scheede aff waade och imod hans willie. Hand var en fattig mand och ejede lidet.

Affsagt at effterdj Johanes Røesteen sielff [*ehr*]klexer Joen huszmand at w-løchen iche ko[*m med*] hans willie, effterdj de iche haffde nogen [*w-wen*]schab mod hin anden. Derfor bør Joen effter loug[*en*] *Mandhelge Balchen* 12 capitel at ehrstatte hanem fierdepartten aff sin schaade, huilchet for hans fattigdom schuld er modererit till 10 rixdr, som hand er pligtig at

ehrlegge inden fiortten dage wnder namb och wordering i hans godz och formue och huad det iche till recher, daa at arbeide der fore med kroppen `til` pengene worder fyllist giortt.

Fougden steffent Peder Johansen tiendis i Hilluigen for lejrmaall med Anne Larszdatter, nu paa Snielstuett hossz sin fader till werelsze.

Hand møtte, bekiende forszeelsze. Foregaff at wille echte hinde, som Tomas Lande testerede. Affsagt at dersom de huer andre æchtendis worder, daa bør Peder effter forordningen at bøde 9 ortt, eller lide och straffis med fengszell paa kroppen effter recessen.

Omund Tuett steffent sin broder Indre Tuett for it ebbelltræ som staar paa fellidz odell, huilchet hand formeente hand burde niude en fierdepart aff, effterdj hand har $\frac{1}{4}$ partt i jorden. Indre møtte, berettede at jorden er dem imellom schifft, och *forschreffne* træ staar iche paa Omundz, men paa hans partt, som hand har hegnet och omplanchet. Hand tilbød frjuilligen at Omund maatte haffue it anden æbelltræ, som staar paa hans part, om hand det ville hegne.

[28b]

Affsagt `at` effterdj jorden er deelt brøderne imellom saa huer wed szit, och æbelltræet staar paa Indris partt som det och haffuer røgtet och indplanchet, och Omund indtet i 11 aars tid de haffuer boett sammen der aff har nøtt eller prætenderit eller giort nogen bekostning paa i ringeste maade. Thj kand wj och iche er agte hand nogen rett der till bør haffue, men træet at følge och tillhøre dend, paa huis grund och jord ddet er staaende.

Søffren Neerhussz fremb kom for retten paa de tuende fattige mend Knud och Larssz Præsthuszes wegne, och klagelig gaff till kiende at deris paa boende gaard *forschreffne* Presthus aarlig schyldende 2 løbber 2 pund smør, nu nyligen faa dage effter hellemisz wed dend schaadelig ildebrand er aff brentt, de fattige follch imod anstundende wintter till stoer ælendighed och schaade, som nu iche ejer en mundfuld brød. Formodet den fromme øffrighez med lidenhed med dem wdj schatten och begierede herom aff neruerende ting allmue it sandferdigt tingszwidne.

Huor til de suared at det dennem noch er bevust at samme gaard i en megen streng wind och stormb opbrentte med sambt de fattige follchs ejendeell och mesten alt deris koren, som war opterschet, saa indtet bleff effter staaende wden læ och fæhussz, de wndkomb der nøgen fra, och maatte laane kleder hos neste naboer at schiulle szig wdj.

Larssz Ollszen tillholdende paa Hiellmeland paa sin quinde Ingeber Andersdatters wegne, steffent hindis formønder Knud Møchelbost till rigtighed for hindis formønderschab och indlagde en sedell paa w-stemplit papir. [29a]

Knud Møchelbost møtte och formeente de burde kortte huis schyld hand har maatt [.....]

Affschediget at citanten schall søge schifft schr[.....] paa Liusze Closter om rigtig schifftibr[eff.....] forszeigelt papir wed dag och dato [.....] och seigell saa gaaes herom til neste [ting huis] rett er, effterdj dend indlagde løssze [sedell iche] i retten for gyldig kand anammis.

[Det etterfølgjande avsnittet er skrive med ei anna hand, truleg av amtsskrivaren på Bergenhus.]

Efftersom langt ofver helften af bl[aderne] i denne protocoll for afwigte aar [1677] iche findis fuldschrefven, da kand [soren]schrifueren Pouel Troelsen, formidelst i samme sorenschrifverie, efter at det imellem tuende er deelt, falder lidett at bestille, herudj fremmdeelis schrifue alt huis udj nerwærende 1678de aar for low oc rett passerer, hansz bestilling vedkommende, som hand achter at ansuare, dog med slig wilkaar, at hand schal

were tiltencht rigtig copie af huis [-copie-] her allerede er udjschrefuen, under sin haand her paa schrifuertuen forderligst til effterretning at indlefvare, huilchet hand igien, naar aaret er forbj imod denne protocolls indsendelsze, kand lade af fordre. Bergenhuus den 12 Janvarij 1678.

[Raudt lakksegl]

[Folio 29b er blank.] [30a]

Anno 1678 den 14 Janvarj holtis schatterestantz och affreigningsting paa Rösszeland i Huszenes sogen (for nest affuigte aar 77, som formedelst gudtz strenge weer och wind, [...] for juell iche kunde for rettis) med allm[uen] aff hallff Strabdebarms schibbrede sambt aff Q[ui]nd[herritz, Schoneuigs och Etnne schibbreder. Ner[uer]ende effterschreffne laugrettismend som møtte och retten betie[n]tte, nemblig bonde lehnszmanden Hansz Mu[ndemb] med Joen Huchenes aff Strandbarms sch[ibbrede] Sunde bonde lehnszmand med Johannes [.....] Chlaus Bielland, Tomas Lande, Sambszon [Om]wigen, Indre Tuett, Aschild Houglan aff Quindherritz schibbrede. Diszligeste Gudmund Ellfernes, Larsz Wdagger, Arent Ellfernes, och Olle Seffuereid aff Schoneuigs schibbrede. Item Erich Silde bonde lehnszmand med Haldoer Echrimb, Iffuer Aldualdszen Schieldall och Elling Røgh aff Etnne schibbrede.

Præsenterit Kongl. Ma. fouget *Seigneur* Johan Torson och paa eschet de resterende som med landschatten for nest affuigte aar endnu indeszider och schyldig ehr, till endelig chlarering och aff betalling, saa och till rigtig affreining om huis som bliffuer effterstaaende, effter Hans Ma. naadigste schattebreffues tillhold. Och effter at lexmendene haffde optelt och leffueret huisz penngede paa schatten haffde indszamblet, daa befant szig endnu paa effterschreffne gaarde at restere paa lehnidz godtz saauit min naadigste forwntte anpartt aff sorenschriffueriet wedkommer.

Nemblig wdj hallff Strandbarms schibbrede

[.....7 linjer.....] [30b]

[.....2 linjer.....]

Summa 46 rdr 5 march 6 schilling.

Etnne schibbrede

[.....24 linjer.....]

Summa 238 rd 2 march 8 schilling.

Schoneuigs schibbrede

[.....7 linjer.....] [31a]

[.....33 linjer.....]

Summa 229 rdr 2 march 8 schilling.

Quindherritz schibbrede forwden wggedagsgodtzet.

[.....4 linjer.....] [31b]

[.....16 linjer.....]

Summa 167 rdr 2 march 14 schilling.

Lehnszmanden Olle Sunde steffent Tore Sanduigen for w-bequembs ord, och schielt ham for en suinehund. Formeentte hand derfore burde at lide. Tore møtte iche, haffde ichon 8 dagesz warsell effter Olles egen beretning. Beroer dene gang.

Hansz Rasmuszen paa Liusztuet wed sin quinde steffent Sambson Omwigen for 1 wog røget kiød hannem er leffueret wdj provianten at schulle leffueris.

Sambson Omwig møtte, berettede at hand har leffueret kiødet till Joen Feett och Larsz i Sanduigen som schulle afføre det till byen. Olle Sunde berettede at Tore i Sanduig lagde kiødet i baaden.

Affscheidunget at de mend som kiødet schulle fremføre, bør herom were till wedermælle till neste ting.

Anno 1678 den 16 Janvarj holtis affregnings ting paa Kaareuigen med Føens, Fiere och Fielbergs schibbreder. Neruerende effterschreffne laugrettis mend [32a] nemblig gammell Johann[e]s Hyszingstad, sambt Knud och wnge Johannes *ibidem*, Erich Hollme, Sifuer Schimmeland och Hellie Grønaas aff Føens schibbrede, Samuell Øchland lehnszmand i Fiere schibbrede med Olle Wjhoffd, Trond *ibidem* och Elling Rødmyr. Aff Fielbergs schibbrede møtte ingen sornemend, wden nogen faa lex mend som endeell schatt leffueret.

Kongl. Ma. fouget Johan Torson paa eschet de rest[er]ende som med schatten indeszider, at de [.....] kommer till affbetalling, och endelig aff[reigning] om restandtzen. Daa effter at lexmenden[e....] fougden haffde leffuerit och optelt huisz p[enng]e de haffde indszamblet. Befantt szig at restere effter fougdens forklaring paa effterschreffne gaarde for nest affuigte aar 1677.

Nemblig, Føens schibbrede

[.....24 linjer.....] [32b]

[.....6 linjer.....]

Summa 178 rd 4 march 14 schilling.

Fiere schibbrede

[.....27 linjer.....]

Summa 158 rd 2 march 7 schilling.

Fieldberg schibbrede

[.....4 linjer.....] [33a]

[.....23 linjer.....]

Summa 210 rdr 5 march 10 schilling.

Fougden Jan Torson lod lessze Peder Hanszen raadmand i Bergen till hannem wdgifne kiøbe och schiødebreff paa Eidtzuog liggende paa Tittelsznes i Aallfiordz schibbrede, aarlig schyldende 4 løbber smør, sambt aff wnderliggende øde jorde, Øchland och Løning aarlig en hallff rdr. Diszligeste Wllffueragger i samme schibbrede, aarlig schyldende 4 løbber smør. Item aff tilliggende ødegaard aarlig 3 woger koren. Forschreffne Johan Torson och hans arffuinger at føllge till odell och eye. Daterit Bergen den 18 December Anno 1677.

Anders Rejnertszen paa Augdesteen lod lesze sin suoger Lauridtz Jeronimuszens till hannem wdgifuen schiøde och affstaaelszesbreff paa 1 løb ringer 6 march smør i Augesteen, till odell och eye [33b] at føllge med bøkell och aaszedet, sambt ald odelsrett och løsszen, item saug och saugstedet. Daterit Kyuigen den 20 Junj 1676.

Welbaarne Erich Orning lod lesze en forteignelsze wnder hansz moders welbaarne Katrjne Mouadz haand, bestaaende wdj 20 poster, om adschelligt welbaarne Berent Orning hinde

schall haffue for w-rettet. Daterit Orningsgaard den 12 Julij 1669.

Dernest een *welbaarne* Erich Ornings egen antegnelse om adschelligt hans broder *welbaarne* Berent Orning haffuer oppebaaret och till szig anammet, och ingen rigtighed forgiort, hannem paa sin anpart till schaade, bestaaende wdj 9 poster. Daterit Orningsgaard den 3 Junj 1675.

Anno 1678 den 10 Maj holtis allmindelig waarting paa Tuett i Mundembsdallen med allmuen aff hallff Strandebarms schibbrede. Neruerende effterschreffne laugrettismend som retten betiente, nemblig Erich Aachre, Ellend Schiellnes, wnge Knud Bondhus, Anders Øjerhaffn, Peer i Traa, Larsz Nereuoge, Joen i Tofft, Godschallch Fladebøe, med sambt bonde lehnszmanden Hanssz Mundemb.

Kongl. Ma. fouget Jan Torson fremblagde szom bleff lest for retten i den tillstede allmues neruerelsze och paahør.

<1> Hans Kongl. Ma. naadigste befallingsbreff til Jensz Ollsen i Bergen, at hand indtill anderledis tillsigendis worder schall maa schriffue huisz klagter, supplicationer och steffninger som allmuen paa landet kand haffue at frembære, och szig der wdinden effter recessen och Kongl. forordninger i allemaader at rette och forholde. Daterit Kiøbenhaffn szlott den 29 Aprilis 1675.

<2> Hans Høje Excellentz Her stattholder Gyldenleffues missive till woris gunstige Her lehnszherre Hans Excellentz Her canceler Marschallch, at fougderne i huert [34a] fougderie schall werbe 10 døgtige fodknechte, och schall giffue huer paa haanden 2 rd, sambt till kleder 4 rd, huor till schall tages først alle løsszgjengere och dernest aff de frj gaarde som har mere end 2 tieniste dreng. Daterit Aggershussz den 12 Decembris 7[7].

<3> Hans Høje Excellentz Her stattholders trøgte foror[a]ning om rosstienisten och rytterhold i Norge for neruerende aar 1678, bestaaende i 17 poster. Daterit Aggershussz den 14 Decembris 1677.

<4> Hans Ma. naadigste obnebreff at ingen s[.....] baadzfollich szig aff riget i dissze wanschel[ige tider] maa bortt snige wnder liffs och godtzes fortabe[lsze]. Daterit Kiøbenhaffn szlott den 20 Decembris 1677.

<5> Hans Høje Excellentzis missive till *welbaarne* Her canceler Marschallch at Hans Ma. naadigste willie er, at specie rixdaller her effter her wdj riget wden forsiell schall gielde, wdgifffues och anames for itt hundrede schilling dansche. Daterit Aggershussz den 15 Aprilis 1678.

<6> Hans Høje Excellentz Her stattholders missive och befalling till Hans Excellentz Her canceler at den ordinarie schatt, saa och proviantschatten, item familie landehielpen wdj Bergenhussz stiftt for indverende aar, paa maade och willchor som forleden aar, schall legges, paa biudis och wdgifffues. Daterit Aggershussz den 18 Aprilis 1678.

<7> Hans Høje Excellentz Her stattholder Gyldenleues missive till Hans Excellentz Her canceler, at saasom tiden til huilchen rossztienisten schall wdredis, flux till treder, saa schulde alle och en huer geistlig och werdtzlige i stiftet, at de sig till terminer v-feilbahr indfinder, aduaris, saafrembt de iche will wndgielde huisz szlig forsømmelsze medfører. Daterit Aggershussz den 19 Aprilis 1678.

<8> Hans *Excellentz* Her canceler Marschallchs missive och befalling til fougden Johan Torson at krigsz styren endnu for dette aar, paa lige condition som førige [34b] aar schall paabiudis som Hans Høje *Excellentz* højbaarne Her stattholder wed sin ordre till de committerede paa Aggershussz, daterit Kiøbenhaffn den 30 Martj, schall haffue befallet offuer alt Norge at kund giøres. Huilchen Her cancelers missive war daterit Bergenhussz den 21 Aprilis 1678.

<9> Hans *Excellentz* Her cancelers missive till fougden at saasom ordre er opkommen fra de committerede i szlodziougen paa Agger`hus` at her i stiftet for de tuende artiglerie heste aff huer toe kierche sogner saa som it lidet och it stort, at wdredis, schall giffues for huer hest tollff rixdr, som fougden schall oppeberge och till regenschab føre. Daterit Bergenhussz den 21 Aprilis 1678.

<10> Hans Ma. naadigste obne breff om trende allmindelige bededage, nemblig den 3, 10 och 17 Maj i neruerende aar, at schall holdis. Daterit Kiøbenhaffn szlott den 7 Martj 1678.

<11> Med derhossz Hans *Excellentz* Her cancelers missive till fougden, at dersom tiden schulle falde for kort at samme forordning paa de bestembte tider i dette fougderie, iche kunde effterkommisz, saa haffuer Hans Ko. Ma. allernaadigste anbefallet Hansz Wellehrwerdighed bispen, trende andre nestføllgende fredage paa huilche dette gudelig verch bequemmelig kand for rettes, dertill at beschiche. Daterit Bergenhussz den 21 Aprilis 1678.

Lauridtz Anderszen Nereuoge och hans broder Omund Anderszen lod lesze Peder Hanszen raadmand i Bergens till dennem giffne kiøbe och schiødebreff paa den gaard Suinland paa Warrildzøen beliggende, aarlig schyldende 1 ½ løb smør och 1 hud, for 130 rdr med schøttningsøre. Daterit Bergen den 8 Julj 1676.

Willomb Larszen Huchaas lod lesze Luduig Pedersen Lembs till hannem wdgiffne kiøbe och schiøde [35a] breff paa ½ løb smør och 1 hud i hans paa boende gaard Huchaas paa Warildzøen, at schall følge hanem och hans arffuinger till odell och eje, efftersom Loduig Lem bekiender at haffue oppebaaret g[od] reddelig och nøjagtig betalling i allemaader. Daterit Bergen den 14 Novembris 1677.

Fougden Johan Torson fremblagde och begierede at matte opleszes *forschreffne* Loduig Lembs wdgiffne schiøde breff paa samme forbemelte jord[...] i Huchaas ½ løb smør och 1 hud till Hans [*Excellentz*] Her *general* krigsz commissarj, welbaarne Her Lu[duig] Rosszenkrantz till Hatteberg, aff huemb [...] och bekiender at haffue anammet fuld betalling mindste pennge med meste. Daterit Bergen den 6 Janvarj 1678.

Med derhossz en revers aff Jørgen Jøsszland och Willom Huchaas, at de loffuer paa Willom Huchaases wegne at schall bliffue betalt inden juell 1 aars landschyld med arbeidzpennge, kiendelsze och for en støffelshud 20 rd, sambt it gott diur som Willom sielff wed sin ankombst schall stadfeste och wedstaa, med mindre Lembs wdstedte schiøde schall bliffue gandsche død och kraffteszlões. Daterit Bergen den 14 Novembris 1677.

Ellend Sambsonszen paa Schiellnes frembkom for retten paa egen och szine granders wegne, och klagelig till kiende gaff at deris paa boende gaard Schiellnes, aarlig schyldende 3 løbber smør, nu i wintter 8 dage for kyndelszmis om morgenen tillig for dag, i en megen streng och stoer wind och storm, wed dend schaadelig ildebrand szlett och gandsche op gich och aff brentte, de fattige follch med høstrue och børen i haardeste wintter, till største nød och beszuerlighed. Formodet den gunstige høje øffrighedz medlidenhed med denem wdj schatten,

och begierede it tingszwidne aff neruerende tingallmue om iche saaledis i sandhed at were tillganget. Huortill [35b] de suarede at det dennem diszuer i sandhed er bevust samme store ildebrandz schaade de fattige follch at were offuerganget saa iche it eeniste hussz paa gaarden bleff effterstaaende, men med koren och foerszlet opbrentte paa en stachet stund, saa at omkring boende naboer maatte tage queget till szig at frembføde.

Lehnszmanden Hans Mundemb frembførde it besofuet quindfollch wed naffn Marj Ollsdatter for lejrmaall med Albret Torgildsen soldat.

Hun med sit baren paa armen bekiende sin forszeelsze och at haffue fød szit baren nu i wintter for kyndelszmysz. Beklagede sin store fattig dom at hun ejer indtet, wden hun gaar at bede sit brød. Huilchet neruerende ting allmuen med hinde testerede. Thj lod fougden hinde passere.

Siffuer Rische paa sin wermoder Alledz Nielsdatter paa Tuettenszes wegne, steffent Knud Larsszen paa Bondhussz till at frembuisze hans odells adkombst till den part i Tuettens.

Knud møtte och indgaff it panttebreff at hans sallig fader Larsz Pederszen har vdsatt sin odels anpart i Tuettens till Arne Torchildszen paa Kysznes, nemblig 1 pund och 6 *marcher* smør imod 20 rd lante pennege. Huilchet pantt Knud Larszen igien imod penngenes ehrliggelsze har indfriet som Siffuer sielff bekiende at hans wehrmoder har faaet pengene for 3 aar siden, och leffuerit hanem *forschreffne* panttebreff igien, daterit den 24 Martj 1625.

Peer Østenszen till holdende i Fembsteeneuigen steffent Peer i Traa och Omund Andersen for en kiell paa 1 ½ quartiere hand har mist aff szit hussz. Wille wide aff huad aarsage [36a] den aff hansz hussz er bortkommen.

De indsteffente møtte och ehrklerede sig at de ingen kiell har taget. Peer i Traa berettede at hand war paa bye wejen. Omund Andersen sagde Peer i Schaaret schall aldrig beuisze ha[nd] har taget nogen kiell. Formeentte `at` hand det burde beuisze eller sielff lide som wedbøhr.

Affuist till loughlig beuiszning saa gaaes herom huisz rett ehr.

Anno 1678 den 11 Maj holtis allmindelig waa[rting] paa Berie i Ølluebøgden. Neruerende effterschreffne [laug]rettismend som retten betiente, nemblig Hansz Toffte, Olle Nielsen Hiellmeland, Johanes Øffre Røruig, Tomas Lande, Olle Røsszeland, Chlaussz Bielland, Elias Røraaen, Søffren Neerhussz, Hanssz Wlffuenes, Tolleff Stoerdalle, sambt boende lehnszmanden Olle Sunde.

Kongl. Ma. fouget Jan Torson lod lesze for den till stede werende allmue, de ellffue for indførte høye øffrighedz breffue och paabude, som widre paa nest forhenholdende Strandbarms schibbredz waarting findis extraherit.

Gudmund Nedre Kallesta steffent Wjer Øffre Kallesta for 5 ½ *march* kierchekjørleje som hans quinde har giort regenschab for.

Wjer møtte, meentte och fore gaff at hans wermoder burde och hertil at suare. Hand har iche hafft kiørne mere end it aar.

Affuist denne gang till Wjers wehrmoder tillige herom steffnis och kaldis till huilchen tid Gudmund och schall forklare huad hand till kierchen har betalt, saa gaessz derom huisz loughlig och rett er.

Gudmund Erichszen paa Nedre Kallesta frembkom for retten och klagelig gaff till kiende at haffue lid den schaadelig ildebrand paa sin paa boende gaard *forschreffne* Kallestad, aarlig schyldende 2 ½ løb smør, nu i wintter 14 dage for juell, hannem med fattige quinde och smaa børen i haardeste wintter [36b] till største nød och besuer, som iche ejede det mad hand kunde

mette sig med. Formodet aff den fromme øffrighed nogen med lidenhed och forschonszell wdj schatten, och begierede aff ting allmuen herom it sandferdig tings vidne.

Huor till de suarede at det dem nochsom er bevust at samme ildebrandz schaade de fattige follch er offuer ganget, saa at staburet med 14 *tønder* koren och ald anden deris victualie szlet opbrentte, med sambt it fæhussz med 6 beest, som aff ilden leffuende bleff forteritt, och maatte omkring boende naboer hielpe dem med wndsetning til wintterføden.

Anno 1678 den 13 Maj bleff holdet waarting i Søllisuichen wdj Schoneuigs schibbrede. Neruerende effterschreffne laugrettismend som retten betientte, nemblig Suend Aaszemb, Indre Nessz, Olle Raffdall, Olle Seffuereid, Johannes Dallen, Tieran Szloche, Erich Axland, Lauridtz Loffuigen med bonde lehnszmanden Christoffer Ebne.

Kongl. Ma. fouget Johan Torson lod lesze for de faa tillstede werende allmue de 11 forindførte høje øffrighedz breffue och paabude, som widre paa nest forhen holdende Strandbarms schibbredz waarting ere extraherede.

Larsz Schromme steffent Maritte Knudzdatter huszquinde paa Allszager formedelst hun schall haffue ladet szin mund løbe at hand haffde taget it lam fra hinde, huor offuer hand i bøgne raab er geraaden. Formeentte hun det burde beuisze.

Maritte møtte med stoer graad och klage. Bekiende at haffue forszeett szig. Hun widste ingen schiell der till, bad inderlig at Larsz wilde hinde det effterlaade och med kyszhaand affbad sin forszeelsze.

Samuell klochers quinde Allheit Ollsdatter steffent Olle Fattland formedelst hand har beschylt hinde for it lagen at haffue mist i Ferevigen daa brøllupet stod. Formeentte hand burde det beuisze. [37a]

Larsz Schromme møtte paa Olles wegne och suarede at hand meentte at burde steffnis till chlostertinget.

Anne Samuellsdatter frem kom for retten och gaff till kiende at Olle Fattland kom till hinde [...] floren nest for juell och spurde om hun wille staa wed sine ord om lagenet. Daa suare[de] hun at hun wille staa med det `hun` haffuer staaedt med før; at hun widste iche andet end det war aff Syneue Fattlandz lagen som hindis stiff[moder] fich hinde at wasche; men hun bekiende a[t hun] aldrig haffde szeet Syneue szit lagen, och de[rfore] widste iche huad hun sagde, hun kunde iche szige at hindis stiffmoder tog det, iche heller widste hun det, gud wed det.

Beroer till Olle Fattland kand were herom till wedermelle, entten at giffue Allheit sag, eller och hinde tilborlig at ehrklere.

Bondelehnszmanden frem kaldet Eliasz Allszager formedelst hand schall haffue løst widien paa nogen leding schind paa seeniste høstting. Meentte hand burde forklare aff huad aarszage. Elias møtte och højlig benegtet at hand løste iche nogen schind, men de nøde ham till at binde 2 schind fast till degret som war løssze i mulen. Hand gjorde indtet ont dermed. Beroer derwed.

Christoffer Larszen steffent Johanes Fereuig och Tore Bouge for w-lydighed at de iche wille føre prouisten daa hand i szit embede war bested till Tysznes.

Tore møtte, berettede at schulle betalle Larsz Morttuuet for hand daa førde for hannem. Johannes Fereuig beklagede at hand hafde ingen baad at komme offuer fiorden med, hand schulle ingen mottuillighed bruge imod sin egen hosszbond. Beroer derwed denne gang.

Anbiøren Lunde steffent Siffuer Sanduigen for 6 rd giæld till hans formand Rasmus Wlffuenes. Siffuer møtt och wedgich giælden. Anbiøren frembuiste schifftebreffuet at denne giæld daa for w-uissze er angiffuen.

Affsagt at Siffuer bør betalle samme 6 rd inden 14 dage, wnder namb i hans boe och godz. [37b]

Christoffer Larszen Ebne paa prouistens wegne effter foregaaende steffning till talte *forschreffne* Siffuer Sanduig for 4 rd giæld effter hans regenschabs bog. Siffuer møtte, bekiende giælden.

Affsagt hand bør betalle samme 4 rd inden 14 dage wnder namb och wordering i hans boe.

Anno 1678 dem 14 Maj holtis berammede waarting paa Schieldall med allmuen aff Ettne schibbrede. Neruerende effterschreffne laugrettismend som retten betiente, nemblig Niellsz Frette, Iffuer och Søren Støelle, Rasmus Haaland, Hanssz Norimb, Haldoer Echrimb, Haldoer Lunde, med lehnszmanden Erich Silde.

Huor Ko. Ma. fouget Johan Torson lod lesze for de faa till stede werende aff allmuen, de 11 for indførte høje øffrighedz breffue och paabude, som widre paa nest forhenholdende Strandbarns schibbredz waarting findis extraherit.

Erich Silde lod lesze it mageschifftebreff imellom hannem och hans fader Johannes Silde, at Johanes har giffuet Erich 1 løb smør och en hallff wett koren i Silde, huor imod Erich igien har giffuet sin fader 1 løb smør och ½ wett koren i Aaszboe i Wigedalls schibbrede med bøxell och herlighed paa begge sidder. Diszligeste i samme breff formeldende at Erich har kiøbt aff sine med sødschinde deris arffuede anpart i *forschreffne* Silde paa en broderlod ½ phund smør och paa en søsterlod 6 *marcher* smør, som till sammen med Erichs egen arffuepart er 2 løber 9 *marcher* smør, daterit Nedrefitt den 10 Junj 1677.

Elling Røg steffent Iffuer och Søffren Støelle for en kierche koe de som ombudzmænd ingen rigtighed eller leffuerandz har giort for.

De møtte och berettede at Gurj Tofften har koen hossz szig. Alduald Bierchenes berettede at samme koe bleff paa schifftet for mange aar hertill foren wdtaget.

Affscheediget at enchen paa Tofften schall herimod steffnis och kaldis, saa gaaes herom huisz loughlig och rett ehr. [38a]

Erich och Torchild Øuestad steffent Larsz Larszen och Johanes Erichszen paa Grindem formedelst de kiører deris fæ offuer deris bøe om sommeren till szettret, bøen till schaade och forderffuelsze.

De møtte och berettede at deris formend gjorde for dennem. Meentte de burde saadant were tillad[et.]

Aff sagt at effterdj de Grindembs mend iche kand kiøre deris fæ offuer Øuestabø bøen wden schaade, daa bø[r] de saa mange som will haffue deris driffte wej, [...] were i minde med dennem paa Ouesta [.....] huer szit dags werch effterdj saadan bøe-schaa[de ...] dem at betallis effter sex schellige mendz tøche effter loughen *Landsleye Balchen* 40 *capitel*.

Fougden Jan Torson lod lesze lehnszmanden Erich Sildes till hannem giffuen kiøbebreff paa 10 span koren i Yttre Hambre i Fieldbergs schibbrede. Daterit i dag paa Schieldall den 14 Maj 1678.

Fougden Jan Torson lod lesze Biøren Wees till hanem giffne kiøbebreff paa 2 pund smør och

4 spand koren i Ramme, som Johanes *ibidem* paaboer oust i gaarden. Daterit Østereid den 13 *Novembris* 1677.

Iligemaade sallig Hougne Lougereidz arffuinger deris till fougden giffne kiøbebreff paa 1 pund smør och 2 spand koren i samme tun i Ramme till odell och eje. Daterit som i dag den 14 Maj 1678.

Anno 1678 den 15 Maj holtis allmindelig waarting paa Øffre Houge med allmuen aff Fieldbergs schibbrede. Neruerende effterschreffne laugrettismend som retten betientte, Jacob Wjeland, Haldoer Ljen, Roald Espeland, Baard i Wogen, Siffuer Wdbioe, wnge Johanes Bere, Kield Ørland, Colben Wdbioe och bonde lehnszmand Osszmund Nerimb.

Kongl. Ma. fouget Johan Torson lod lesze for allmuen de ellffue for indførte høje øffrighedz breffue och paabude, som paa nest forhenholdende Strandbahrms schibbredz waarting den 10 Maj widre ere extraherit.

Fougden lod lesze Erich Sildes kiøbebreff till hannem paa 10 span koren i Yttrehambre, daterit den 14 Maj 1678. [38b]

Peder Pederszen paa Giertt Giellmeidens wegne i Bergen wed indlagde och højanszeenlig schriftlig steffning, steffent Jens Anderszen paa Fattland och tolderen Anders Raszmusen som forloffuer, formedelst de ej till hannem haffuer fyllist giort den transporterede træl原因 och tiere tiendes oppebørszell effter deris forpligtes indholde, daterit den 24 *Aprilis* 1674, <med widre steffningens indhold> for retten op lest, daterit Bergenhussz den 27 *Martj* 1678.

Dernest indlagdes samme obligation och contract for retten oplest och aff Jens Anderszen och Anders Raszmuszen tillige wnderschreffuett och forszeiglet, huor wdj Geert Gellmeiden loffues for tienden aarligen 300 rd, och dersom Jens med terminerne schulle findis forszømmelig daa loffuer Anders for sig och sine arffuinger derfore at suare och indstaa, saa Giellmeden schall were schaadeszløs. Och med fulte Giert Giellmeidens schriftlig indleg at hannem resterer paa samme tiende 115 ¼ rd, som hand formeener Jens Anderszen och hans forloffuer bør betalle med tilbørlig interesse, for retten oplest, daterit Bergen den 9 Maj 1678.

Her imod at suare møtte Jens Anderszen och formeentte at Anders Rasmuszen burde at fra sig lege 66 rd hand aff tienden indeholder, som hand indtet szig med burde at befatte. Till med haffde Jenssz Giellmeidens breff at hand will gott giøre hannem huis tiende som kunde falde aff de ware kommende fra Bergen, och her wdført. Huorimod bleff frembuist Giert Giellmeidens missive till Peder Pederszen at om Jens saadant wille sig paaberaabe, daa er hand hannem nu indtet gestendig, effterdj Jens iche har holt szit løffte mod hannem.

Tolderen Anders Rasmuszen frembszentte sit lidet indleg wed Knud Hanszen husszmand paa Leeruig [39a] huor wdj hand fore giffuer at haffue opsragt sin caution till Giert Giellmeiden. Meentte Jenssz Anderszen burde betalle sin obligation och fly hannem sin haand igien. Haffde hand noget mod hann[em] at præterdere saa wille hand suare til sitt wernet[ing.] Daterit Bielland 15 Maj 1678.

Herom er i sagen denne gang for abschediget at effterdj aff indlagde obligation fornemmis Jens Anderszen iche har effterkommet szit løffte med [ter]minernis aff legelsze till *Seigneur* Giertt Giell[meiden] och Anders Raszmuszen haffuer loffuet och forpligted sig och sine arffuinger der till at suare och indstaa, daa will hand och herom, som en forloffuer, søgisz till szit werne ting, saa gaesz herom huisz rett er.

Her Peter Heltbarg steffent Siffuer Stangeland formedelst hand iche will holde szin øre gaard wed magt, med lige szaadan schiell som hans formand. Men hans queg recher omkring i

fieren och gjør ham schaade paa sin jord Raaen.

Siffuer møtte och meentte hand holt gard som hans formand. Hand kunde iche giere wdj søen allene for de andre hans grender. De burde at giere øregaarden saauell som hand.

Alle Stangelandz opszidre, nu wed retten tilstede, foræhnet szig med *Her Peter*, at de med hannem och hand med denem schall sambtlig holde en øregaard paa den søre side op till Raaen saa huer andens queg ingen schaade till føjer paa entten sidderne. Det engestøche Siffuer i fellidz wdmarch har indhegnet loffuede hand at hans grander schulle szlaa till schiffte, effter som en huer har brug och deell i gaarden.

Gunder Tostenszen steffent Siffuer Stangeland for offuerfald och szlagszmaall paa hannem. Siffuer møtte och klagede paa Gunder at hand haffuer slaget hannem, och affreffuet hans haard. [39b] Jacob Stangeland wantt herom at hand szaae de lejede huer andre i armen, och i det schød Siffuer Gunder offuer ende. Siden szaae hand at Gunder laæ offuen paa Siffuer paa jorden, och Siffuersz søn offuen paa hannem igien, men der scheede ingen szlagszmaal. De laa och holt huer andre.

Affszagt herom at effterdj her ichon føris it widnis biurd, der och ingen schaade er scheid paa entten siderne, wden at de begge klager paa huer andre for szlagszmaall. Daa bør de begge at bøde for pust och neffuehug, och Siffuer at giffue effter Mandhelge Balchens 19 *capitel* en halff *march* sølff, och Gunder herom at suare till chlostertinget.

Olle Hettland steffent Tørisz Giereuig for hand har szlaget hansz dreng it szlag, saauell som ham szieff, som scheede hossz Peder Jenszen wed søen.

Tørisz møtte, bekiende det. Thj bør hand at bøde for huer $\frac{1}{2}$ *march* sølff.

Her Peter Heltbarg lod lesze Knud Hansen paa Lougre, hans giffuen kiøbe och affstaaelszes breff paa den jord Ysthussz i Fieldbergsund till odell och eje. Daterit Kyuigen den 22 Martj 1678.

Anno 1678 den 17 May holtis allmindelig waarting i Kaareuigen med allmuen aff Føens och Fiere schibbrede. Neruerende effterschreffne laugrettismend som retten betiente, nemblig gammell Johansz Hysingstad, Knud *ibidem*, Olle Nøchling, Hellie Grønaassz, Gunder Øchland, Andoer *ibidem*, Willomb Hollme och Olle Gillie, sambt Niellsz Melland, Erich Løning, Hanssz Aadland med bonde lehnszmanden Lauridtz Totland aff Føens schibbrede. Diszligeste Dauit Wlffueragger, Allff Wallen, Joen Hinderlj, Anders Feraassz, Peer Eidtzuog och Baard Øffuerwallen med lehnszmanden Samuell Øchland aff Fiere schibbrede.

Kongl. Ma. fouget Johan Torson lod lesze for den stede werende allmue de 11 førindførte høje øffrighedz breffue och paa bude, som widre paa nest forhenholdende Strandbarns schibbredez waarting er indført.

Fougden Johan Torson effter foregaaende warszell och steffnemaall paa raabte Sille Mogens Gyngisz till at [40a] forklare och beuiszlig giøre hindis andrag[*end*]e offuer Maren Bell paa Leeruig wd supplication til Hanssz Excellenz *Her canceler*, huor wdj den indpassz bestaar at hun handeller imod hindis naadigste for wntte privile[gier.] Sambt Sille till at forklare huorledis hun haffue[r] ho[*lt*] det gastgeberiet wed lige w-paaklagelig effter Hans Ma. naadigste breffs tilhold, saa och effter dend adwarszell hinde derom er giort [...] hun samme naadigste privilegie till tinge lod forkyn[*de*.] Diszligeste war och indsteffent Maren Bell [.....] till wedermaals talle, och at suare till huis [.....] sig her wdinden kand haffue forszeet.

Men Sille effter paa raabelsze møtte iche, eller nogen paa hindis wegne, endog schafferen

hiemplet hun var loughlig steffent.

Maren Bell fremkom och foregaff at hun wed iche at haffue handlet noget imod Silles privilegie, men den ringe næring hun har brugt war scheed med Silles willie och minde, som siellff er kommen till hinde i huszet och for ligt szig med hinde, effterdj de begge ware toe gamelle quinder saa schulle de bruge næringen tillige, och Maren Bell schulle giffue hinde det første aar otte rd, som hun och till Sille har betalt, och med widne schall beuizes. For det andet aar schulle hun haffue 6 rd, som hun siden iche wille anamme. Nu i gaard och i dag har Sille sent hinde bud med Mogens i Orningsgaard at hun wille Maren schulle forliges med hinde paa nye, saa wille hun tillade hinde frjhed at side i fred, dog at deris forligelse maatte schee i fougden offuerverels[e] och at de andre paa Leeruig maatte forbiudis ingen øltap at bruge dem till schaade.

Huor effter `fogden` loffuede inden korttid at handelle med dennem, at *Her* canceler iche offtere schulle besuergis.

Jacob Siffuerszen Øffregrindem steffent hans grandquinde Karj Torgiersdatter formedelst hun har szlaget ham tilblodz med it træ i hoffuedet, som hand har anuist och klaget for fougden.

Karj møtte och negtet at hun szlog hannem iche men bleff siellff offuerfaldet i sin egen gaard.

Fougden begierede ingen dom i sagen. Hand wille well sziellff derom med hinde komme til ret. [40b]

Anno 1678 den 20 Junj paa Kongl. Ma. toldsted paa Bielland med effterschreffne laurettismend Johans Knudszen Hyszingstad och Knud *ibidem* effter Kongl. Ma. fogedz giffuen schrifttelig befalling.

Huor daa præserterit schipper Allexander Dich aff Litt och fore gaff at haffue betalt sin told aff dette szitt førende schib Liszbet kaldet, och liger nu paa sin wind seigellferdig. Men som tolderen Anders Rasmuszen iche will lade ham følge sin told zedell, daa protesterit hand paa ald hinder och schaade for schib och godz.

Tolderen Anders Rasmuszen berettede at samme schib er maalt her wed toldstedet in anno 1675, och taxerit opszatt for 123 lester. Der effter schall Zander Dich betalle. Told sedellen frembuiste hand at were schreffuet, och bekiende at haffue anammet aff Allexander Dich paa tolden 118 rd. Resten er 17 rd effter told sedellens formelding. Naar de och tillige med betallis schall hand bliffue klar.

Men schipperen meentte at hannem ingen mere told burde afftuingis, end tilforen herpaa toldboden aff schibbet er betalt. Begierede sin protestation beschreffuett at hand sine redere kunde anuize.

Anno 1678 den 25 Junj paa Lande i Omuigdallen i Quindherritz schibbrede med dissze sex laugrettismend weret forszamblet retten at betiene, nemblig Johannes och Aschild Houglau[?], Olle Nielszen Hiellmeland, Sambson Omuig, Erich Diurszen Møchelbost med lehnszmanden Olle Sunde.

Huor daa Tomas Kaaresen Lande for ossz frembkom och indgaff en forhuerffuede och højanseelige citation, huor med war steffent hansz jordeigre dend hæderlig mand *Her* Peter Hindrichszen, sogneprest till Quindherridz gield, saa och Joen Imbeland [41a] som interesserende laadzeigere i Lande, at efftersom en stoer fieldschred i nest forleden høst wed Michelj tider hans paaboende jord Lande er offuerganget, och beschadiget baade agger och eng saa hand iche kand suare till førige wdgiffter med mindre jorden aff dannemend loughlig worder beszigtiget, och hand at kunde niude it forsuarlig och billig afftag, med widre samme steffnings indhold paa aastedet op lest, huor med war och warszell giffuet Ko. Ma. fou[get]

Johan Torson samme afftag och besigtelse at wer[e] offuerwerende. Daterit Bergenhussz den 22 Martj 167[8.]

Fougden frembszente sin schriffuelsze at hand wed sine tingreiszer er forhindret. Formodet at Hans Ma. interesse bleff taget i forsuarlig agt, med jordens billig afftag effter leiligheden.

Her Peter Hinrichszen møtte sielff och berettede at effterdj jorden er scheid schaade, saa begierede hand iche andet, end at derforre joe scheer afftag at den fattige paa bonde leilending kunde wed bliffue och were boende, som hand alt ind schiød till dannemenz schiøn.

Joen Imbeland som er suag, har szent sit bud med Tomas Lande, at huad den største laadzeiger i jorden offuer gaar, faar hand at lade sig med nøje, dommer och dannemend gjør der i huis rett ehr.

Begaff wj ossz derforre till at beszee och forfare samme fieldschrede som aff høje field lige op for gaarden er wdbrutt och i mangfoldighed med store steene och grud er ned løbben offuer Landes beste bøe, och till tagt endeell agger och beste eng, saa i steden for koren och høe szees nu indtet andet end bare whr och steen huor indtet kand faaes paa, leilendingen till nøtte i nogen maade. Och derforre siunis ossz at for samme schaade och fieldschred bør aff gaa aff gaardens aarlig landschylt 1 spand [41b] smør, och aff Kongl. Ma. leding 2 *marcher* tallig.

Anno 1678 den 1 Augustj paa Hyszingstad med disze trende sorne mend Johannes Knudszen, Knud och wnge Johannes *ibidem*, som till neffente confiscations dommere her sammestedz, retten at betiene.

Huor daa frembkom toldbetientte Bastian Christianszen, som haffde indsteffent schipper Tomas Dunchen aff Ele i Schottland for 10 halffue ancher brendeuin hand i hans schib haffde for sueget, och toldbetientten haffde ehrtappet och till paakiendelse opbragt. Indlaugde schipprens indkommende toldsedell, daterit Sundhorlehnsz toldsted den 23 Julj 1678, huor wdj indtet er angiffuet widre end at were ballastet med sand. Thj formeentte told betientten at dette for suegen burde at were prissz, och war dom begierende.

Paa schipprens wegne møtte tuende aff hans baadzfolch wed naffn Robbert Neren och Andreas Wintt, och berettede at samme op tagne brendeuin kom dem till som de wille føre med szig hiemb. Schippren haffde forsømt det at angiffue, det laa offuen paa ballasten och war iche hemmelig henstuchen eller fordult.

Herom er dømbt och affsagt at samme 10 halffue ancher brendeuin, som i schipper Tomas Dunchens schib er funden, for suegen, och aff toldbetientten ehrtappet och till paakiendelse opbragt, bør effter idtzige Kongl. toldrulle at were confisqverit och de schyldige, som det iche har antaget at bør giffue och betalle deraff den fulde told. Huert halffue ancher worderet, med tolden i bereignet, for fire rixdaller.

Anno 1678 den 9 Augustj holtis allmindelig sommerting paa Øffre Kallestad i Quindheritz schibbrede. Neruerende effterschreffne laugrettismend Olle Nielszen Hiellmeland, Larssz Stueland, Sambson Omuigen, Erich Tuett, Erich Diurszen [42a] Møchelbost, Aschild Houglan, Johanes Onerimb, Johannes Røruig, Olle Røszeland, Chlausz Bielland och Olle Boxnes, med lehnszmanden Olle Sunde.

<1> Kongl. Ma. fouget Johan Torson lod lesze Hans Høje Excellentz Her stattholders missive och befalling at saasom restantzerne i Norge daglig joe mere och mere tilltager, huorføre alle och en huer ingen wndtagen, geistlig eller werdtzlig, som er Han[s] Kongl. Ma. med regenschab forpligtet, at de inden sex wger effter publication wnder d[eris] bestillingers fortabelsze ind leffuerer till Ha[ns] Ma. commissary och bogholder paa Agerszhussz Hansz Hanszen, fuld kommen forklaring och rigtighed for huisz en huer kand were betroet, och wnderhende haffue Hans Ma. indtrader angaaende. Och som hand er befallet at inddriffue alle restantzer, saa haffuer de som noget kand were schyldig, det were sig entten paa forpagtning,

affgiffter eller i andre maade, saadant wden ophold till hannem imod quitering, med sin rentte fra betallingens dato effter forordningen, saa frembt de ej will søgisz for trej dobbelt rentte strax at betalle. Daterit hoffuett quarteret Trosszuig den 1 Maj 1678.

<2> Iligemaade Hans Høje Excellents højbaarne Her stattholders anordning at offuer alt Norige 5 à 6 tusinde par gode døgtig wadmels eller aff gott och strech lerit forferdiget boxszer med tillhørende rimmer och baand, well conditionerede och syede at de kand bindis wed knærne. Huorfore er forgott befunden at aff huer tuende lege wdgiffuis it par goede och døgtige boxszer paa maade som offuen *bestillet*, som schall leffueris i Bergen till medio *Septembris*, huilchen befalling aff de committerede paa Aggerszhussz er wnderschreffuett och daterit den 12 Junj 1678.

Med Hans Excellents Her cancelers paaschrifft till [42b] fougden Jan Torson samme boxszer at paadriffue, at de forderligste worder forferdiget och till tiden leffueret, daterit Bergenhussz den 25 Junj 1678.

Schatten for neruerende aar, aff løben 2 ½ rd, bleff effter schattebreffuedz formeld en huer gaard och pladz at wdgiffue tillschreffuet, effter dj ichon nogen faa aff allmuen møtte, och derfore saaledis aff fougden, mig och 12 mend paa stedet strax forszeiglet.

Anno 1678 den 10 Augustj holtis sommer och schatteting paa Øffre Effne med Schoneuigs, Ettne och Fieldbergs schibbreder. Neruerende effterschreffne laugrettismend, gammelle Johanes Berie, Olle Arneug, Siffuer Wdbioe, Haldoer Ljen, Hansz Nereug, Siffuer Stangeland, Johanes Killiszuig, Colben Dallen, Baard i Wogen, Roald Espeland, Torbion Sanduigen med bonde lehnszmanden Osszmund Nerimb aff Fieldberg schibbrede. Diszligeste Haldoer Lunde, Iffuer Tøriszen Schieldall, Olle Brendeland, Aschild Øffstabøe, Jone Føszne, Michell Silde, Willom Hoffland, Østein Ramme, Ingebrigt Teszdall, Olle Haardeland, Niellsz Grønestad med bonde lehnszmand Erich Silde aff Ettne schibbrede. Sambt Larsz Wdager, Job Effne, Mogens Tungiszuig, Steffen Diuffue, Johanes Dallen, Haldoer Quitteuld, Niels Eje, Olle Sebøe, Tarald Wig, Suend Aasemb, Knud Eigenes med bonde lehnszmanden Christoffer Larszen Effne.

Kongl. Ma. fouget Johan Torson lod lessze for den tillstede werende allmue aff *forschreffne* trende schibbreder de tuende Hans Høje Excellentsis breffue och anordninger, som widre paa nest forhenholdende schatteting paa Forhoffd och Øffre Kallestad er extraherit och indført.

Schattbogen for neruerende aar bleff nu paa tinget i de tillstede werendis paasiun beszeglet aff fougden, mig och 12 laugrettismend aff huert schibbrede, nemblig Schoneuigs, Ettne och Fieldberg.

Anno 1678 den 16 Augustj holtis sommer och schatte ting paa Føen med allmuen aff Føens [43a] och Fiere schibbreder. Neruerende effterschreffne laugrettismen Aschild Langeland, Mattis *ibidem*, Erich Løning, Larsz Øjorden, Christoffer Grindem, Niellsz Haauigen, Jacob Waarland, Knud Hyszingstad, Johannes *ibidem*, Willomb Hollme, Michell i Føen och Hansz Soellhøg aff Føens schibbrede. Diszligeste Cornelis Aassze, Daut Willffueragger, Indre Tuette, Olle Wjhofd, Ingebrigt Eggeland, Larsz Westuig, Størchor Wig, Ingebrigt Støppe, Clemmet Eidtzuog, Larsz Lindaas, Torchild Møllstre och Indre Bue aff Fiere schibbrede, med begge bonde lehnszmendene Larsz Tottlan[d] och Samuel Nielszen Øchland.

Kongl. Ma. fouget Jan Torson lod lesze for re[*tten*] de tuende Hans Høje Excellentsis breffue

och anordn[*inger*] som widre paa nest forhenholdende schatteting paa Øffre Kallestad den 9 Augustj ere indførte.

Schatte mandtallet for neruerende aar aff løben 2 ½ rd lige som forledet aar, bleff nu paa tinget i de tillstede werendis paa siun, forseiglet aff fougden, mig och forindførte some mend aff *forschreffne* tuende schibreder.

Anno 1678 den 16 Septembris paa Espeland i Moster kierche sogen med *effterschreffne* sex laugrettismend weret forszamblet, retten at betienne, nemblig Johannes Knudszen `Hystad` [./] och Johannes Aszlagszen *ibidem*, Hansz Strømøen och Olle *ibidem*, Michell Føen och Olle Wjhofd, aff Føens och Fiere schibbreder.

Huordaa erschinede Christen Gregerszen gastgeber i Mosterhaffn, som haffuer sted och fest *forschreffne* Espeland, och frembgaff en højjanseenlig schriftelig citation offuer Indre och Olle Nedre Grindemb, sambt Joen, Lauridz, Christoffer och Jacob Øffre Grindemb, item och Johannes och Joen Schimmeland, formedelst de sambtlig sig schall till fordriste at will søge och tage den landzlott wdj Grønaasszwogen, som Christen formeener at bør ligge och tillhøre *forschreffne* kierchejord Espeland, som fra deris gaarde och marche rigtig schall were steent och adschilt. Diszligeste formedelst de schall tillholde sig at bruge i samme kierche gaardz schouffue och marche, det hand formeener w-rett at were, och at de saadant bør affstaa och fratrede, med widre steffningens indhold paa aastedet oplest. Huormed [43b] war indsteffent Steffen i Spidzøen, Knud Natteland, Arne Haauig, och Erich Anderszen saauellsom Giermund Møllstre, sambtlig till at proffue deris sandhed huad de i denne sag witterligt ehr, och de aff andre forfædre hørt haffuer. Iligemaade war indsteffnt Her Hanssz Mentz paa Findaas, Johan Frjman paa Hallsznøe Chloster, och Iffuer Knudtzen som jordeigere till *forschreffne* angrenzende gaarde Schimmeland och Grindemb, om de will haffue her noget till at suare. Daterit Bergenhussz den 26 Julij 1678.

Effter steffningen frembkom Steffent [./] Spidzøen, førige kierche ombudzman, och proffuede at for fem aar sziden, daa haffde de mend paa Grindemb felt it træ strax offuen for det berg som siunis it korsz udj, huilchet hand wille kiøbe aff dem till en køll paa kierchekoret, men Christofer Grindem weigret hannem det. Alligeuell Steffen meente det schulle were huget i kierche schougen. Ellers er hannem witterligt at for 30 aar siden daa war hand med at kaste i Grønaasszwogen, med *sallig* Mogens Grønaasszes noett, och som de schulle bytte silden, kom trette och strid imellom Mogens Grindem och Erich Espeland, formedelst Mogens indtet wille wnde Erich. Daa suarede Mogens Grønaas at hand maatte were red om at kaste fisch formedelst szlig w-ænighed, gud forlade dem de maatte tage eigerie der paa, och szøge retten med huer andre, at huer kunde wide szin rett. Men Erich fich ingen landzlott aff kastet i nogen maade.

Knud Natteland wantt herom at førend Erich kom till at boe paa Espeland, daa laa den `tilbrugs` vnder Grindem, och de gaff landschyld aarlig deraff till kierchen, och imdellertid daa toge de landzlott for Espeland i Grønaasszwogen.

Arne Haauigen proffuede at daa hand war hiemme paa Grønaas och de fischet i wogen, daa komb tuist imellom Suend Schimmeland och Mogens [44a] Grindem, formedelst hand iche wille giffue par med i landschylden till kierchen. Saa meentt han hand iche heller burde niude noget i landzlotten.

Erich Anderszen haffde herom indtet at proffue.

Giermund Møllstre proffuede herom ligeszom Knud Natteland at imeden de Grindem gaff landschylden aarlig till kierchen, daa toge de landz lott i wogen.

Wie Schimmeland med bonde lehnszmandens steffin[*ing*] indsteffent. Haffde herom indtet andet at proffue, end Schimeland tog tridiepartten aff landz lotten imod de Grindemb, effterdj

marchene [er] tillfellidz.

Haldoer Erichszen wantt at hans sallige fader i medens hand boede paa Espeland nød ingen landzlott aff wogen. Thj wille hand haffue steffent derpaa till rette, men der bleff indtet aff. Och imeden hand siellff i siuff aarstid <boede der> har han huerchen nøtt, eller søgt nogen landzlott.

Christen Gregerszen satte i rette och formeentte at den schoug som ligger norden for Espeland bør at tillhøre samme gaard, saauell som fischewogen och at Grindem sig indtet dermed bør befatte.

De indsteffente jordeigere satte alting herom i rettens hender huad dommer och dannemend for rettest befinder.

Effter huilchen leilighed, wj effter anwiisszning begaff osz till at beszee de steene som i steffningen om formeldis, huilche befindis iche aff nogen krafft eller werdighed entten fischeuog, schoug eller march at schiffte eller adschillie. Men som ossz siunis daa er den ødejord Espeland optaget i Grindembs wdmarch, och derfor dendz schoug och march endnu at were till fellidz indtill paa dene dag. Huorfore ossz siunis rettest at were at *forschreffne* kierchejord Espeland niuder szit brug i schoug och march, sambt i tilliggende øer wes[...]fore, item at haffue anpart i landzlotten, aff huisz fisch som fanges paa fellidz grund saauell østen som westen fore, effter hindis landschyltz [44b] maade och storhed, och idtzige Grindembs opsidere som har wdelugt Espeland szlet och aldellis fra ald anpart i landzlotten, och foraarsaget trette och bekostning for szit eget, bør end och saauellsom Johannes och Joen Schimmeland at giffue Christen Gregerszen i kost och tæring 4 rdr.

Anno 1678 den 14 Octobris paa Lote i Kindtzeruig sogen i Hardanger effter woris gunstige Her cancelers befalling, med effterschreffne sex laugrettismend weret forsamblede retten at betienne, nemblig Arne Wjnes bondelehnszmand samme stedtz, sambt Gunder Suartuett, Larsz Hougsze, Ørians Øffre Qualle, Tosten Lotte och Larssz Øllffuerszen Aallszacher.

Præsenterit for retten Kongl. Ma. provincial procureur, wellfornemme mand Peder Pederszen, och indgaff en højanszeenlig steffning offuer Niellsz Christenszen Reff till at afflegge hansz widne paa huis hand haffuer szeet och hørt angaaende det quindföllch Maritte Jacobsdatter, som schall were szlagen i nest forleden wintter med risz i obertoldinspecteur Hansz Christofferszens hussz eller stald aff regimentzprofossen, for en penнге som hun schall haffue funden der i gaarden. Med huilchen steffning och war warszell giffuet bemeltte Hansz Christofferszen toldinspecteur till samme widnisbiurdz paahør, daterit Bergenhussz den 16 Septembris anno 1678.

Herimod at suare frembkom toldbetientten i Sundhordlehn Bastian Christianszen och indgaff toldinspecteuren Hanssz Christofferszens schriftelig forszett, at hand imod Peder Pederszen har taget en contra steffning, och derfor wille iche wndergiffue szig at anhøre nogen widne paa dette sted, med resterit szig herom till szit werneting at suare huor sagen er giort anhengig, med widre for retten oplest, daterit Bergen den 4 Octobris 1678. Huor effter Bastian Christianszen strax entuigte tingstuen med dissze ord, hand haffde ingen [45a] ordre till at bliffue tillstede, och anhøre nogen prouff.

Daa effter steffningens anledning och bemeltte provi[n]cialprocureurs protestation, at loug och rett her wdj matte haffue szin tilbørlig gienge, frembkom den indsteffent Niellsz Christenszen Reff, och effter ædens forklaring for hannem oplest, proffue[de] herom, at i forleden høst daa hand tientte obertoldinspecteuren Hanssz Christofferszen, bleff hand om afftenen i mørchningen aff bemeltte s[in] hosszbond staaende i døren, anbefallet at schulle gaa med i stalden, och szee at det quindföllch Maritte Jacobsdatter fich mange hug. Da[a] som hand kom i stalden war regimentz prof[osszen] der som afførde *forschreffne* quindföllches

snørliff och haffde risz till stede, huormed hand szlog hinde nogle szlag. Och war Maren Andersdatter med i stalden, men Gundelle och Anne Koch stod i døren och szaa derpaa. Pouel Steen, Peer Kag och Michell tromszlager stod strax hosszwden for stalddøren, och hørde och szææ derpaa. Niellsz Reff proffuede och at *forschreffne* Maren Andersdatter bad Peer Kag trombszlar at hand schulle raabe och schrige, huorfore hun loffue[*de*] hannem noget. Huad det war widste hand iche. Siden szææ hand at Maren Andersdatter kom wd med penngge och gaff profossen sin løn for hansz arbeide. Maren haffde och penngge i haanden som hun gaff *forschreffne* Maritte Jacobsdatter, som war hindis løn, och dermed gich hun strax hindis wej wd aff portten. Widre herom war hannem iche bevust, och gjorde her paa med opragte fingre sin fulde æd.

Anno 1678 den 19 Octobris paa Hysingstad i Føens schibbrede med *effterschreffne* laugrettismend weret forsamblede retten at betienne, nemblig Peder Aadland, Ha[*ns*] *ibidem*, Erich Lønning, Johannes Knudsz Hysingstad, sambt Knud och wngge Johannes *ibidem*.

Præsenterit for retten Kongl. Ma. provincial procureur, wellfornemme mand Peder Pederszen, och i rette laugde en højanseelig steffning offuer erlig och gudfrøgtig pige Maren Andersdatter, till at widne alt huad hun haffuer szept och hø[*rt*] [45b] det quindfolch Maritte Jacobsdatter angaaende som schall were szlagen nest forleden wintter aff regimentz profossen med rissz wdj offuertoldinspecteur Hanssz Christofferszens stald, for en penngge, som wejede omtrent till en halff rixdaller, hun schall haffue funden der i gaarden. Med huilchen højanseelig steffning och war ind steffent bemelte obertoldinspecteur Hansz Christofferszen samme widne at anhøre, *daterit* Bergenhussz den 21 Septembris nest affuigt.

Huorimod at suare frembkom toldbetientten Bastian Christianszen hersammestetz och indgaff obertoldinspecteurs schrifftelig suar at hand imod Peder Pederszens till talle haffde taget en contra steffning till Bergen raadstue, och der formeente iche at wille wndergiffue sig her nogen widne at anhøre, och dermed drages fra hanssz werneting, med widre for retten oplest, *daterit* Bergen den 4 Octobris 1678. Och foregaff Bastian iche at haffue nogen ordre at were offuer werende widnesbiurdet at anhøre, men gich derfor strax wd aff tingstuen.

Daa effter Maren Andersdatter bleff tillholt at sige och widne sin sandhed, och derpaa afflagde hindis æd med opragte fingre, proffuede hun herom: at om afftenen i forleden vintter kom byfougdens amme[?] till toldinspecteurs gaard och gich ind i køchenet. Daa haffde hun en liden schouffpenngge och fich hinde den, at hun schulle bære den ind till hendis madtmoder, som hun och gjorde. Och effter hindis befalling lagde den paa bordet, effterdj hun laa daa wed sengen. Och war sammetid hossz i stuen commendant Testman med captein Storm, saa och Jørgen Tormøllen med hans kohne, diszligeste Anne Hemingsdatter och cammererens søster. Siden en hallff *tjme* dereffter kaldede hindis mattmoder, bemelte obertoldinspecteurs kieriste, hinde ind i stuen. Daa tog Hans Christofferszen [46a] siellff aff sin lomme 3 slette daller och lagde dem paa bordet, saa bad hun siellff at hand wil[*le*] bytte den ene szlette daller och tage 3 *march* aff for den penngge som lille Cornelische schulle haffue. Reste[*n*] flyde hun Maren som hun bar wd[.....] Maritte Jacobsdatter. Daa stod hun i [*st*]alden, huor profossen och war hossz tillstede, och daa war *forschreffne* Maritte i alle hindis kleder. Saa leffuere[*de*] hun hindis løn, och samme tid tillige med en szlett daller till profossen effter hindis mattmoders befalling. Maren Andersdatter bekiende och at hun saæ riszene laæ i stalde[*n*] paa haffrekisten, huor mange de war widste hun iche. Item at hun bad *forschreffne* Maritte och Peer Kag trombszlar schulle raabe och schrige, huor fore hun loffuede hannem 2 *schilling*, men hand loe der ad. Och dermed gich Maren strax fra stalden, som er lengst neden i gaarden, och ind ad stuen. Daa hørde hun obertoldinspecteur[*en*] talle wd aff stuedøren till follchene i køchenet, at de schulle slaa en bøtte wand offuer *forschreffne* Murette Jacobsdatter och kiøre hinde wd aff portten. Ellers bekiende Maren Andersdatter at Niellsz Reff war i stalden daa

hun kom ned, och bleff effter hinde der. Pouell Steen, Peer Kagg och Michell trommeszlagere stod wden for stallden med Testmandz tiener Søffren. Widre widste hun iche herom.

Anno 1678 den 26 Octobris holtis allmindelig høsteting paa Aachre i Strandebarms schibbrede. Neruerende effterschreffne laugrettismend som retten betientte, nemblig Erich Aachre, Torbiøn Øffsthussz, Ellend Schiellnes, Zacharias Øje, Larsz Nereuoge, Osszmond Schiellnes, Joen Huchenes, Hejne Kysznes och Peer i Traa, med Kongl. Ma. fouget Jan Torson och bonde lehnszmanden Hanssz Mundemb.

Sallig Torbiøn Soelbergs dattermand Olle Anderszen Liaanes steffent Sigrj Siuffszetter, anlangende det odellsgodtz i Siuffsetter som hans werfader, *forschreffne* sallig Torbiøn Soelberg, med andre sine sødschinde har solt till deris broder, nu *sallig* Olle Siuffsetter [46b] huilchet godz Olle Liaanes formeente at were tilberettiget den hallffue partt at indløssze, effterdj hand har en broderdatter och derfore at were lige saa nehr til odellet som *sallig* Olle Siuffszetters børen och arffuinger.

Huorimod fremstod salig Olle Siuffszetters tuende sønner Gullich Olszen Biørcheland och Torgier Olszen paa Siuffsetter, och indlagde i retten, som liudelig bleff oplest, deris sallig faders pergamentz adkombstbreff formeldende at hans brødre Suend Huchaaas, Joen Tofft, Hagtør Fossze och Olle Soelberg, sambt deris suoger Siffuer Holdhussz och Tolleff Wgelltuett med deris wersøster Ragnilde Indredatter, har solt och schiøtt til deris broder, *forschreffne* Olle Siuffszetter, en huer deris lod och anpart aff 28 *marcher* smør, sambt 32 *marcher* ware (huor wdj dog Olle siellff for en broderlod er berettiget) till odell och eje fra dennem och deris arffuinger. Daterit Siuffszetter den 13 Martj 1658. Huor effter dj formeente at effterdj deris *sallig* fader war den ældste broder, och har kiøbt aff sine egne brødre och sødschinde, at det daa er louglic solt, och derfore at burde niude sit kiøb effter loug och rett.

Bleff i sagen denne gang forabschediget at citanten schall steffne sagen for juell at møde paa jorden tiszdagen nest effter paasche wgen effter *Odells Balchen 5 capitel*, saa gaes herom huisz rett er.

Joen Johanszen paa Huchenes lod lesze it mageschiffte breff at hand har affstandet for *sallig* Anderssz i Waagis enche, Christj Andersdatter, 1 løb smør och 1 hud wdj Tuett paa Warildzøen. Huor imod till wederleg hannom er giffuet aff Chrjstj Waage den jord Schaar i Warildzøe sogen, aarlig schyldende ½ løb smør och ½ hud ledig och løssz, och till med giffuet penngel ellffue rdr [47a] och er panttegodz paa begge sid[er, hu]ilchet om nogen odellsmænd paa entten sider will ind løssze, daa deris rett w-forkrenchet. Daterit Mundemb den 10 Maj 1678.

Lehnszmanden Hans Mundem paa Knud och Effuind Moes wegne, saa och Sambson Quittnes wegne aff Hardanger, frembeschet Hejne Kysznes, Torbiøn Store Linge och Larsz *ibidem*, till deris sandhedz affleg om huisz dem er bevust om *forschreffne* trende mendz reisze i fior sommer i bededagene.

Daa frembkom Hejne Kysznes och Anders Liaanes och berettede at samme trende hardanger kom fra byen med deris jegt første bedags afften, och toge wnder Groittnes huor ingen haffn er. Om morgenen komb en streng syduerst wind saa de kunde iche bierge szig der at lege, men maatte rømme derfra saafrembt de iche wilde miste far och føre, och tog deris wej ind ad Hardanger. Widre widste de iche herom.

De tuende Lingemend berettede at det er dem noch bevust at samme dag war it strengt weer, men de szaæ iche till jegten eller folchet i nogen maade.

Och war Hanssz Mundem herom it tings widne wnder forszeingling begierende *beschreffuett*.

Larsz Koldszen paa Tuettenes i Moranger steffent sin suoger Siffuer Rissze formedelst it odells breff hand har forkommet. Det hand formeente Siffuer burde igien tillstede forschaffe. Siffuer Risse møtte och berettede at i fior sommer leffuerede hans wermoder hannem it gammell breff at hand schulle fare hen till Peder i Wichen och lade det lesze. Och som hand foer fra Peder hiemb till szin gaard, er breffuet forkommet i hanssz eget hussz. Frembeschet *forschreffne* Peder i Wichen till sin sandhedz forklaring her om.

Peder Nielsen i Wichen bekiende at Siffuer Risse kom till hannem med it gammell papirs breff och bad hannem det at wille lesze, som hand och [47b] gjorde. Daa formelte det at sallig Arne Kysnes æede i Tuettenes ½ løb och 6 *march* smør som war hans arffuelig odell, och war det daterit 1591, huor wnder war femb szejgell, och widre widste hand iche at kunde mindis herom.

Anno 1678 den 29 Octobris holtis allmindelig høste och sageting paa Bringedall med nogen faa aff allmuen i Quindherritz schibbrede. Neruerende Ko. Ma. fouget *Seigneur* Johan Torson, med bonde lehnszmanden Olle Sunde, sambt *effterschreffne* laugrettismend som retten betientte, nemblig Larsz Stueland, Hans Asch, Sambson Omuigen, Erich Tuett, Tomasz Lande, Tore Sanduig, Aschild Hougland, Indre Tuett och Knud Møchelbost.

Bleff for retten liudelig lest och forkyntt Hans Kongl. Ma. naadigste bestallungsbreff till welbaarne Her laugmand Hansz Lillianschiold, in forma at hand wdj Jens Tollers lifftid, eller saa lunge bestillingen ej aff hannem quitteris schall vere vicelaugmand, och effter forbemelte Jens Tollers død at were rette laugmand offuer Bergen laugstoell. Daterit Kiøbenhaffn den 23 Octobris 1673.

Med der hosszfølgende welbemelte Jens Rosenhiembs affstaaelses breff till sin suoger welbaarne Hansz Lillianschiold paa samme laugdømme och dedz tilleg och rettighed. Daterit Christiansand den 30 Decembris 1677. Videmerit aff Niesz Rode och Søren Sørensen.

Jochimb Sartz, klocher i Quindherrit, paa sogne presten Her Petter Hindrichsens wegne effter foregaaende warszell till talte Anders Pile formedelst hand for 9 wger siden paa en søndag daa andre gudz børen gich till kierchen, daa tog hand en sech och gich ad nødderschougen. Formeente det at burde straffis, andre till exempel.

Anders møtte och benegtet højlig at hand iche hafde nogen szech med sig, men hand gich at wille szee till sin schoug, at ingen gjorde ham nogen hinder eller forfang der wdj. Hand plugte iche mere nøder en hand strax bed aff haanden. [48a]

Gunder Giere och Christoffer Giere som samme dag kom gaaende fra kierchen, och fant Anders i schouen, berettede at de szaa iche flere nøder hossz Anders en som mand kunde holde i sin giøffuing, huilche hand och gich och bed paa.

Fougden satte i rette at Anders burde straffis.

Affszagt at Anders Pile bør for helligdagens miszbrug och gudzhuszes forsømmelsze, at giffue helligbrøde till Hans Ko. Ma. en hallff rixdr.

Lehnszmanden Olle Sunde paa Dauit Robbertszens wegne i Bergen effter foregaaende steff[ne]ma[aall] frembeschet Knud Ollszen paa Møchelbost i Omu[ig]dallen for gield, och indlagde hans obligation daterit Bergen den 6 Martj 1669, huor paa endnu reste[rer] pennges 12 rd som Dauit war dom paa begierende til betallings ehrlangelsze wden widre ophold.

Knud møtte och berettede at de 12 rixd stod vde hossz andre gottfollch, huilche hand meente at Dauit sielff best kunde søge. Men Olle Sunde paa Dauitz wegne war dom begierende.

Affsagt for rette at effterdj for ossz fremblegis Knud Møchelbostes rigtig obligation och gieldzbreff till Dauit Robbertszens, huorpaa endnu resterer 12 rd, huilche hand med sin interesse bør ehrlegge och betalle inden fiortten, wnder namb och wordering i hans boe och

godz effter lougen.

Jan Henrichszen aff Bergen steffent Knud Møchelbost for 2 ½ rdr effter hans regenschabsbog formelding som nu for retten bleff anuist.

Knud møtte och wille benegte ½ *tønde* salt och 10 allen bremmerlerit, huilchet for 14 aar siden er wdtaget och i bogen findis wdgiortt for langtid at were betalt. Jan Hindrichszen begierede dom.

Affsagt for rette at Knud bør betalle paasteffente 15 *march* till Jan Henrichszen effter hans regenschabs bogs indhold, och det inden 14 dage, wnder nam i hans boe, med billig omkostning schaadesløs.

Gudmund Øffre Kallestad steffent Anne *ibidem* och hindis wehr søn Wjer *ibidem* for resterende kierchekiørleje [48b] effter seeniste till talle paa waartinget. Indlagde en kierche quitanz at *sallig* Aszlach Kallestad har giort regenschab och rigtighed for anno 1675, 1676 och 77.

Anne Kallestad møtte och berettede at de 2 kiør war hossz hinde de tuende aar 1675 och 76. Den ene war *gammell* som hun yngede op igien, och den anden føde hun en quige for i betalling.

Wjer berettede at hand wedtog *samme* tuende kierche kiør det sidste *sallig* Aszlaxs aaremaalls aar 1677, dog den ene war en quige som iche haffde kallff, och derfor meentte at burde haffue den leje frj første aar.

Affsagt at Anne bør haffue den ene kierchekoe lejeløssz formedelst hun den igien har opynget och beuisze at hun har fød eller fyllistgiort lejen for den anden, eller derom at lougwerge szig siellff trede effterdj hun siger det at were betalt. Wjer anbelangende daa bør hand at betalle ligesaauell for den ene koe som for den anden, nemblig 1 rixort som rester effterdj hand kiørne begge har wedtaget, och det inden fiortten dage wnder nam i hans boe.

Anno 1678 den 5 Novembris holtis allmindelig høste och sageting paa Hollmedall med allmuen aff Schoneuigs schibbrede. Neruerende Ko. Ma. foget Johan Torson med bonde lehnszmanden Christoffer Larszen, sambt effterschreffne laugrettismend som retten betiente, nemblig Tarald Wig, Tieran Szloche, Larsz Wiche, Lauridz Schromme, Torchild Hougen, Indre Suinland, Siffuer Wiche, Olle Suinland, Johannes Dallen.

Bleff lest for retten *welbaarne* Her laugmand Hansz Lillienschioldz naadigste bestallung paa Bergen laugstoell, med sambt førige laugmand *welbaarne* Jens Roszenhiembs affstaaelsze som widre paa nest forhenholdende høste ting i Quindherritz schibbrede ere extraherede.

Torben Larszen paa Nedre Seffuereid lod [49a] lesze for retten sambtlige hans sødschindis till hannem giffuen kiøbe breff paa den jord Kallffuigen i Aachrefiorden, aarlig schyldende en løb smør, till odell och eje. Daterit Kyuigen den 3 Februarj 1671.

Fougden Johan Torson steffent Øllffuer Mitt Effne formedelst hand imod ergangne hiembtingsz do[mb] iche har wilt nedszlaa det oprettede gierde huor med hand endeell aff fellidz fæmarch har ind hegnet. Formeentte hand `at` bøde domroff.

Olluer møtte och meentte den dom war suechet. Berettede at hand well widste det igien war dømbt wnder fæfoed.

Beroer till hiembtings dommen legges i rette, och anloffuede Ølluer at indleffuere Her laugmandz dom till neste ting effter juell, saa gaaes herom huisz rett er.

Bonde lehnszmanden Christoffer Larszen Effne steffent *forschreffne* Ølluer Mitt Effne

formedelst hand med w-tilbørlig schieldzord hannem har offuerfaldet.

Job Effne och Larsz Løffuigen effter indsteffning wantt herom, at nu i høst i koren schoredz tid daa de effter fougdens befalling talde till Øllffuer om de agerstøcher wden bøegaarden de schulle høste. Daa hørde de hannem szige hand handeller imod mig som en schiellm, men hand naffn gaff ingen. Saa gich de fra hannem hiem huer till sig, och om 2 eller 3 dage høstet de aggerstøcherne, som bleff 1 ½ *tønde* haffre och wngefebr 3 quarter rug, men det war ringe och duede iche meget.

Elling Østenszen prouffuede herom at j høst som hand stod paa ageren och opbant koren, da hørde hand at Øllffuer Larszen Mitt Effne, som stod paa hougen offuen for ageren, talde till hans hosszbonde Christoffer Larszen och sagde du taget mit koren som en schiellm, och tog min agger och gjorde den i 3 partter, war det iche it schiellmstøche. Det samme wantt ochsaa Peder Larszen tienendis *forschreffne* Christoffer Larszen at hand hørde samme tid, och schød Christoffer dem herom til prouffs [49b] och gjorde *forschreffne* 4 widnisbiurd herom i Øllffuers neruerelsze och paahør, herom med opragte fingre deris fulde bogereed.

Øllffuer Larszen Mitt Effne bleff till spurt huad hand herimod haffde at szige. Daa suarede hand, hand maatte szaa gierne tje som hand talde, det bleff lige meget hørtt, hand fich iche talle it ord. Huorpaa fougden till spurde hannem huem der forbød hannem at talle. Sagde hand, hand fich iche at szee fougdens befalling.

Christoffer Larszen paa sine egne och fougden paa Ko. Ma. wegne war herom dom begierende effter Norgis loug och rett.

Sagen optaget i betenhende till neste ting.

Fougden *'steffent'* Joen Schouge med sambt det quindfollch Herborg Tolleffs *'datter'* paa Lechnes for huisz hand denem kand haffue at till talle. Men quindfollchet møtte iche. Fougden befaell at lehnszmanden schulle føre hinde till rette.

Joen Schouge møtte och wndschylte szig, at hand indtet har handellet w-schicheligt med hinde, der war flere szlige sladere i bøgden. Christofer Larszen widste dem well, hand haffde siellff en tössz som fløj om bøgden med en gallen mund, och bad Christoffer Larszen at schulle talle med Larsz Fleszien. Huilchet Christoffer war begierende at maatte faa indførtt.

Iffuer Schielldall steffent Olle Teigendall for 1 pund smør och 1 pund koren i Silde hand formeentte at eje sin anpartt wdj, huilchet Olle iche har hafft met hans minde, och derfor at burde suare ham till sin partt.

Olle Teigendall møtte, berettede at haffue kiøbt godzet louglic aff hans farsøster, *forschreffne* Iffuers moder, i hindis leffuende liffue, och Iffuer Tøriszen oppebar siellff endeell aff penngene. Godzet war hindis eget odell. [50a]

Affscheediget at Iffuer Schielldall som meener a[t] eje en andeell i paasteffente godz i Silde, bør i rette legge och beuisze sin adkombst, med rigtig schifftebreff huad hand arffuelig er till falden, saa gaaesz herom huisz rett er.

Ingebrigt Quamme steffent Rasmus Mollnes for 3 rd hans sallig formand war schyldig, som hand schall haffue tillsted at tage hossz Ananias Buge af de penngene hand schulle wdgiffue paa de[t] pantte godz i Quamme.

Rasmus Mollnes m[ø]tte och benegtede at hand widste der indtet om. Hans quinde beretter at hindis *sallig* mand ej heller har neffent det for hinde i nogen maade.

Beroer paa Ananias Buges for klaring som herom schall were bevust, och at haffue hørtt *sallig* Siffuer Mollneszes egne ord derom.

Anno 1678 den 9 Novembris holtis allmindelig høste och sageting paa Indrehaaland i Ettne schibbrede. Neruerende Kongl. Ma. fouget med bonde lehnszmanden Erich Silde, saa

och effterschreffne laugrettismend som retten betientte, nemblig Alduald Bierchenes, Iffuer Støelle, Knud Frette, Niellsz Øustrim, Larsz Ouestad, Elling Røgh, Jens *ibidem*, Aszlach Ramme, Østen *ibidem*, Haldoer Lunde, Tore Nernes, och Ingebrigt Teszdal.

Bleff lest for allmuen *welbaarne Her* laugmand Hans Lillianschioldz naadigste giffuen bestallungsbreff med sambt førige laugmand *welbaarne* Jens Rosenhiembs affstaaelse, som widre paa nest forhenholdende Quindherritz schibbredz høsteting ere extraherit.

Olle Larszen paa Tuetten i Søue sogen lod lesze hansz suogre Larsz Aabøe, Omund Riszuold, Larsz Steenes och Johanes Fischekiøns till hannem giffuen kiøbe breff paa deris anpartter i Ramme, som med Olles egen andeell er tilsammen 1 løb smør med bøkell, daterit Saude till høstetinget den 5 Novembris 1675.

Hansz Flaattengiere steffent Erich Maschaar for [50b] medelst hand schall haffue schieldet hannem paa hæder och ære. Det hand haffde prouff paa och vilde hannem offuer beuisze. Niellsz Jenszen och Nielsz Johanszen, begge boende paa Halsznøe Closters gaard Giere, war indsteffent till at widne herom, men formedelst de ere wnder en anden jurisdiction, saa bør de och afflege deris widne till deris werneting.

Niellsz Frette steffent Rasmus Kaldem formedelst hand har saed i w-frelst och iche wille leje aff *hannem* i tredie tage effter derom er gangen dom nu for retten anuist, daterit den 18 Aprilis 1676.

Rasmus møtte och meentte at effterdj hand med sine børnepenge har panttet ½ phund i godzet, saa burde der med at følge bøkellen. De 6 *marcher* wille hand giffue Nielsz Frette bøkell aff. Rasmus optalde och ehrlagde 1 ½ ort till Niellsz Frette i tredie bøkellen, och dermed denne gang chlart. Loffuede fougden for sin mottuillighed 1 rdr.

Tosten Tungiszuig steffent Knud Baardszen paa Winie for szlagszmaall paa hans gamelle moder Ingeborg *ibidem*.

Tore Winie want herom at nu i sommer i hansz hiemb komme, daa szaa hand at Knud szlog Ingeborg it szlag med sin fladhaand, som scheede i hans stue, och widre saæ hand iche till i nogen maade.

Knud Frette berettede at hand hørde Ingeborg kiere paa Knud, men hand szaa indtet blod.

Knud Baardszen møtte och wndschylte sig at hand ichon schudde Ingeborg fra szig, fordj hun offuerschiendet hannem om en smalle.

Affsagt at Knud schall bøde effter *Mandhelge Balchen* 16 capitel for fladhaand szlag, som kaldis blach, 2 *march* sølff.

Anno 1678 den 13 Novembris holtis allmindelig høste och sageting paa Lille Nerimb i Øllen med allmuen aff Fieldberg schibbrede. Neruerende Ko. Ma. fouget wellfornemme mand Johan Torson, med bonde lehnszmanden Osszmund Nerimb, sambt effterschreffne laugrettismend som retten betientte, nemblig gammel Johannes Berie, [51a] Knud Stuemoe, Siffuer Houge, Hans i Leeruigen, Johannes Kiilliszuig, Larsz Tuett, Tore Hambre, Haldoer Ljen, Iffuer Hambre, Larsz Hougeland, Jacob Stangelan och Tolleff Pouelsen Østereide.

Bleff oplest for retten *welbaarne Her* laugmand Hansz Lillianschioldz naadigste giffuen bestallung paa Bergen och Gulletingsz laugstoell, med derhossz førige laugmand *welbaarne* Jens Roszenhiembs aff staaelse derpaa, som widre paa nest forhenholdende Quindherritz schibbredz høsteting er indførtt.

Frem komb for retten den fattige mand Bottell Jenszen paa Giere, och klagelig tillkiende gaff at haffue lid den schaadelig ildebrand i nestforleden wintter tiszdagen for kyndellmiszdag paa hans gaard, *forschreffne* Giere, Hallsznøe Kloster tillhørende, som aarlig schatter for 1 løb smør ÷ 6 *marcher*, saa hand hafr mist ald sin ringe formue, och fich indtet berget wden sine nøgne børen. Formodet derfor den *fromme* høje øffrighedz med lidenhed med hannem i schatten, och begierede aff neruerende ting allmue herom it sandferdigt tingsvidne.

Huor till de suarede at det dennem nochsom, diszuer, er witterligt at *samme* ildebrandz schaaade den fattige mand er offuerganget, som begynte tillig om morgenen i en megen streng wind och storm, och op gich derfor alle huszene paa gaarden, saa iche it eeniste bleff redet eller effterstaaende.

Mattis Jacobszen steffent Hansz Johanszen husszmand paa Nerimbs grund formedelst hand schall haffue till lagt hannem it wtnaffn. Det hand formeente w-tilbørligt at were, och frembeschet Erich Ollszen herom till prouff, men hand møtte iche. Olle Helliszen suarede paa hans wegne at Erich er en borger i Bergen, och vill herom were steffent till Bergen raadstue. Hansz Johanszen møtte och benegtedt at hand iche har tillagt Mattis noget naffn. Hand haffde och indtet paa hannem at szige, eller beschylde, i nogen maade, men tachtet hannem ære och gott. [51b]

Fougden steffent Haldoer Stuemøe formedelst hand har forsømbt stranduagten i sommer. Haldoer møtte. Affsoenet sin forsømmelse med ½ rdr.

Anno 1678 den 16 Novembris holtis allmindelig ledingsz och sageting paa Øchland med allmuen aff Fiere schibbrede. Neruerende Ko. Ma. fouget *Seigneur* Johan Torson, med bonde lehnszmand Samuell Øchland och effterschreffne laugrettismend som retten betiente, nemblig Torbiøren Qualluog, Suend Ljer, Samuell Wig, Gunder Biordall, Sambson Tuette, Baard i Wallen, Olle Sween, Peder Eidzuog, Hansz Stromøen, Tore Enstauold, Indre Bue och Tolleff Hougland.

Bleff lest och forkyntt *welbaarne* Her laugmand Hansz Lillianschioldz naadigste bestallung paa Bergen och Gulletings laugstoell. Med sambt *welbaarne* Jens Roszenhiembs affstaaelszes breff, som widre paa nest forhenholdende Quindherritz schibbredz høsteting ere indførte.

Her Damianus paa Schiold lod lesze *Mester* Samuell Schrøders till hannem giffuen kjøbebreff paa 2 woger koren wdj Eicheland. Daterit Bergen 22 Octobris 1678, med Jenssz Madzen och Tomas Christenszen til witterlighed.

Olle Ollszen paa Biordall lod lesze Tosten Lundis och Ellend Stachlandz till hannem giffuen kjøbebreff paa 22 *marcher* smør i *samme* Biordall, som for nogen tid siden war szluttet, och siden schreffuen paa Kyuigen den 12 Junj 1677.

Torchild Nore Møllstre lod lesze sine tuende brødre Tore Enstauold och Johannes Weszbostadz till hannem giffuen panttebreff paa 4 spand och 16[?] *marcher* koren, i *forschreffne* Nøre Møllstre, imod 16 rd derpaa till dem bege lantt och forstragt. Daterit Kyuigen den 20 Augustj 1678.

Samuell Øchland paa Her Hans Ingebrigtszens wegne steffent Tore Enstauold for en tølt saug tømmer hand har hannem betalt, och [52a] iche bekommet, [m]en er for raadnet.

Tore møtte och berettede at Her Hanszes saugmester Aszlach Grambszhoug war først och beszaæ tømmeret och kom siden igien it maanit effter med pennges och betalte tømmeret. Siden

er det bleffuen liggende och forderffuet, som hand iche kunde bedre.

Affuist denne gang till saugmesterens forklaring om dedz kiøb och beschaffenhed, saa gaes herom huisz rett ehr.

Torchild Sollemb steffent Gabriell Tuettelj for it hussz hand har bekommet, och schulle giffue hannem 7 ½ rdr for, huorjaa allene er betalt 1 rd och 1 baad for 14 *marcher*. Resten will hand nu iche suare till.

Paa Gabriells wegne møtte Samuell Øchland och beklagede at huszet war raaden. Begierede dilation at kunde faa sine widne steffent som samme husz opszette, till ehrfaring om det pengene war werd. Beroer saalenge derwed.

Anno 1678 den 19 Novembris holtis allmindelig høste och sageting paa Tottland med allmuen aff Føens schibbrede. Neruerende Kongl. Ma. fouget med bonde lehnszmanden Lauritz Tottland, sambt effterschreffne laugrettismend som retten betientte, nemblig Aron Hettleszetter, Willom Hollme, Matties Langeland, Olle Nøchling, Larsz Seffuerud, Axell Nordtun, Arne Haauigen, Nielsz Haauigen, Hansz Soellhoug, Hellie Grønaassz, Johannes Øchland, Samuell Melland och Hellie Rolsnes.

Bleff oplest for retten welbaarne Her laugmandz Hansz Lillienschioldz naadigste giffuen bestallung paa Bergens laugstoell, med derhossz welbaarne Jensz Roszenhiembsz affstaaelsze, som widre paa nest forhenholdende Quindherritz schibbredz høsteting er extraherit.

Dernest forkyntt Hansz Excellentz Her cancelers missive och befalling, som nu paa dette ting kom fougden till haande, att det Hans Høje Excellentzis willie och [52b] paabud er, a[t] høeschatten endnu for ind werende aar [off]uer alt schall wdgifues och med penngæ præcisse betallis inden først kommende juell, nemblig for it lessz høe tou rdr. Huorum fogden wfortøffuet schall giøre anstalt at Hans Høje Excellentzis befalling hørsomst worder effterkommet. Daterit Bergenhussz den 28 Octobris 1678.

Fougden paa Iffuer Knudzens wegne liudelige fredliuste her i dette schibbrede Degernes, Settre, Dyuigens och Haauigens schouge, at ingen med hugster giør hannem nogen forfang eller schaade, widre end i Norgisz loug er tillatt, saa frembt de schyldige iche derpaa wille lide och stande till rette som wedbør.

Jacob Sebiørenszen steffent Larsz Johanszen Nysetter formedelst hand i sommer wdj it brøllup paa Dalle haffuer offuerfaldet och szlaget hannem, huorum hand frembstuiste sin blodige schiorte och wllenschiorde, som med blod war offr løbben ned aff hansz hoffuet. Hansz hoszbonde Otte Horneland beklagede at drengen gich med wanhillenzen en tidlang och kunde indtet giøre eller arbeide, hannem till nøtte.

Larsz Nysetter møtte och benegtet at hand iche szlog hannem. Hand schulle det beuisze. Kunde dog iche giøre sin æd paa at hand joe szlog Jacob, men der ware flere med i dend sag. Larsz affsoenet for retten och loffuede at giffue Jacob for sin schaade och arbeidz forsømmelsze till sammen 2 rixd at betalle till paasche, och derpaa tog hannem i haand. Diszligeste loffuede hand at bøde till Kongl. Ma. for sin forszeelsze 6 rd, som `hand` nu i sommer till fougden will erlegge.

Fougden paa Iffuer Knudzens wegne paa eschet Olle Anderszen i Nordhuglen for 3 rd 2 *march* huor paa tillforen er ganget domb.

Hans søn Anders Ollszen møtte och berettede at Iffuer Knudzen war hans fader mere schyldig

end dette. Naar hand betalde hannem det, saa kunde hand faa hanz, endog hans fader meener iche at were Iffuer noget schyldig.

Abscheediget at Iffuer Knudzen kand tage dommen [53a] beschreffuet, och [...] effter søge sit med louglig adf[erd.] Och huad Olle A[nde]rszen kand beuisze at Iffuer e[r] hannem schyl[di]g derpaa kand effter louglig steff[ne]maall kiendis huisz billigt och rett er.

Otte Anderszen steffent Otte Størchorszen Hattland for medelst hand iche will indtage hallff queg paa den liden jord Hattland, effterdj hand iche har lejet eller fest jorden.

Otte Størchorszen møtte och berettede at hand har op røddet pladzet och bøgt derpaa. Formeente iche at kunde indtage noget queg. Wille Otte And[erszen] giffue hannem penng for hans arbeide och beko[st]ning, saa wille hand gaa derfra och laade ham pladzet.

Affuist sagen at Otte Anderszen kand laade husene beszigtige hwad arbeidz bekostning derpaa er anuentt, saa kand derpaa kiendis `det` rett er, effterdj Otte Størchorszen siellff will gaa derfra naar hand faar szit arbeide betalt.

Førige kierceombudzman Rasmus Peerszen i Follerøen steffent Syllfest Hille for hans resterende rettighed till Moster kierce, som hand har gjort regenschab for for anno 1676 och 1677, 2 ½ rd ÷ 2 *schilling*. Begierede dom till betalling.

Syllfest Hille møtte och bekiende gielden, beklagede sin fattigdom och modgang.

Affsagt at Syllfest bør betalle paasteffent landgild inden fiortten dage wnder namb och wordering i hanz boe och godz, med paagaende billig bekostning.

Rasmus Peersen steffent enchen Britte Nordselle for lige sag, nemblig 5 ½ *march*, men hun møtte iche eller nogen paa hindis wegne. Beroer dene gang.

Rasmus Peerszen steffent Hellie Grønaassz for 3 aars kiørleje aff en kierce koe.

Hellie møtte och berettede at koen døde wed kyndellmisztide. Nu haffde hand szatt en wngkoe i steden, och stichtschriffren gaff ham 2 aars lejefrj.

Affsagt at Hellie schall herom forschaffe stichtschriffrens zædell, eller och betalle kiørlejen. Huor effter Rasmus entten kortter det igien hosz *kierchen*, eller och søge det hosz Hellie [53b]

Omund Ottraan steffent Wje Schimmeland for 2 ort kierce kiør leje. Hand møtte och beklagede at Omund tog koen fra hannem wed *Sancte* Hans dags tid, och maallen war iche wde førend till høsten.

Thj bleff affsagt at effterdj Omund har szieff hafft nøtten aff koen om someren, daa dend føde szig siellff, daa bør hand der fore at quitere 1 rixort. Den anden ort bør Wje at betalle inden 14 dage wnder nam i hanz godz.

Joen Grindemb steffent Sara Effuindzdatter *ibidem* formedelst hun er ind kommen første søndag i faste sidstforleden och tillagt hans quinde it w-sømmelig snach. Daa tog hand hende wed axlerne och lejede hinde wd ad døren. Strax effter kom Sarris mand Jacob Grindemb till løbende, och tog ind om en koffue dør, och i det samme fich hand i slag wed øjet som hand har kiertt for fougden.

Nielsz Haauig och Indre Grindem berettede at sogne presten *Her* Hansz Mentz wiste dem hen at forfare huor `aff` dissze quinders schienderj szig till drog paa en hellig dag. Daa hørde de deris w-rjmelig berettning, den ene imod den anden, huilchet de och førde for presten, men hand fich inden rett grund derom, andet end det war szlader och lapperje.

Jacob klagede at Joens quinde slog hans quinde wdj munden, och daa hand schilde dem ad, szlog hun till hannem med en egescheffuell saa hand bløde.

Affscheediget at begge quinderne som har paa en hellig sabadzdag leffuet i w-schichelig

leffuet med szlagsmaall, schienden och banden, imod Kongl. nylig w-gangne[!] forordning, som en huer christen och gudz baren tillholder at føre it andett bedre leffnet, daa bør de begge att were wdj Ko. Ma. fougetz minde inden neste ting, saa frembt de iche will straffis wdj gabestochen och hallszjernet som wedbør.

Simen i Spidzøen kom fremb for retten och sielff willig afflagde sin æd, at hand har leffueret till fougden tiener Niellsz Rode, som nu er bortt [54a] reist, 8 *march* i høschaten, paa tinget som holtis paa Schattenæszet wed Ældøen nu i waar. Huor med daa fougden lod szig were benøjet.

De gamble follch Zander Christofferszen och hans quinde Joren Joensdatter boende paa Leeruig, frembkom for retten och klagede offuer *welbaarne* Erich Orning at hand dennem ilde har szlaget och med faret, och till med steffent aff *hannem* at møde her i dag till rette. Men Erich Orning møtte iche sielff eller nogen paa hansz wegne. Det dj war begierende i tingbogen at maatte worde indført.

[Folio 54b-59b er blanke. Siste bladet, fol. 60, er skrive med anna hand enn sorenskrivarens.]
[60a]

I denne protocoll, huorudj findis halff fier[*desinds*]tiuffue oc tou numererede igiennemdragne o[*ch for*]seiglede blader haffuer sorenschriffueren i S[*undhord*] lehn, Pouel Troelszen rigtig at schriffue [.....] dette aar for loug och rett passerer, han[.....] vedkommende, saa som hand agter at forsuare [.....] den 20 Februarj 1677.

[Spor etter lakksegl]

[Fol. 60b er blank]
[SLUTT]